

ZAMOJSKI
PÓŁROCZNIK
WYBORCZY

Zamość 2015 rok

Redakcja: *Teresa Renata Bodys*
Anna Chrzan

Opracowania: *Teresa R. Bodys, Anna Chrzan,*
Stanisław Hulak, Jerzy Karwowski, Maciej Nowak, Żanetta Sowa,

Okładka, projekt graficzny: *Elżbieta Gnyp*

Skład komputerowy: *Bogdan Cabaj*
Foto: *arch. Delegatury KBW w Zamościu, Łukasz Kołodziejczyk*
Korekta: *Pracownicy Delegatury KBW w Zamościu,*

Copyright by - Delegatura KBW w Zamościu

Wydawca: Delegatura Krajowego Biura Wyborczego w Zamościu
22-400 Zamość, Partyzantów 3, tel. 84 6384703, fax. 84 6384703
www.zamosc.kbw.gov.pl, e-mail: zam-biuro@kbw.gov.pl

ISSN 2450-1077
Zamość, 2015 r.

Druk: Attyła, 22-400 Zamość, ul. Partyzantów 61, tel./fax 84 6271916
www.attyla.eu, e-mail: drukarnia@attyla.eu

Drugi numer „Zamojskiego Półrocznika Wyborczego” adresujemy do wszystkich zainteresowanych czytelników problematyką wyborczą, którzy korzystają z uprawnień wyborczych oraz do młodzieży, która w niedalekiej perspektywie czasowej taki przywilej wyborczy uzyska. Oddajemy do Państwa rąk czasopismo zawierające informacje o wydarzeniach wyborczych, które miały miejsce w drugim półroczu 2015 roku w Polsce, ze szczególnym uwzględnieniem wydarzeń wyborczych naszego regionu. Półrocznik zawiera szerokie spektrum informacji o zaangażowaniu i udziale wyborców w procesy wyborcze, opisuje wybory w jakich uczestniczyli i jakich wyborów dokonali.

W drugim numerze „Zamojskiego Półrocznika Wyborczego” znajdują również Państwo tekst, którego autorem jest Kazimierz Wojciech Czaplicki - Szef Krajowego Biura Wyborczego i Sekretarz Państwowej Komisji Wyborczej w latach 1991 - 2014, Przewodniczący Stowarzyszenia Europejskich Urzędników Wyborczych, w którym autor omawia genezę, znaczenie oraz działalność Stowarzyszenia Europejskich Urzędników Wyborczych oraz artykuł dr Kazimierza Chrzanowskiego - Prorektora Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Szymona Szymonowica w Zamościu poruszający problematykę pn. „System wyborczy a jego oddziaływanie na system polityczny”.

Wydawca wyraża przekonanie, że publikacja przybliży wiedzę z zakresu polskich regulacji prawnych, systemów prawa wyborczego obowiązujących w innych państwach oraz znaczenia w tworzeniu i stosowaniu prawa wyborczego międzynarodowego Stowarzyszenia Europejskich Urzędników Wyborczych i z zainteresowaniem sięgną Państwo po kolejny numer czasopisma wyborczego a treści w niej zawarte posłużą do wzbogacenia oraz rozszerzenia wiedzy o prawie wyborczym.

Dyrektor Delegatury
Krajowego Biura Wyborczego w Zamościu

Anna Chrzan

Komisarz Wyborczy
w Zamościu

Teresa Renata Bodys

Zamość, lipiec - grudzień 2015 rok

ACEEEO - Stowarzyszenie Europejskich Urzędników Wyborczych (1991 - 2016)

Kazimierz Wojciech Czaplicki

Kierownik, następnie Szef Krajowego Biura Wyborczego,
Sekretarz Państwowej Komisji Wyborczej w latach 1991 - 2014,
członek Zarządu ACEEEO w latach 1991 - 2014,
Przewodniczący ACEEEO w 2000 r. i 2014.
honorowy członek ACEEEO od 2015 r.

Wprowadzenie

Geneza Stowarzyszenia ma ścisły związek z przemianami polityczno - społecznymi mającymi miejsce w Europie Środkowo - Wschodniej w latach 1989-1991, zwanymi Jesienią Narodów (Jesienią Ludów). Zapoczątkowały je wydarzenia w Polsce, w której w wyniku obrad Okrągłego Stołu we wrześniu 1989r został sformowany pierwszy w regionie od ponad czterdziestu lat niekomunistyczny rząd. Proces dekomunizacji w krajach bloku komunistycznego, której głównym celem stało się uzyskanie pełnej suwerenności i wkroczenie na drogę demokratycznych przemian przybrał w latach 1990 -1991 charakter lawinowy. Na przełomie marca i kwietnia 1990 r. zostały przeprowadzone wolne wybory w NRD i na Węgrzech, w maju w Rumunii, w czerwcu w Bułgarii i Czechosłowacji. W Polsce na przełomie listopada i grudnia 1990 roku odbyły się pierwsze wolne i bezpośrednie wybory Prezydenta Rzeczypospolitej, zaś w październiku 1991 r. całkowicie wolne wybory do Sejmu i do Senatu. Rok 1991 to rok ostatecznego demontażu Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich (ZSRR). Niepodległość uzyskały m. in. Litwa, Łotwa, Estonia, Białoruś, Ukraina, a także wszystkie azjatyckie republiki, takie jak: Gruzja, Azerbejdżan, Kirgistan,

Uzbekistan, Tadżykistan, Armenia, Kazachstan. 8 grudnia 1991 r. przywódcy Rosji (Borys Jelcyn), Białorusi (Stanisław Szuszkiewicz) i Ukrainy (Leonid Krawczuk) podpisali akt rozwiązujący ZSRR i powołujący Wspólnotę Niepodległych Państw (WNP); za datę ostatecznego rozwiązania ZSRR uważa się dzień 26 grudnia 1991 r.

Można zasadnie stwierdzić, że przede wszystkim państwa Europy Środkowo - Wschodniej rozpoczęły, w wyniku przemian, proces zmian ustrojowych polegających w sferze polityczno - społecznej na budowie państwa demokratycznego z porządkiem konstytucyjnym jako prawem najwyższym, pluralizmem politycznym i wolnościami obywatelskimi oraz organami władzy publicznej wybieranymi w wolnych, powszechnych i bezpośrednich wyborach przeprowadzanych w tajnym głosowaniu.

W Polsce, która stała się wzorem dla innych krajów regionu, demokratyczne przemiany ustrojowe, jakie dokonały się po 1989 r., otworzyły drogę do ukształtowania reguł wyborczych

według standardów właściwych demokratycznym systemom rządów, gwarantujących rzeczywiście wolność wyborów i uczciwość (rzetelność) ich przeprowadzania.

Objęły one w szczególności:

- stworzenie gwarancji instytucjonalnych dla funkcjonowania wielopartyjnego systemu organizowania się obywateli,
- prowadzenie wolnej, w granicach obowiązującego prawa, i opartej na konkurencyjności programowej kampanii wyborczej,
- ustanowienie mechanizmów umożliwiających prawnie określonym podmiotom zgłaszanie na równych zasadach kandydatów oraz zapewniających wyborcom podstawowe informacje o kandydatach (ich wieku, wykształceniu, reprezentowanej opcji politycznej),
- wprowadzenie zasady zaskarżalności poszczególnych czynności wyborczych oraz nadzoru społecznego nad całym postępowaniem wyborczym, w tym nad przebiegiem głosowania i ustaleniem wyników głosowania oraz wyniku wyborów,
- powierzenie stwierdzania ważności wyborów, z prawem do ich unieważnienia w całości lub części, władzy sądowniczej - Sądowi Najwyższemu,
- powierzenie przeprowadzania wyborów niezależnym od innych władz organom wyborczym oraz nadanie tym organom, na odpowiednim poziomie ich struktury terytorialnej, statusu stałego organu, działającego permanentnie, a nie tylko w okresie wyborczym (Państwowa Komisja Wyborcza i komisarze wyborczy),
- powołanie kwalifikowanego wyborczego aparatu urzędniczego (administracji wyborczej), spełniającego wobec organów wyborczych funkcje wykonawcze (apolityczne Krajowe Biuro Wyborcze) i pomocnicze (urzędnicy wyborczy w gminach, powiatach i województwach),
- niezależnienie wysokości środków

finansowych na wykonanie zadań wyborczych i działalność organów wyborczych oraz kontroli ich wydatkowania od władzy wykonawczej,

- ustalenie zasady jawności finansowania udziału uprawnionych podmiotów w wyborach, w tym zasady reglamentacji finansowej kampanii wyborczej i sprawozdawczości z przychodów i wydatków na cele wyborcze, weryfikowanej przez organy wyborcze oraz związanych z tym nowych rozwiązań w systemie finansowania partii politycznych.

Regionalne Stowarzyszenie Administratorów Wyborczych Centralnej i Wschodniej Europy¹ Lata 1991 - 1995

W dniach 30 lipiec - 2 sierpień 1991 r. w Budapeszcie (Węgry) odbywa się „Symposium Systemów Wyborczych Europy Środkowej” zorganizowane przez Międzynarodową Fundację Systemów Wyborczych z siedzibą w Waszyngtonie (International Foundation for Electoral Systems - IFES) oraz Biuro Wolnych Wyborów Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie z siedzibą w Warszawie (Conference on for Security and Cooperation in Europe Office For Free Election at Warsaw)²

W symposium uczestniczyli przedstawiciele administratorów wyborczych (organów zarządzających wyborami) Albanii, Bułgarii, Republiki Federalnej Czech i Słowacji, Estonii, Węgier, Łotwy, Litwy, Polski³, Rumunii, Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich i Jugosławii. Obrady zakończyły się przyjęciem deklaracji o potrzebie ustanowienia organizacji non profit pod nazwą „Regional Association of Electoral Administrators for Central and Eastern Europe”, stwierdzając, co następuje:

„Historyczną misją demokracji jest zapewnienie politycznej wolności i korzystnych warunków dla sprawiedliwego rozwoju politycznego, ekonomicznego i społecznego oraz

Wspieranie wolnych i sprawiedliwych wyborów oraz uniwersalnego i tajnego głosowania jako podstawowych działań, właściwych do ustanowienia i skonsolidowania demokracji przedstawicielskiej;

Mając na uwadze, że wymiana informacji na temat wyborczych procedur, wolna obserwacja tych procedur, oraz metody

1. Termin Europa Centralna i Wschodnia nie jest nazwą precyzyjną, bardziej właściwą byłaby nazwa Europa Środkowo-Wschodnia jako zbitka dwóch określeń części Europy -geograficznego (środkowa) i politycznego (wschodnia). W oficjalnych dokumentach sporządzanych w języku polskim przyjęto jednak określenie „Europa Centralna”. Zob. <https://pl.wikipedia.org/wiki/Europa...>

2. Obecnie Organizacja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie Biuro Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka - OSCE/ODHIR

3. Przedstawicielem Polski był Jerzy Stępień - Generalny Komisarz Wyborczy, właściwy dla wyborów do rad gmin.

konsultacji i rekomendacji pomiędzy instytucjami i osobami odpowiedzialnymi za przeprowadzanie wyborów stanowią niezbędne elementy osiągnięcia efektywnej konsolidacji demokratycznych instytucji poprzez procesy wyborcze;

Będąc w pełni świadomym potrzeby sformalizowania za pomocą dokumentu stowarzyszenia międzynarodowych i regionalnych organów odpowiedzialnych za sprawy wyborcze, potrzeba która została rozpoznana na Sympozjum Systemów Wyborczych Europy Środkowej w Budapeszcie, na Węgrzech, w dniach 30 lipca - 2 sierpnia 1991 r., zorganizowanym wspólnie przez Międzynarodową Fundację Systemów Wyborczych oraz Konferencję na rzecz Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie Biuro Wolnych Wyborów w Warszawie.

DLATEGO:

uzgadnia się, z zastrzeżeniem formalnego stowarzyszenia, potrzebę utworzenia „Regionalnego Stowarzyszenia Administratorów Wyborczych Europy Centralnej i Wschodniej”.

Wyrazem formalnym deklaracji był „Protokół zamiaru zorganizowania Regionalnego Stowarzyszenia Administratorów Wyborczych Europy Centralnej i Wschodniej.”⁴ Protokół został w dniu 2 sierpnia 1991 r. podpisany przez przedstawicieli Albanii, Bułgarii, Czechosłowacji, Węgier, Polski, Rumunii i Jugosławii. Pozostali uczestnicy sympozjum, mimo formalnego poparcia dla inicjatywy, uznali, że nie mają wystarczającego pełnomocnictwa dla złożenia pod „Protokołem” swoich podpisów.

W „Protokole” przyjęto, że:

- członkostwo w stowarzyszeniu będzie otwarte dla wszystkich państw regionu,
- każdy członek stowarzyszenia będzie miał takie same prawa,
- przedstawiciele państw podpisujący „Protokół” oraz instytucje organizujące sympozjum stanowią Komitet Organizacyjny, którego zadaniem będzie opracowanie dokumentów do formalnego utworzenia stowarzyszenia,
- sekretariatem Komitetu Organizacyjnego czasowo będzie Krajowe Biuro Wyborcze Węgier.

Kolejnym etapem przygotowawczym do formalnego utworzenia Stowarzyszenia było zorganizowane 26 listopada 1991 r. w Budapeszcie spotkanie Komitetu Organizacyjnego.⁵

4 .Dokumenty sporządzone w języku angielskim znajdują się w archiwum Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Węgier. Tłumaczenie robocze na język polski Krajowego Biura Wyborczego.

5.Polskie organy wyborcze reprezentował jako przedstawiciel pełnomocny kierownik Krajowego Biura Wyborczego, sekretarz Państwowej Komisji Wyborczej, która na podstawie ustawy z dnia 28 czerwca 1991 r., - Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej uzyskała status stałego organu wyborczego, właściwego w sprawach przygotowania, organizacji oraz przeprowadzania wyborów. Na mocy tej ustawy utworzono też Krajowe Biuro Wyborcze jako stałą instytucję wyborczą zapewniającą wykonanie zadań i obsługę Państwowej Komisji Wyborczej. O zmianach

W spotkaniu tym uczestniczyli także przedstawiciele Estonii.⁶ Łotwy i Litwy, które to państwa oficjalnie przystąpiły do protokołu z 2 sierpnia 1991 roku. Uzgodniono, że kontynuowane będą prace nad projektem zasad organizacyjnych i procedur wewnątrzorganizacyjnych Stowarzyszenia, dla którego przyjęto roboczo nazwę „**Stowarzyszenie Urzędników Wyborczych Europy Centralnej i Wschodniej**” (**Association of Central and Eastern European Election Officials - ACEEEO**); w wyniku dyskusji uznano bowiem za zbędne określenie „Regionalne Stowarzyszenie” skoro już nazwa wskazuje jaki region ma być objęty zakresem działania tej organizacji. Ustalono ponadto, że podmioty tworzące stowarzyszenie będą określane jako *election officials*, czyli urzędnicy wyborczy, albowiem w różnych krajach podmioty administrujące wyborami występują pod różnymi postaciami. Z innych ustaleń wymienić należy to, dotyczące przekazywania przepisów prawa wyborczego oraz terminarza wyborów do sekretariatu Stowarzyszenia; dokumenty miały być przekazywane w językach angielskim i rosyjskim uznanych za języki robocze Stowarzyszenia oraz w języku narodowym. Stały się one załącznikiem Centrum Dokumentacji Stowarzyszenia. Ustalenia powyższe przybrały postać „Protokołu podsumowującego międzynarodowe negocjacje przygotowawcze do utworzenia Stowarzyszenia Urzędników Wyborczych Europy Cen-

w strukturach ustrojowych organów wyborczych od 1991 r. zob. K. Czaplicki „Pozycja, funkcje i zadania Krajowego Biura Wyborczego” w: [10 lat demokratycznego prawa wyborczego Rzeczypospolitej Polskiej (1999 - 2000)] Warszawa 2000,s., a także A. Sokała, M..Święcki „Administracja wyborcza w III Rzeczypospolitej Polskiej (struktura organizacyjna i charakter prawny) w: [Iudices electionis custodes. Sędziowie kustoszami wyborów. Księga pamiątkowa Państwowej Komisji Wyborczej] Warszawa 2007, s.167 i n.

6.Estonia pomimo przystąpienia do protokołu intencyjnego do dnia dzisiejszego nie złożyła dokumentów wymaganych dla przyjęcia w poczet członków Stowarzyszenia.

tralnej i Wschodniej.”⁷

Stosownie do przyjętego roboczo tymczasowego statutu, Stowarzyszenie miało działać na organizowanych corocznie Zgromadzeniach Ogólnych wszystkich członków, zaś bieżącymi sprawami ma się zajmować Komitet Organizacyjny pełniący funkcję Zarządu Stowarzyszenia. Przyjęto też propozycję Węgier, aby Zgromadzenia Ogólne odbywały się w Budapeszcie do czasu wypracowania formuły organizacyjnej w tej kwestii. Zgodnie z powyższym Zgromadzenia Ogólne w roku 1992 i 1993 zorganizowane zostały w stolicy Republiki Węgierskiej.

W 1994 r. po raz pierwszy Zgromadzenie Ogólne odbyło się poza Budapesztem, w stolicy Ukrainy - Kijowie. Było to wynikiem przyjęcia przez Zgromadzenie Ogólne w 1993 r. propozycji Zarządu organizowania dorocznych spotkań członków Stowarzyszenia w poszczególnych państwach członkowskich, na ich wniosek, i przewodniczenia tym obradom przez kierującego centralnym organem wyborczym danego państwa. Propozycja ta uzyskała później rangę zasady statutowej. Konferencja kijowska zakończyła się, w wyniku dyskusji na posiedzeniu plenarnym Zgromadzenia, przyjęciem deklaracji o potrzebie stabilizacji prawa wyborczego, tworzenia stałych instytucji wyborczych i informowania właściwych organów władzy państw członkowskich o działalności Stowarzyszenia i jego projektach w zakresie prawa wyborczego.

Czwarte Zgromadzenie Ogólne ACEEEO (1995 r.) odbyło się po raz kolejny na Węgrzech, w miejscowości Siófok. Rok 1995 był dla Stowarzyszenia pierwszym, w którym realizowany był monitoring wyborów przeprowadzanych w regionie; przedstawianie wyników monitoringu znalazło swoje stałe miejsce w porządku obrad plenarnych Zgromadzenia.

7.Zob. przypis 4.

Po raz pierwszy też obradom towarzyszyła wystawa, na której producenci prezentowali sprzęt i urządzenia komputerowe do zastosowania w postępowaniu wyborczym. Od tego czasu organizacja wystaw towarzyszy stale dorocznym obradom ACEEEO.

Podsumowując pierwsze pięć lat działalności Stowarzyszenia można przyjąć, że były to lata tworzenia ACEEEO, wypracowywania formuł jego struktury wewnętrznej i konsolidacji organów wyborczych regionu wokół celów i zadań w dziedzinie demokratyzacji prawa wyborczego. Praktyka potwierdziła zasadność utworzenia takiej organizacji; do państw założycieli dołączyły: Litwa, Łotwa, Macedonia, Mołdawia, Rumunia, Rosja i Ukraina. Trzeba też wskazać, że w wyniku rozpadu Czechosłowacji (1 grudzień 1993 r.) członkiem Stowarzyszenia stała się Słowacja, natomiast Republika Czeska do Stowarzyszenia nie przystąpiła.

Lata 1996 - 2000

Kolejne pięciolecie funkcjonowania Stowarzyszenia można nazwać okresem rozwoju komunikacji partnerskiej między członkami ACEEEO oraz prezentowania praktycznych aspektów w dziedzinie zwiększania zainteresowania społeczeństwa sprawami wyborów. Przykładem mogą być obrady Zgromadzenia Ogólnego w Moskwie (1997 r.), w czasie których wiodącymi tematami była organizacja wyborów, udział wyborców w kontroli przejrzystości procesu wyborczego, ale także analiza doświadczeń z misji obserwacyjnych przebiegu wyborów. Zgromadzenie Ogólne na obradach w 1999 r. w Bratysławie (Słowacja) nakreśliło cztery strategiczne kierunki działania Stowarzyszenia na najbliższe pięciolecie: 1) rozszerzenie udziału obywateli w wyborach (działania profrekwencyjne); 2) poszerzenie form współpracy i wymiany doświadczeń wyborczych w regionie; 3) działania na rzecz rozwoju demokracji przedstawicielskiej i stabilizacji prawa wyborczego; 4) wzmacnianie międzynarodowej roli Stowarzyszenia.

Istotne znaczenie dla umocnienia Stowarzyszenia i jego funkcji miało Zgromadzenie Ogólne w Wilnie w 1998 r. Na tych bowiem obradach przyjęto nowy Statut Stowarzyszenia, który tym samym zastąpił regulację tymczasową, obowiązującą od 1991 r. Pod nową konstytucją ACEEEO podpisali obecni na obradach Zgromadzenia Ogólnego: przewodniczący Centralnej Komisji Wyborczej Albanii, przewodnicząca Centralnej Komisji Wyborczej i Spraw Referendum Krajowego Białorusi,⁸ przewodnicząca Centralnej Komisji Wyborczej Bułgarii, przewodniczący Centralnej Komisji Wyborczej Chorwacji, zastępca ministra Spraw Wewnętrznych Węgier, przewodniczący Głównej Komisji Wyborczej Litwy, przewodniczący Centralnej Komisji Wyborczej Łotwy, komisarz Centralnej Komisji Wyborczej Mołdawii, sekretarz

8.Białoruś została przyjęta w poczet członków ACEEEO na konferencji w Wilnie

Państwowej Komisji Wyborczej Rzeczypospolitej Polskiej, sekretarz Centralnej Komisji Wyborczej Federacji Rosyjskiej, przedstawiciel Departamentu Współpracy Międzynarodowej w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych Republiki Słowackiej, przewodniczący Centralnej Komisji Wyborczej Ukrainy oraz wiceprzewodnicząca Zarządu IFES.

W statucie⁹ uregulowane zostały w szczególności cele Stowarzyszenia, kwestie członkostwa w Stowarzyszeniu i władz Stowarzyszenia oraz zasady ich wyboru, sprawy składek członkowskich oraz nadawania tytułu „Honorowy Członek Stowarzyszenia”.

Zgodnie z regulacjami statutowymi:

1) przyjęto następujące kategorie członkostwa:

- członkowie instytucjonalni, którymi są przedstawiciele europejskich organów wyborczych ustanowionych prawem danego państwa i którzy podpisali Statut Stowarzyszenia. Członkowie instytucjonalni posiadają pełnię praw, w tym prawo głosowania;
- stowarzyszeni członkowie instytucjonalni, którymi są przedstawiciele organów wyborczych z innych, aniżeli europejskie, państw i które podpisały Statut. Ci członkowie mogą w pełni uczestniczyć w pracach Stowarzyszenia ale bez prawa głosu;
- członkowie popierający; do tej kategorii członków należą zainteresowane krajowe i międzynarodowe organizacje, organizacje pozarządowe, osoby fizyczne. Warunkiem uzyskania członkostwa jest złożenie wniosku o przyjęcie w poczet członków i podpisanie Statutu. Członkowie popierający nie mają prawa głosu;
- członkowie honorowi, to osoby fizyczne wyróżnione przez Zgromadzenie Ogólne za szczególne zasługi na rzecz Stowarzyszenia w dziedzinie wolnych i uczciwych wyborów;

2) organami Stowarzyszenia są:

- Zgromadzenie Ogólne; jest to najwyższy organ Stowarzyszenia, który składa się ze wszystkich członków, odbywa posiedzenia przynajmniej raz lub dwa razy w roku i wybiera członków Zarządu;
- Zarząd składający się z siedmiu przedstawicieli członków instytucjonalnych z siedmiu państw, wybieranych na okres 3 lat w głosowaniu tajnym na posiedzeniu plenarnym Zgromadzenia Ogólnego oraz Sekretarza Generalnego (bez prawa głosu). Zarząd odbywa posiedzenia co najmniej raz w roku;
- Sekretariat Stowarzyszenia; jest to stały aparat urzędniczy zapewniający wykonanie zadań Stowarzyszenia oraz obsługę Zarządu i Zgromadzenia Ogólnego. Składa się z Sekretarza Generalnego, którego kandydaturę przedstawia Zarząd a akceptuje Zgromadzenie Ogólne

oraz z pracowników Sekretariatu zatrudnianych przez Sekretarza Generalnego;

- Zespół doradców przy Sekretarzu Generalnym, których powołuje Sekretarz Generalny;

3) budżet Stowarzyszenia składa się po stronie przychodów: ze składek członkowskich, których wysokość ustala Zgromadzenie Ogólne; środków finansowych pozyskiwanych przez Sekretariat ze źródeł akceptowanych przez Zarząd; darowizn przyjmowanych za zgodą Zarządu.

Z działalności konferencyjnej Stowarzyszenia należy też wymienić doroczną konferencję Zgromadzenia Ogólnego, która miała miejsce w 2000 roku w Warszawie. Obrady, z udziałem przedstawicieli 26 państw reprezentujących organy wyborcze, świat nauki i wystawców (łącznie ponad 150 osób) były w całości poświęcone zastosowaniu technologii i urządzeń informatycznych w wyborach. Równolegle, na wystawie towarzyszącej obradom przedstawiona została historia wyborów w regionie. Zgromadzenie Ogólne przyjęło tzw. deklarację warszawską, w której wskazano pozytywne strony stosowania nowoczesnych narzędzi informatycznych w procesie wyborczym, ale też i zagrożenia, które mogą budzić społeczną nieufność co do rzetelności i wiarygodności wyników głosowania i ustalonych wyników wyborów.

Jednym z najważniejszych zadań Stowarzyszenia jest umacnianie demokracji w regionie, czemu służy niewątpliwie udział w misjach obserwacyjnych przebiegu wyborów. W omawianym okresie eksperci Stowarzyszenia uczestniczyli w obserwacji wyborów m. in. w Bośni i Hercegowinie, Kosowie, Chorwacji, Rumunii, Rosji, Serbii, Ukrainie; misje obserwacyjne ACEEO w Bośni i Hercegowinie oraz w Kosowie były częściowo misjami wchodzącymi w skład misji międzynarodowych organizowanych przez OBWE i ONZ lub też misjami samodzielnymi zleconymi przez

9. Tekst „Statutu” w tłumaczeniu na język polski dostępny w Krajowym Biurze Wyborczym.

te organizacje.

Drugie pięciolecie działalności Stowarzyszenia charakteryzowało uporządkowanie spraw własnych (uchwalenie nowego statutu), ale przede wszystkim rozwój współpracy między członkami ACEEEO i współpracy z organizacjami międzynarodowymi.

Lata 2001 - 2006

Początek pięciolecia to obchody 10 rocznicy utworzenia Stowarzyszenia. Uroczystości rocznicowe połączone z merytorycznymi kwestiami odbyły się w Chorwacji, na wyspie Brijuni. W toku obrad dokonano podsumowania dotychczasowej działalności Stowarzyszenia, a także podjęto problematykę finansowania kampanii wyborczych w aspekcie źródeł pozyskiwania środków finansowych i kontroli instytucjonalnej oraz społecznej jawności finansowania polityki.

Innym wydarzeniem o charakterze wykraczającym poza region było zorganizowanie w 2005 roku w Siòfok (Węgry) wspólnej 3 Konferencji Światowej Organizacji Wyborów (Global Election Organization - GEO) oraz Zgromadzenia Ogólnego ACEEEO. Obrady były poświęcone udziałowi sądów powszechnych w rozpatrywaniu skarg wyborczych. Referaty wygłaszali przedstawiciele sądownictwa z krajów europejskich, Ameryki Południowej i Północnej, a także z kontynentu azjatyckiego i afrykańskiego.

Na zakończenie obrad uczestnicy jednomyślnie przyjęli propozycję ustanowienia święta wyborów - **Światowego Dnia Wyborów (Global Election Day - GED)**. Postanowiono, że dniem tym będzie każdy pierwszy czwartek lutego.

Wzrasta rola i znaczenie Stowarzyszenia na arenie międzynarodowej. ACEEEO staje się organizacją docenianą przez organy i instytucje między państwowe. W 2001 roku Stowarzyszenie uzyskuje status organu doradczego Rady Europy, co owocuje współpracą i udziałem w projektach prowadzonych

przez tzw. Komisję Wenecką, czyli Europejską Komisję na rzecz Demokracji przez Prawo - organ doradczy Rady Europy w sprawach konstytucyjnych. W 2002 roku zostaje podpisana umowa o współpracy między OBWE i ACEEEO.

Zwiększa się działalność Stowarzyszenia na rzecz wspólnych projektów z organizacjami międzynarodowymi. Przykładem może być projekt „Finanse i Polityka” prowadzony wspólnie z IFES, którego celem było zbudowanie bazy danych o wydatkach wyborczych ponoszonych w poszczególnych krajach regionu przez partie polityczne i o źródłach pozyskiwania środków na ich działalność. Początkiem tego projektu była analiza finansowania wyborów na Węgrzech i Litwie. Inny przykład: współpraca Stowarzyszenia z Międzynarodowym Instytutem Na Rzecz Demokracji (IDEA) z siedzibą w Sztokholmie przy projekcie o systemach wyborczych na świecie. Zgodnie z umową Sekretariat Stowarzyszenia został zobowiązany do zebrania niezbędnych informacji, ujednoczenia znaczenia poszczególnych instytucji wyborczych i udostępnienia opracowania w Internecie. Drugim projektem realizowanym wspólnie z IDEA było zebranie danych o systemach politycznych i przepisów regulujących funkcjonowanie partii politycznych w państwach członków Stowarzyszenia.

Ważne miejsce w działalności Stowarzyszenia zajmują własne projekty i programy adresowane nie tylko do członków ACEEEO. Z realizowanych i zaawansowanych już projektów warto wymienić co najmniej dwa. Pierwszy, to „Firstvoter.eu” (Pierwsze głosowanie), którego celem jest edukacja młodych wyborców oraz wymiana doświadczeń z zakresu prawa wyborczego. W pierwszym etapie stworzona została platforma internetowa dla komunikacji między zainteresowanymi, zaś w drugi etap nastąpiła wymiana grup wyborców z krajów Unii Europejskiej i ACEEEO. W projekcie uczestniczyli wyborcy z Węgier, Rosji, Litwy, Bośni i Hercegowiny, Hiszpanii oraz Niemiec.

Drugi projekt Stowarzyszenia, wspierany przez Komisję Europejską, nosi wymowną nazwę „Non armis, sed vis suffragiorum” (tłumaczone jako „Głos a nie broń”), będącą mottem Stowarzyszenia. Projekt wielocelowy, który będzie realizowany przez koalicję europejskich organizacji pozarządowych, obejmuje dyskusje, wymianę doświadczeń, publikację prac naukowych oraz tworzenie stron internetowych, a wszystko to ma związek z informowaniem i edukacją m.in. młodych i przyszłych wyborców. W ramach tego projektu prezentowany jest także projekt Centrum Studiów Wyborczych i Studenckiego Koła Naukowego Prawa Wyborczego „ELEKTOR” na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu (patronat PKW) pn. „SZKOŁA WYBORÓW”.

Rozszerza się też zakres misji obserwacyjnych z udziałem ekspertów Stowarzyszenia. W omawianym okresie prowadzony był monitoring wyborów w Czarnogórze, na Białorusi, Ukrainie, na Węgrzech, Łotwie, Serbii, Estonii, Armenii,

Azerbejdżanie, Rosji, Kazachstanie i Afganistanie.

Wzrasta liczba członków Stowarzyszenia - status stowarzyszonego członka instytucjonalnego uzyskują organy wyborcze z Azerbejdżanu i Kazachstanu.

Rozwijają się działalność wydawnicza; podjęto decyzję o opracowywaniu specjalnego wydawnictwa ACEEEEO pt. „Wybory w Europie”, które ma być przeglądem wydarzeń wyborczych, informacji o przebiegu wyborów przeprowadzanych w państwach europejskich i ich wynikach, forum wymiany doświadczeń i artykułów problemowych. Wydawnictwo, w języku angielskim i rosyjskim, udostępniane jest zawsze uczestnikom konferencji i Zgromadzenia Ogólnego oraz na stronie internetowej Stowarzyszenia (www.aceeeo.org).

Stowarzyszenie Europejskich Urzędników Wyborczych (ACEEEEO) Lata 2007 - 2016

Kolejny okres w historii Stowarzyszenia rozpoczął się pod nową nazwą Stowarzyszenia. Otóż na dorocznej konferencji i jubileuszowych 15 obradach Zgromadzenia Ogólnego, które miały miejsce na Łotwie w miejscowości Jurmala, obecnych 22 członków instytucjonalnych Stowarzyszenia podjęło jednomyślnie decyzję o zmianie nazwy Stowarzyszenia. Zmiana nazwy na: „**Stowarzyszenie Europejskich Urzędników Wyborczych**” ma nie tylko charakter formalny; wiąże się z tym gotowość otwarcia na członkostwo organów zarządzających wyborami z krajów Europy Zachodniej w Stowarzyszeniu, ale przede wszystkim ma na celu podkreślenie przyjęcia i realizowania w pełni demokratycznych standardów w działalności Stowarzyszenia. Zachowanie natomiast dotychczasowego skrótu nazwy Stowarzyszenia „**ACEEEEO**” ma wskazywać na ciągłość w działaniu i odwoływanie się do uniwersalnych celów, jakimi kierowano się w 1991 r. przy tworzeniu Stowarzyszenia.

Przyjęcie nowej nazwy wymagało dokonania stosownych zmian w Statucie, co też uczyniono na jubileuszowej konferencji.¹⁰

Ten nowy okres w działalności Stowarzyszenia otwiera nowa strategia. Stowarzyszenie zwiększa aktywność międzynarodową, czego dowodem jest udział w projektach ponadregionalnych, a nawet ponadkontynentalnych.

W 2005 roku Stowarzyszenie podpisuje umowę o współpracy z Federalnym Instytutem Wyborczym Meksyku (IFE) na cztery lata, co umożliwi Stowarzyszeniu udział w budowie Międzynarodowego Centrum Szkolenia i Edukacji Wyborczej tworzonego przez agendy Organizacji Narodów Zjednoczonych (UNDP - Program Narodów Zjednoczonych do Spraw Rozwoju oraz UNDESA - Departament Spraw

10. Tekst ujednolicony statutu w jęz. angielskim i jęz. rosyjskim zob. [www.aceeeo.org/about us->charter](http://www.aceeeo.org/about-us->charter). Patrz też przypis 9.

Gospodarczych i Socjalnych Narodów Zjednoczonych) oraz instytucje wyborcze Meksyku (IFE i TEPJF - Federalny Trybunał Wyborczy Władzy Sądowniczej).

Innym przedsięwzięciem przekraczającym granice kontynentów w którym aktywnie uczestniczy Stowarzyszenie jest projekt ACE (Magistrała Danych), tj. ogólnosiwiatowy internetowy system informacji wyborczej. W 2007 roku „udziałowcy” ACE, czyli IDEA, IFES, IFE, UNDP i UNDESA uruchomili 9 regionalnych ośrodków badania wyborów (RISC) na wszystkich kontynentach (z wyłączeniem oczywiście Antarktydy), których zadaniem jest zbieranie i udostępnianie danych o systemach wyborczych (regulacjach prawnych), wynikach wyborów, publikacji naukowych oraz danych kontaktowych ekspertów z zakresu prawa wyborczego, socjologów i ekonomistów zajmujących się problematyką wyborczą. ACEEEEO jest ośrodkiem regionalnym odpowiedzialnym za funkcjonowanie ACE w Europie.

Niezależnie od powyższego Stowarzyszenie realizuje swoje statutowe cele; uczestniczy i organizuje misje obserwacyjne wyborów (m. in. w Hiszpanii, Łotwie, Kazachstanie, Ukrainie i w Rosji), prowadzi wymianę doświadczeń między państwami członkowskimi, wydaje publikację „Wybory w Europie” oraz wydawnictwa okazjonalne - jubileuszowe, kontynuuje rozpoczęte projekty, o których była mowa wcześniej. W 2009 roku Stowarzyszenie rozpoczyna realizację dwuletniego własnego projektu pn. „Sporządzanie spisów wyborców w demokracjach przejściowych”. W ramach tego projektu eksperci ACEEEEO dokonali analizy regulacji prawnych dot. rejestracji wyborców obowiązujących w regionie, a wyniki wraz z rekomendacjami przedstawiono na konferencji i Zgromadzeniu Ogólnym w Tbilisi (Gruzja) w 2010 r.

Z kronikarskiego obowiązku

trzeba wspomnieć o pierwszej zorganizowanej poza państwami - członkami Stowarzyszenia konferencji i obradach Zgromadzenia Ogólnego. Spotkanie to zostało zorganizowane w 2007 r. wspólnie z Komisją Wenecką w Strasburgu; przedmiotem obrad były zagadnienia odpowiedzialności urzędników wyborczych za prawidłowe organizowanie wyborów połączone ze szkoleniem.¹¹

Wydarzeniem, o istotnym znaczeniu nie tylko dla działalności Stowarzyszenia, było zorganizowanie w dniach 12-14 września 2013 r. w Warszawie 22. corocznej Konferencji i Zgromadzenia Ogólnego Stowarzyszenia Europejskich Urzędników Wyborczych (ACEEEO),¹² której gospodarzem była Państwowa Komisja Wyborcza i Krajowe Biuro Wyborcze. Po raz drugi bowiem Warszawa była miejscem spotkania tak licznie reprezentowanych organów wyborczych, instytucji międzynarodowych, przedstawicieli świata nauki, wytwórców urządzeń i systemów teleinformatycznych.

Uczestnikami Konferencji były: Centralna Komisja Wyborcza Albanii, Centralna Komisja Wyborcza Armenii, Centralna Komisja Bośni i Hercegowiny, Państwowa Komisja Wyborcza Chorwacji, Centralna Komisja Wyborcza Federacji Rosyjskiej, Centralna Komisja Wyborcza Gruzji, Centralna Komisja Wyborcza Kazachstanu, Centralna Komisja Wyborcza Kirgistanu, Centralna Komisja Wyborcza Republiki Łotewskiej, Centralna Komisja Wyborcza Mołdawii, Centralna Komisja Wyborcza Ukrainy, Centralna Komisja Wyborcza Palestyny, Centralna Komisja Wyborcza Republiki Kosowa, Federalny Instytut Wyborczy (Meksyk), Główna Komisja Wyborcza Republiki

11. Pełny wykaz wszystkich obrad Zgromadzenia Ogólnego wraz z terminami i tematyką jest zamieszczony na stronie internetowej <http://www.aceeoo.org/en/events>.

12. Zob. "Przegląd Wyborczy. Biuletyn Informacyjny" w: http://pkw.gov.pl/g2/original/2013_10/defd0f69795159e5510_87367fc62de63.pdf.

Litewskiej, Komisja Wyborcza Sidoajro - Indonezja, Komisja Wyborcza Republiki Południowej Afryki, Komisja Wyborcza Królestwa Holandii, Niezależna Komisja Wyborcza Konga, Niezależna Komisja Wyborcza Nigerii, Państwowa Komisja Wyborcza Słowenii, Państwowa Komisja Wyborcza Republiki Korei, Państwowa Komisja Wyborcza i Krajowe Biuro Wyborcze Rzeczypospolitej Polskiej, Stały Organ Wyborczy Rumunii, Stowarzyszenie Afgańskich Urzędników Wyborczych, Centralna Komisja Wyborcza Bułgarii, Komisarz Wyborczy w Bydgoszczy, Komisarz Wyborczy w Ciechanowie, Komisarz Wyborczy w Olsztynie, ACE Electoral Knowledge Network, Centrum Dyplomacji i Demokracji (USA), Centrum Studiów Wyborczych - Uniwersytet Łódzki, Centrum Studiów Wyborczych - Uniwersytet im. Mikołaja Kopernika w Toruniu, Chengdu Information Technology of Chinese Academy of Sciences Co., Ltd. (Chiny), Dominion Voting (Kanada), DRS Data Services Limited (Wielka Brytania), Everyone Counts (USA), Haier Electrical Appliances Corp., Ltd (Chiny), HIC International (Shanghai), Co., Limited (Chiny), IFES (USA), Igbinedion University, Okada, (Nigeria), Indra (Hiszpania), International IDEA (Szwecja), iVote Technologies Ltd (Macedonia), International Centre for Parliamentary Studies (Wielka Brytania), Komisja Wenecka (Rada Europy), Krajowa Izba Gospodarcza Elektroniki i Telekomunikacji (Polska), Lithotech - Bording (Dania/Południowa Afryka), Międzyparlamentarne Zgromadzenie Wspólnoty Niepodległych Państw (WNP), Komisja Ustawodawcza Senatu RP, Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji, OBWE/Biuro Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka, Politechnika Wrocławska, Program Narodów Zjednoczonych ds. Rozwoju (UNDP), Scytel (Hiszpania), Smartmatic (Holandia/Wenezuela), Uniwersytet Gdański, Szkoła Wyższa Psychologii Społecznej, Uniwersytet Wrocławski, Uniwersytet Warszawski.

Podstawowym tematem Konferencji była „Rola technologii informatycznych i komunikacyjnych oraz mediów społecznościowych w wyborach”.

Poświęcono tej problematyce 3 sesje plenarne na tematy:

- Rozwój technologii głosowania od 2000 roku - sesja I

- Nowe zjawisko w procesach wyborczych: media społecznościowe - sesja II

- Wyzwania spowodowane rozwojem ITC (Technologia informacyjnokomunikacyjna) i mediów społecznościowych dla procesów wyborczych - sesja III.

Równoległe odbyły się warsztaty na tematy:

- Kierunki rozwoju technologii informatycznych w wyborach. Teraźniejszość i przyszłość, oraz

- Media społecznościowe jako czynnik wspomagający działania informacyjne organów wyborczych oraz wykorzystanie nowych narzędzi komunikacji w kampanii wyborczej.

Czynna była wystawa urządzeń wyborczych.

Konferencja zakończyła się przyjęciem Deklaracji rekomendującej kierunki i sposoby działania w zakresie stosowania informacji i technologii komunikacyjnych w wyborach:

„Deklaracja Warszawska o roli informacji i technologii komunikacyjnych oraz mediów społecznościowych w wyborach (Oświadczenie 22. Corocznej Konferencji w Warszawie, w Polsce, 12-14 września 2013 roku)

(i) Potwierdzając, że celem Stowarzyszenia Europejskich Urzędników Wyborczych, znanego także jako ACEEEO, jest promowanie profesjonalnego administrowania wyborami oraz skuteczne wykorzystanie technologii zarządzania wyborami;

(ii) Mając na uwadze, że w roku 2000 ACEEEO po raz pierwszy uznało znaczenie technologii informacyjno-komunikacyjnej w administrowaniu wyborami i ponadto, że Stowarzyszenie kontynuowało promowanie skutecznego wdrożenia i wykorzystania technologii dla wsparcia prowadzenia wyborów w sposób demokratyczny i przejrzysty;

(iii) Mając na uwadze, że chociaż media społecznościowe nie mogą być kontrolowane przez organy zarządzania wyborami, to stanowią one dla władz wyborczych cenne narzędzie rozpowszechniania informacji wśród wyborców i mogą służyć do zachęcania wyborców do szerszego udziału w głosowaniu;

(iv) Mając świadomość, że wykorzystanie mediów społecznościowych w wyborach ma swoje wady i zalety; oraz

(v) Uznając, że stale rosnąca liczba wyborców, a szczególnie wyborców młodych, wykorzystuje media społecznościowe jako swoje pierwotne źródło informacji.

Z tej przyczyny Stowarzyszenie Europejskich Urzędników Wyborczych oraz uczestnicy Konferencji, która odbyła się w 2013 roku w Warszawie, zwracają uwagę na następujące kwestie:

Artykuł 1. - Rola informacji i technologii komunikacyjnych w wyborach

1. Organy zarządzania wyborami powinny coraz szerzej wykorzystywać Technologie Informacyjno - Komunikacyjne (ICT) w administrowaniu wyborami.

2. Podczas wdrażania nowych systemów ICT w procesie wyborczym konieczne jest wbudowanie do takich systemów środków ochrony, zapewniających integralność procesu wyborczego oraz uniemożliwiających manipulację informacjami w złej wierze.

3. Przy zakupie przez organy zarządzania wyborami systemów i wyposażenia ICT, konieczne jest zastosowanie konkurencyjnych metod zakupu dla zapewnienia pełnej przejrzystości oraz upewnienia się, że systemy ICT spełniają ogólny cel usprawnienia procesu wyborczego.

4. Organy zarządzania wyborami powinny rozpatrzyć wykorzystanie technologii ICT w ramach różnorodnych działań, w tym dla zarządzania wyborami, rejestracji wyborców, głosowania i przekazywania ich wyników, a także by standardy takich technologii odpowiadały innym standardom międzynarodowym.

5. Przy wyborze potencjalnego zautomatyzowanego systemu wy-

borczego organy zarządzania wyborami powinny korzystać z właściwego planowania oraz komunikować się ze wszystkimi interesariuszami wyborów w celu zapewnienia, że nowa technologia wyborcza została w wystarczającym stopniu zaakceptowana przez społeczeństwo.

6. Kluczowym elementem wdrażania i wykorzystania zautomatyzowanych systemów do głosowania jest przeprowadzenie wystarczających, niezależnych testów, certyfikacji i audytów w warunkach pełnej przejrzystości.

Artykuł 2. - Rola mediów społecznościowych w wyborach

1. Organy zarządzania wyborami zachęca się do przyjęcia do wiadomości faktu, że media społecznościowe są zjawiskiem istniejącym, które tworzy środowisko posiadające potencjał kształtowania opinii wyborców, a więc ogólnej działalności wyborczej, wywierając tym samym wpływ na wyniki każdego wyborów.

2. Niektóre media społecznościowe mogą być wykorzystane jako efektywna kosztowo platforma komunikacji pomiędzy organami zarządzania wyborami, wyborcami i kandydatami przed wyborami, podczas wyborów i po wyborach.

3. Organy zarządzania wyborami powinny być obecne na platformach mediów społecznościowych oraz wykorzystywać media społecznościowe jako narzędzia rozpowszechniania istotnych informacji wśród wyborców; media społecznościowe powinny natomiast wychodzić naprzeciw młodym wyborców i angażować ich w proces wyborczy.

4. Organy zarządzania wyborami zachęca się do rozpatrzenia możliwości wykorzystania mediów społecznościowych w innych działaniach, jakie mogą okazać się właściwe w każdym kraju, na przykład jako narzędzie zarządzania kryzysowego podczas wyborów, lub służące do informowania o potencjalnych nieprawidłowościach.

5. Organy zarządzania wyborami powinny podjąć stosowne działania, by media społecznościowe nie naruszały podstawo-

wych zasad wyborów demokratycznych; problemy i możliwości prawne zostaną omówione w innym terminie.

6. Zachęca się organy zarządzania wyborami do dzielenia się swoimi najlepszymi praktykami w wykorzystaniu mediów społecznościowych w wyborach.

Warszawa, wrzesień 2013 r.”

Wzmocniona działalność międzynarodowa Stowarzyszenia znajduje swoje odbicie w organizacji dorocznych spotkań Zgromadzenia Ogólnego.

Towarzyszące dotąd pobocznie Zgromadzeniu wydarzenia nabierają coraz bardziej charakteru jeśli nie pierwszoplanowego to co najmniej równorzędnego. Stają się konferencjami naukowymi, w czasie których wygłaszane są referaty przez zaproszonych ekspertów z dziedziny prawa konstytucyjnego, rozwiązywania problemów wyborczych i pokrewnych. Wśród uczestników coraz liczniej są reprezentowane już nie tylko organizacje i instytucje współpracujące (OBWE, Rada Europy, Komisja Europejska, IFES, IDEA, IFE), ale też przedstawiciele regionalnych stowarzyszeń urzędników wyborczych afrykańskich i azjatyckich. W ramach obrad takich konferencji organizowane są warsztaty, na których uczestnicy dzielą się doświadczeniami i rozwiązują praktycznie problemy wyborcze.

Tego rodzaju wydarzenia niewątpliwie służą pogłębianiu wiedzy o wyborach, pomagają spojrzeć na swoje procedury wyborcze „okiem z zewnątrz”. Niezaprzeczalnym walorem jest też nawiązywanie bezpośrednich, osobistych kontaktów, które często dają początek wizytom studialnym.¹³

13. Państwowa Komisja Wyborcza była wielokrotnie gospodarzem wizyt delegacji zagranicznych o charakterze studialnym, w czasie których najczęściej podnoszono problematykę niezależności Komisji oraz jej doświadczeń w sprawowaniu kontroli nad finansowaniem polityki. Zob. K. Czaplicki „Działalność informacyjna Państwowej Komisji Wyborczej” w: [Iudices...] s.315 i n.; F. Rymarz „Togi w różnych barwach. Lubel-

Rozbudowa programu corocznych spotkań niesie jednak niebezpieczeństwo marginalizowania wydarzenia, które powinno być świętem dla wszystkich członków Stowarzyszenia - obrad plenarnych czyli Zgromadzenia Ogólnego. Presja czasu, opóźnienia w realizacji porządku obrad powodują, moim zdaniem, brak pogłębionych dyskusji nad problemami Stowarzyszenia, jego celami strategicznymi na kolejne lata, nierównej aktywności członków instytucjonalnych jak i zbyt powierzchowną analizę wniosków wynikających z obserwacji wyborów w państwach regionu.¹⁴

Zamość, 17 czerwca 2013 r. Konferencja naukowa organów wyborczych Polski i Litwy z udziałem Szefa KBW, Sekretarza PKW Kazimierza Wojciecha Czaplickiego (trzeci od prawej).

Zamiast podsumowania

W 2016 roku Stowarzyszenie Europejskich Urzędników Wyborczych będzie obchodziło Jubileusz 25 - lecia. Zbiega się on z 25 - leciem Państwowej Komisji Wyborczej oraz Krajowego Biura Wyborczego i udziałem przedstawiciela PKW we władzach ACEEEO.

Miejscem obchodów rocznicowych będzie Tirana, a gospodarzem Centralna Komisja Wyborcza Albanii. Stworzy to niewątpliwie okazję do jubileuszowego podsumowania działalności Stowarzyszenia i wyznaczenia mu kolejnych celów oraz sposobu ich realizacji.

Z perspektywy długoletniego uczestnictwa w pracach Stowarzyszenia i jego Zarządu mogę stwierdzić, że decyzja o utworzeniu stowarzyszenia, organizacji non profit, niezależnej od partii politycznych i rządów okazała się zasadną. Stowarzyszenie ma niekwestionowany dorobek w propagowaniu zasad powszechnych i przejrzystych wyborów, których przeprowadzanie powinno być powierzone niezależnym i bez-

sko - warszawskie wspomnienia prawnika z lat 1962 - 2010”, Lublin 2015, s.138 i n. Informacje o wizytach międzynarodowych regularnie podawane są w wydawnictwie KBW „Przegląd Wyborczy. Biuletyn Informacyjny” www.pkw.gov.pl/wydawnictwa-pkw-i-kbw.

14. Potwierdzenie tej tezy można znaleźć analizując np. programy konferencji i obrad 22. Zgromadzenia Ogólnego w Warszawie w 2013 r. (w archiwum KBW) czy też 24 Zgromadzenia Ogólnego w Kiszyniowie (Mołdawia) w 2015r. (www.aceeeo.org).

stronnym organom wyborczym.

Równie wysoko należy ocenić działania informacyjno - edukacyjne o prawach wyborczych obywateli, zwłaszcza tych adresowanych do młodych wyborców.

Obecnie Stowarzyszenie liczy 25 członków instytucjonalnych, 3 stowarzyszonych członków instytucjonalnych i 21 członków honorowych.¹⁵

Moim zdaniem, w obchodach rocznicowych powinno znaleźć się miejsce, między innymi, na:

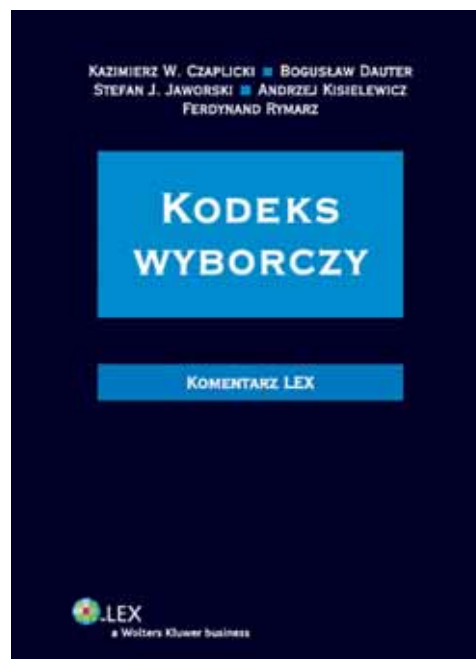
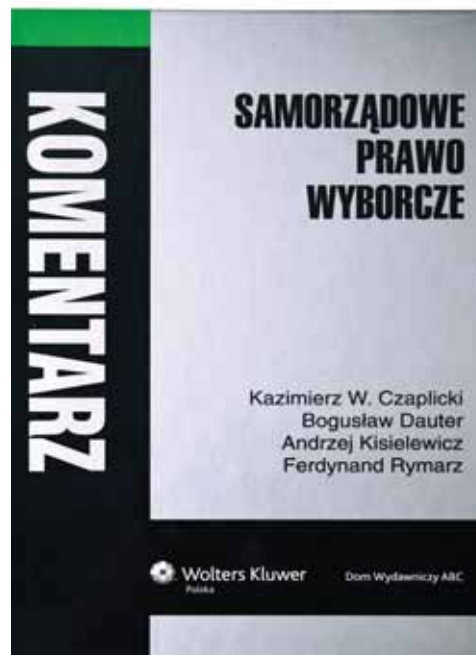
- refleksje na temat roli Zarządu w bieżącej działalności Stowarzyszenia. Dotychczasowy model działania polegający w zasadzie na dwukrotnym w ciągu roku spotkaniu dotyczącym organizacji konferencji i Zgromadzenia Ogólnego nie jest wystarczająco efektywny. Zdecydowana większość bieżących spraw jest prowadzona przez Sekretarza Generalnego i Sekretariat, co powoduje, że członkowie Zarządu nie zawsze, a na pewno nie wszyscy aktywnie włączają się w ich realizację. Może należałoby powrócić do składanych przeze mnie propozycji odbywania posiedzeń Zarządu przynajmniej raz w kwartale a jeśli nie spotkań bezpośrednich, to przy wykorzystaniu możliwości internetowych (e -konferencje);
- problem umocnienia roli i rangi Zgromadzenia Ogólnego, o czym była już mowa;
- zagadnienie rozbudowy i dostępności do zasobów informacyjnych i baz danych Stowarzyszenia

Warszawa - Zamość, grudzień 2015 r.

W opracowaniu wykorzystano dokumenty i materiały Stowarzyszenia oraz doświadczenia własne autora z uczestnictwa we władzach Stowarzyszenia.

15. Imienne wykazy członków stowarzyszenia są zawarte na stronie internetowej ACEEEO.

▲ Kazimierz W. Czaplicki jest współautorem Kodeksu wyborczego oraz autorem wielu komentarzy do uregulowań prawa wyborczego i samorządowego.

◀ Spotkanie w Zamościu (2013 r.) Przewodniczącego PKW Stefana Jaworskiego (czwarty od lewej) i Szefa KBW Kazimierza W. Czaplickiego (trzeci od prawej) z Komisarzem Wyborczym w Zamościu Teresą R. Bodys (trzecia od lewej) i Dyrektorem zamojskiej Delegatury KBW Anną Chrzan (czwarta od prawej).

System wyborczy a jego oddziaływanie na system polityczny

dr Kazimierz Chrzanowski
Prorektor Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej
im. Szymona Szymonowica w Zamościu

Współczesna polityka jest w okresie ciągłych przemian i wyzwań. Coraz szybciej zmieniający się świat, era globalizacji i wpływy mediów doprowadziły do sytuacji, w której partie polityczne zmuszone są szybciej niż dotychczas odpowiadać na realia społeczne. Zmienia się także ich znaczenie i rola. Ze skonkretyzowanych ruchów, które mają prostą drogą dążyć do władzy, przekształcają się w organizacje zwiększające ciągle zakres działania a także sferę wyrażania potrzeb społecznych i napięć. W prawidłowo ukształtowanym społeczeństwie, partie są papierkami lakmusowymi zmian społecznych i często zapowiedzią głębszych przekształceń.

Na działanie współczesnych partii politycznych duży wpływ ma system wyborczy. W znacznym stopniu determinuje on kształt i reprezentację parlamentu, charakter i relewancję (wpływy) występujących w nim partii, w konsekwencji wpływa na ogólny charakter systemu partyjnego i życia politycznego. Zależność ma charakter obustronny wraz z kształtowaniem i stabilizacją systemu wyborczego, to system partyjny wywiera wpływ na system wyborczy poprzez tworzenie prawa a także praktyczne działania polityczne partii.

System partyjny nie jest jednak wynikiem działania jedynie systemu wyborczego. Na jego kształt wpływają również pozostałe instytucje polityczne oraz zmiany poziomu życia społeczeństwa, między innymi podziały socjopolityczne oraz bieżące wydarzenia i problemy danego kraju.

System wyborczy, traktowany jako procedura przeliczania głosów na mandaty podczas poszczególnych wyborów a także wszystkie czynności prawne i administracyjne związane z wyborami w ciągu wieków przechodził wiele przekształceń. W niektórych opracowaniach utożsamia się go z ordynacją wyborczą, jednak jest to nie do końca uzasadnione, ponieważ definicja systemu zawiera w sobie pojęcie szersze a ordynacja niejako je zawęża, ograniczając się do prawnej i administracyjnej formy. W system wyborczy wchodzi wszystkie zjawiska, które są specyfiką wyborów i procesu wyborczego, np. wpływ na obszar okręgów wyborczych, nagłe zmiany ustawodawstwa mające osłabić opozycję, czy metody pracy komisji wyborczych i ich organów naczelnych (w przypadku Polski jest to Państwowa Komisja Wyborcza - PKW). System

wyborczy to złożony mechanizm różnych działań - administracyjnych i prawnych, które pozwalają „przetworzyć” głosy na konkretny układ polityczny. Jest on uwarunkowany wieloma czynnikami mającymi istotny wpływ na typ ordynacji wyborczych, który zawęża się do ustalonych w prawie zasad przeprowadzenia wyborów, przeliczenia głosów, uzyskiwania i wygaśnięcia mandatu.

W ciągu wieków wykształciły się różne typy ordynacji wyborczych, które były dostosowane do systemu i świadomości politycznej danego kraju a także poziomu jego rozwoju i mentalności społeczeństw.

Podstawowym podziałem, jakim posługujemy się w politologii, jest wyróżnienie ordynacji większościowej i proporcjonalnej, ze względu na metody przeliczania ilości głosów na mandaty. Posiadają one wiele podtypów a w niektórych sytuacjach łączy się cechy z obu tych ordynacji, tworząc system mieszany.

Zdaniem wielu badaczy większościowy system wyborczy, zwłaszcza ten z jedną turą głosowania kreuje system dwupartyjny, np. system partyjny Stanów Zjednoczonych (Partia Demokratów i Partia Republikanów). System większościowy powoduje, że partie najsilniejsze są nadreprezentowane, uzyskują bowiem nadwyżkę mandatów w stosunku do uzyskanych głosów, natomiast partie słabsze tracą w związku z tą formułą wyborczą głosy, co sprawia, że w wybranym parlamencie są podreprezentowane. Dzieje się tak dlatego, że zwycięzca zgarnia całą pulę mandatów możliwych do uzyskania natomiast pozostali, choćby nawet różnica głosów między nimi a zwycięzcą była najmniejsza w ogóle mandatów nie otrzymują. Głosy oddawane na nich są więc marnowane. Ciekawe rozwiązanie wprowadzono we Francji gdzie mamy do czynienia z systemem większości bezwzględnej. W pierwszej turze obsadzany jest znikomy odsetek mandatów. Konieczność poddania się drugiej turze wyborów przekształca dotychczasową rywalizację partii w rywalizację pomiędzy blokami wyborczymi tworzonymi przez zbliżone programowo partie. Zatem w przypadku Francji system wyborczy większościowy kreuje dwublokowy system partyjny. System większościowy determinuje stosunkowo stabilny system partyjny, gdyż ze względu na mniejszą ilość partii w parlamencie, a w związku z tym mniejsze rozdrobnienie polityczne większe są szanse stworzenia trwałej koalicji gabinetowej. Dużą zaletą systemu większościowego jest fakt, że z życia politycznego wykluczone są ekstremalne siły polityczne m.in. takie jak: partie skrajnej lewicy i nacjonalistyczne. Nie mają one zwykle większych szans na wejście do ciała przedstawicielskiego. Przeciwnicy większościowego systemu wyborczego twierdzą, że nie oddaje on w pełni preferencji politycznych społeczeństwa, gdyż ze względu na niewielką liczbę ugrupowań w parlamencie nie wszystkie grupy są reprezentowane. Niektórzy twierdzą, że większościo-

wy system wyborczy może stymulować nawet rozwój „tyranii większości”.

Wnioskując przez przeciwieństwo do systemu większościowego można stwierdzić, że w oparciu o proporcjonalny system wyborczy powstaje system wielopartyjny. Rzeczywiście, w większości państw z systemem wyborczym proporcjonalnym współistnieje system wielopartyjny. Ten model systemu wyborczego wydaje się być bardziej sprawiedliwym, jako że pozwala na funkcjonowanie w parlamencie większej liczbie ugrupowań politycznych, reprezentujących różne preferencje społeczne. Przeciwnicy tego systemu akcentują z kolei jego wady wynikające z możliwości wystąpienia rozdrobnienia politycznego w państwie, z uwagi na zbyt dużą liczbę grup w parlamencie. Rządy partii zwyciężskiej są wówczas bardzo utrudnione. Istnieje konieczność zawierania koalicji, które w takiej sytuacji najczęściej nie mają trwałego charakteru.

Klauzule zaporowe stosowane w celu uniknięcia nadmiernego rozproszenia sceny politycznej w warunkach głosowania proporcjonalnego skierowane są przeciwko małym partiom politycznym, które z czasem tracą znaczenie w życiu politycznym państwa. Im wyższy próg klauzuli, tym mniej ugrupowań ma szansę na wejście do parlamentu.

Kolejnym z elementów systemu wyborczego, który ma wpływ na charakter systemu partyjnego jest kształt i rozmiar okręgu wyborczego. W systemie większościowym, przy zastosowaniu okręgów jednomandatowych kwestia ta nie odgrywa zasadniczej roli. Najistotniejszy jest tu przyjęty model większości względnej lub bezwzględnej. Z kolei w systemie proporcjonalnym z okręgami wielomandatowymi zagadnienia dotyczące okręgu wyborczego są jak najbardziej istotne. Według francuskiego politologa Maurice'a Duvergera im mniejszy jest okręg wyborczy, tym bardziej zdeformowany jest wynik wyborów. Wraz ze wzrostem wielkości

okręgu wzrasta proporcjonalność wyników wyborczych rosną również szanse ugrupowań niewielkich na zdobycie mandatów. Pożądanym działaniem jest więc w ich przypadku redukcja okręgów wyborczych.

Historia zna przypadki świadomego manipulowania okręgami wyborczymi. Gerrymandering, tak określa się to zjawisko, to nic innego jak świadome manipulowanie kształtem i wielkością okręgu wyborczego, celem osiągnięcia dla własnej partii jak największej korzyści z wyborów. Zabiegi tego typu stosują najczęściej znajdujące się u władzy siły polityczne celem zabezpieczenia własnego zwycięstwa w wyborach oraz zminimalizowania szans oponentów, między innymi poprzez podzielenie okręgu wyborczego, w którym przeciwnik posiada duże poparcie na mniejsze części tak, aby maksymalnie rozproszyć jego elektorat. Gerrymandering godzi w demokratyczny charakter wyborów powodując, że niektóre ugrupowania są zdyskredytowane przed wyborami.

W państwach Unii Europejskiej przeważają obecnie systemy wyborcze oparte na okręgach wielomandatowych, głosowaniu kategoriowym oraz proporcjonalnej formule wyborczej. Jest jednak kilka wyjątków. W Irlandii, Włoszech i Szwajcarii obowiązuje głosowanie porządkujące, we Francji i Wielkiej Brytanii różne warianty systemu większościowego.

Jednak wszystkie systemy - niezależnie od liczby i rozmiaru okręgów, charakteru głosowania oraz formuły wyborczej - powodują deformację wyników wyborów. Polega ona na tym, że jedne partie są nadreprezentowane (czyli uzyskują większy procent mandatów niż oddanych na nie głosów), inne natomiast są podreprezentowane.

W związku z tym M. Duverger wyróżnił:

- mechaniczny efekt prawa wyborczego, polegający na tym, że wszystkie uczestniczące w wyborach partie, z wy-

jątkiem dwóch najsilniejszych, są permanentnie podreprezentowane,

- psychologiczny efekt prawa wyborczego, polegający na tym, że wyborcy są skłonni głosować na partie silniejsze, ponieważ obawiają się obniżenia znaczenia swego głosu.

By doprowadzić do sytuacji, w której parlament będzie możliwie wiernie odzwierciedlał znaczenie podziału politycznego wśród obywateli należy pamiętać, że:

- demokracja wyniku wyborczego jest słabsza w systemach proporcjonalnych, silniejsza zaś w systemach opartych na formule większościowej,

- proporcjonalność wzrasta wraz ze zwiększeniem rozmiaru okręgu wyborczego,

- rezygnacja z klauzul zaporowych umożliwia wejście do parlamentu także niektórym mniejszym partiom, co podnosi jego reprezentatywność,

- indeks proporcjonalności wzrasta wraz ze stabilnością systemu partyjnego i redukcją efektywnej liczby partii,

- większej reprezentatywności parlamentu sprzyja także zastosowanie formuł wyborczych korzystniejszych dla partii małych (St. Langue, Hare-Niemeyera, Imperiale).

W każdym wyborach liczba partii uczestniczących w wyborach jest większa niż liczba partii, które ostatecznie znalazły się w parlamencie. Dzięki temu, niezależnie od innych okoliczności, partie najsilniejsze są zawsze, w mniejszym lub większym stopniu, nadreprezentowane. W ten sposób liczba partii, które nie przekroczyły bariery reprezentacji wzrasta przy zastosowaniu formuły większościowej lub klauzul zaporowych. Doprowadza to niekiedy do powstania tzw. sztucznych większości. Doszło do tego w Hiszpanii i w Wielkiej Brytanii w ostatnich wyborach parlamentalnych (2015 r.) W innych krajach europejskich obserwujemy istnienie tzw. naturalnych mniejszości, a więc sytuacji, w której żadna partia nie osiąga bezwzględnej większości ani mandatów.

Należy wysnuć wniosek, że podstawowe konsekwencje polityczne systemów wyborczych polegają na:

- powodowaniu efektów dysproporcjonalności, oznaczających nadreprezentację najsilniejszych partii i podreprezentację partii słabszych,

- redukowaniu efektywnej liczby partii reprezentowanych na arenie parlamentarnej w stosunku do efektywnej liczby partii uczestniczących w wyborach,

- tworzeniu sztucznych większości tj. niewynikających z faktu zdobycia bezwzględnej większości głosów. Przedstawiona analiza prowadzi do wniosku, że system partyjny państwa pozostaje w ścisłym związku z jego systemem wyborczym. System wyborczy, a w jego obrębie poszczególne elementy składowe determinują skład i rodzaj systemu partyjnego,

charakter tworzonej partii oraz stosunki między nimi. Natomiast system partyjny, zwłaszcza tworzące go partie polityczne - poprzez swoje działania w parlamencie i poza nim - decydują o przyjętych rozwiązaniach dotyczących systemu wyborczego.

Referendum ogólnokrajowe 6 września 2015 roku

Anna Chrzan
Dyrektor Delegatury Krajowego Biura Wyborczego
w Zamościu

Instytucja demokracji bezpośredniej w postaci referendum ogólnokrajowego przewidziana jest przez Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r. (Dziennik Ustaw Nr 78, poz. 483, sprostowanie Dziennik Ustaw z 2001 roku Nr 28, poz. 319).

Przepisy dotyczące przygotowania i przeprowadzenia referendum oraz kampanii referendalnej rozwija ustawa

z dnia 14 marca 2003 r. o referendum ogólnokrajowym. (Dziennik Ustaw Nr 57, poz. 507).

Referenda ogólnokrajowe przeprowadzane są w najważniejszych dla Polaków sprawach na terytorium kraju. Na mocy Konstytucji RP możemy wyróżnić 3 rodzaje referendów ogólnokrajowych dających obywatelom polskim możliwość wyrażenia swojej władzy bezpośrednio. Referendum jest wiążące, jeżeli weźmie w nim udział ponad połowa uprawnionych do głosowania, w przeciwnym razie ma charakter wyłącznie opiniodawczy.

Referenda w Polsce znane są od czasów Polski Rzeczypospolitej Ludowej. Przed wojną odbywały się plebiscyty w kwestiach przynależności państwowej określonych terytoriów po I wojnie światowej.

Po II wojnie światowej odbyły się dwa referenda: 30 czerwca 1946 r. referendum ludowe (3 x tak) i 29 listopada 1987 r. referendum w sprawie reform politycznych i gospodarczych.

W III Rzeczypospolitej Polskiej odbyło się 5 referendów ogólnokrajowych:

- 18 lutego 1996 r. referendum o powszechnym uwłaszczeniu obywateli, frekwencja wyniosła 32,40% (referendum ważne, lecz niewiążące) oraz w tym samym dniu przeprowadzone zostało drugie referendum o niektórych kierunkach wykorzystania majątku państwowego, frekwencja wyniosła 32,44% (referendum ważne, lecz niewiążące). W województwie zamojskim frekwencja wyniosła 39,8%,
- 25 maja 1997 r. - referendum nt. przyjęcia Konstytucji RP, frekwencja wyniosła 42,86% (referendum ważne) za przyjęciem Konstytucji RP opowiedziało się 52,70% ,zaś przeciw głosowało 45% obywateli. W województwie zamojskim frekwencja wyniosła 41,8%,
- 7-8 czerwca 2003 r. - referendum ws. akcesji Polski do Unii Europejskiej, fre-

kwencja wyniosła 58,85% (referendum ważne i wiążące). Za akcesją opowiedziało się 77,45% głosujących, przeciwko było 22,55% z nich. Na terenie ówczesnego województwa zamojskiego frekwencja wyniosła 52,10%,

- 6 września 2015 r. - referendum w sprawie wprowadzenia jednomandatuowych okręgów wyborczych w wyborach do Sejmu, stosunku do dotychczasowego sposobu finansowania partii politycznych z budżetu państwa oraz interpretacji zasad prawa podatkowego, frekwencja wyniosła 7,80% (referendum ważne, niewiążące) i była najniższą z odnotowanych we wszystkich referendach.

Na obszarze działania Komisarza Wyborczego w Zamościu frekwencja wyniosła 7,17% czyli niższa niż w kraju, również podobnie jak na obszarze Polski u nas nie była prowadzona intensywna kampania referendalna. Nie dało się zauważyć, by agitacja na rzecz konkretnych rozstrzygnięć zawartych w pytaniach referendalnych była rozpowszechniana w mediach lokalnych, prasie lokalnej i portalach internetowych. Do Komisarza Wyborczego nie wpłynęły informacje o naruszeniu prawa w kampanii, jak też ciszy wyborczej.

W dniu referendum na terenie objętym nadzorem Komisarza Wyborczego w Zamościu pracowało 455 obwodowych komisji wyborczych do spraw referendum, w tym 17 w obwodach odrębnych (szpitale, domy pomocy społecznej, zakłady karne). Łącznie w dniu 6 września 2015 r. pracowało 4 022 członków komisji. W 37 gminach składy komisji zostały wyłonione w drodze publicznego losowania, w pozostałych gminach komisje powołano w ustawowym składzie spośród kandydatów zgłoszonych przez uprawnione podmioty.

Nie wnoszono skarg na powołanie komisji obwodowych, ani na ich pracę w dniu głosowania. Pełne składy Komisji zostały przeszkolone przez Komisarza Wyborczego w Zamościu, pracowników

Delegatury KBW i urzędników wyborczych.

W pracach komisji w dniu głosowania uczestniczył tylko 1 mąż zaufania zgłoszony przez Stowarzyszenie Patriotyczne i Samorządowe „Ojczyzna, Rodzina, Sprawiedliwość”, który nie zgłosił uwag i zarzutów dotyczących przebiegu głosowania i pracy komisji Nr 13 w Zamościu. Komisje pracowały w godzinach od 6-tej do 22-ej. W obwodach odrębnych tj. szpitalach w Zamościu i Biłgoraju, w DPS w Majdanie Wielkim (gm. Krasnobród), w DPS w Teodorówce (gm. Biłgoraj) komisje rozpoczęły pracę o godz. 9-tej. Prace komisji przebiegały bez zakłóceń, głosujący wyborcy nie zgłaszali uwag i zastrzeżeń do ich pracy.

Wyborcy nie byli zainteresowani udziałem w referendum poprzez głosowanie korespondencyjne (11 zgłoszeń, a 7 kopert zwrotnych od wyborców) i poprzez pełnomocnika (7 osób). Nie wystąpiły problemy z funkcjonowaniem systemu informatycznego wsparcia organów wyborczych (WOW) zarówno w obwodowych komisjach, jak i u Komisarza Wyborczego.

Należy podkreślić, iż w protokołach sporządzanych przez wszystkie komisje nie występowały nieprawidłowości i do Sądu Najwyższego nie wpłynęły protesty od wyborców z terenu nadzoru Komisarza Wyborczego w Zamościu.

W dniu 4 listopada 2015 r. Sąd Najwyższy uznał Referendum Ogólnokrajowe przeprowadzone w dniu 6-go września 2015 r. za ważne.

DZIENNIK USTAW RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Warszawa, dnia 19 czerwca 2015 r.

Poz. 852

POSTANOWIENIE PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia 17 czerwca 2015 r.

o zarządzeniu ogólnokrajowego referendum

Na podstawie art. 125 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz art. 60 pkt 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o referendum ogólnokrajowym (Dz. U. z 2015 r. poz. 318) stanowi się, co następuje:

§ 1. Zarządzam ogólnokrajowe referendum w sprawach o szczególnym znaczeniu dla państwa.

§ 2. Pytania w referendum mają następujące brzmienie:

Pytanie pierwsze: „Czy jest Pani/Pan za wprowadzeniem jednomandatowych okręgów wyborczych w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej?”

Pytanie drugie: „Czy jest Pani/Pan za utrzymaniem dotychczasowego sposobu finansowania partii politycznych z budżetu państwa?”

Pytanie trzecie: „Czy jest Pani/Pan za wprowadzeniem zasady ogólnej rozstrzygnięcia wątpliwości co do wykładni przepisów prawa podatkowego na korzyść podatnika?”

§ 3. Referendum wyznacza się na dzień 6 września 2015 r.

§ 4. Na karcie do głosowania w referendum zamieszcza się następujące wyjaśnienia dotyczące przedmiotu referendum:

„Udzielenie odpowiedzi pozytywnej „TAK” oznacza zgodę, zaś udzielenie odpowiedzi negatywnej „NIE” oznacza brak zgody:

- 1) na wprowadzenie jednomandatowych okręgów wyborczych w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (odpowieź na pytanie pierwsze);
- 2) na utrzymanie dotychczasowego sposobu finansowania partii politycznych z budżetu państwa (odpowieź na pytanie drugie);
- 3) na bezpośrednie wpisanie do ustawy – Ordynacja podatkowa zasady, zgodnie z którą w przypadku istnienia wątpliwości prawnych organ zobowiązany jest wątpliwości te rozstrzygać na korzyść podatnika (odpowieź na pytanie trzecie).”

§ 5. Kalendarz czynności związanych z przeprowadzeniem referendum stanowi załącznik do postanowienia.

§ 6. Postanowienie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej: *B. Komorowski*

Załącznik do postanowienia Prezydenta Rzeczypospolitej
Polskiej z dnia 17 czerwca 2015 r. (poz. 852)

KALENDARZ CZYNNOŚCI ZWIĄZANYCH Z PRZEPROWADZENIEM REFERENDUM OGÓLNOKRAJOWEGO

Data wykonania czynności referendalnych ^{*)}	Treść czynności referendalnej
1	2
do dnia 23 lipca 2015 r.	<ul style="list-style-type: none"> – utworzenie obwodów głosowania w szpitalach, zakładach pomocy społecznej, zakładach karnych i aresztach śledczych, w domach studenckich i zespołach domów studenckich oraz ustalenie ich granic, siedzib i numerów
do dnia 28 lipca 2015 r.	<ul style="list-style-type: none"> – zawiadomienie Państwowej Komisji Wyborczej przez podmioty uprawnione o zamiarze uczestniczenia w kampanii referendalnej w programach radiowych i telewizyjnych nadawców publicznych; – podanie do wiadomości publicznej informacji o numerach i granicach obwodów głosowania oraz siedzibach obwodowych komisji do spraw referendum, w tym o lokalach obwodowych komisji do spraw referendum dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych uprawnionych do udziału w referendum, a także o możliwości głosowania korespondencyjnego i przez pełnomocnika
do dnia 7 sierpnia 2015 r.	<ul style="list-style-type: none"> – zgłaszanie przez armatorów wniosków o utworzenie obwodów głosowania na polskich statkach morskich; – zgłaszanie kandydatów do obwodowych komisji wyborczych przez podmioty uprawnione
do dnia 16 sierpnia 2015 r.	<ul style="list-style-type: none"> – powołanie obwodowych komisji do spraw referendum; – podanie do wiadomości publicznej informacji o numerach i granicach obwodów głosowania utworzonych za granicą oraz siedzibach obwodowych komisji do spraw referendum; – sporządzenie spisów osób uprawnionych do udziału w referendum
od dnia 16 sierpnia 2015 r. do dnia 23 sierpnia 2015 r.	<ul style="list-style-type: none"> – składanie przez żołnierzy pełniących zasadniczą lub okresową służbę wojskową oraz pełniących służbę w charakterze kandydatów na żołnierzy zawodowych lub odbywających ćwiczenia i przeszkolenie wojskowe, a także ratowników odbywających zasadniczą służbę w obronie cywilnej poza miejscem stałego zamieszkania, policjantów z jednostek skoszarowanych, funkcjonariuszy BOR, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej pełniących służbę w systemie skoszarowanym, wniosków o dopisanie do wybranego przez nich spisu osób uprawnionych do udziału w referendum, sporządzonego dla miejscowości, w której odbywają służbę
od dnia 21 sierpnia 2015 r. do dnia 4 września 2015 r.	<ul style="list-style-type: none"> – nieodpłatne rozpowszechnianie w programach publicznych nadawców radiowych i telewizyjnych audycji referendalnych podmiotów uprawnionych
do dnia 22 sierpnia 2015 r.	<ul style="list-style-type: none"> – zgłaszanie zamiaru głosowania korespondencyjnego
do dnia 28 sierpnia 2015 r.	<ul style="list-style-type: none"> – składanie wniosków o sporządzenie aktu pełnomocnictwa do głosowania
do dnia 1 września 2015 r.	<ul style="list-style-type: none"> – składanie wniosków o dopisanie do spisu osób uprawnionych do udziału w referendum w wybranym przez siebie obwodzie głosowania

1	2
do dnia 3 września 2015 r.	<ul style="list-style-type: none">– składanie przez osoby uprawnione do udziału w referendum przebywające na statkach morskich wniosków o wpisanie do spisu osób uprawnionych do udziału w referendum utworzonych na tych statkach;– składanie przez osoby uprawnione do udziału w referendum przebywające za granicą zgłoszeń w sprawie wpisania do spisu osób uprawnionych do udziału w referendum w obwodach głosowania utworzonych za granicą
w dniu 4 września 2015 r. o godzinie 24⁰⁰	<ul style="list-style-type: none">– zakończenie kampanii referendalnej
w dniu 6 września 2015 r. godz. 6⁰⁰–22⁰⁰	<ul style="list-style-type: none">– głosowanie

^{*)} Zgodnie z art. 9 § 2 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (Dz. U. Nr 21, poz. 112, z późn. zm.), w związku z art. 92 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o referendum ogólnokrajowym, jeżeli koniec terminu wykonania czynności określonej w Kodeksie wyborczym przypada na sobotę albo na dzień ustawowo wolny od pracy, termin upływa pierwszego roboczego dnia po tym dniu.
Zgodnie z art. 9 § 3 Kodeksu wyborczego, w związku z art. 92 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o referendum ogólnokrajowym, jeżeli Kodeks wyborczy nie stanowi inaczej, czynności wyborcze są dokonywane w godzinach urzędowania sądów, organów wyborczych, urzędów gmin oraz konsulatów.

KARTA DO GŁOSOWANIA

w referendum ogólnokrajowym zarządzonym
przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na dzień 6 września 2015 r.

Pytanie pierwsze:

Czy jest Pani/Pan za wprowadzeniem jednomandatowych okręgów wyborczych w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej?

TAK

NIE

Pytanie drugie:

Czy jest Pani/Pan za utrzymaniem dotychczasowego sposobu finansowania partii politycznych z budżetu państwa?

TAK

NIE

Pytanie trzecie:

Czy jest Pani/Pan za wprowadzeniem zasady ogólnej rozstrzygnięcia wątpliwości co do wykładni przepisów prawa podatkowego na korzyść podatnika?

TAK

NIE

WYJAŚNIENIA

Udzielenie odpowiedzi pozytywnej "TAK" oznacza zgodę, zaś udzielenie odpowiedzi negatywnej "NIE" oznacza brak zgody:

- 1) na wprowadzenie jednomandatowych okręgów wyborczych w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (odpowiedź na pytanie pierwsze);
- 2) na utrzymanie dotychczasowego sposobu finansowania partii politycznych z budżetu państwa (odpowiedź na pytanie drugie);
- 3) na bezpośrednie wpisanie do ustawy — Ordynacja podatkowa zasady, zgodnie z którą w przypadku istnienia wątpliwości prawnych organ zobowiązany jest wątpliwości te rozstrzygać na korzyść podatnika (odpowiedź na pytanie trzecie).

INFORMACJA

Głosujący udziela odpowiedzi na każde postawione pytanie, stawiając znak "X" (dwie linie przecinające się w obrębie kratki) w kratce obok odpowiedzi pozytywnej "TAK" albo w kratce obok odpowiedzi negatywnej "NIE". Postawienie znaku "X" w obu kratkach w odpowiedzi na dane pytanie lub niepostawienie tego znaku w żadnej z krerek w odpowiedzi na dane pytanie spowoduje nieważność głosu w zakresie tego pytania.

OBWIESZCZENIE
PAŃSTWOWEJ KOMISJI WYBORCZEJ

z dnia 7 września 2015 r.

**o wynikach głosowania i wyniku referendum przeprowadzonego
w dniu 6 września 2015r.**

Na podstawie art. 29 ust. 3 pkt 4 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o referendum ogólnokrajowym (Dz. U. z 2015 r. poz. 318) Państwowa Komisja Wyborcza podaje do wiadomości publicznej wyniki głosowania i wynik referendum przeprowadzonego w dniu 6 września 2015 r.

Rozdział 1

Wyniki głosowania i wynik referendum

1. Państwowa Komisja Wyborcza na podstawie protokołów głosowania, otrzymanych od wszystkich komisarzy wyborczych, ustaliła następujące wyniki głosowania i wynik referendum:
 - 1) głosowanie przeprowadzono w 27 788 obwodach głosowania;
 - 2) liczba osób uprawnionych do udziału w referendum wyniosła 30 565 826;
 - 3) liczba osób uprawnionych do udziału w referendum, którym wydano karty do głosowania wyniosła 2 383 041,
w tym:
 - a) liczba osób uprawnionych do udziału w referendum głosujących przez pełnomocnika wyniosła 406,
 - b) liczba osób uprawnionych do udziału w referendum głosujących na podstawie zaświadczenia o prawie do głosowania wyniosła 13 340;
 - 4) liczba osób uprawnionych do udziału w referendum, którym wysłano pakiety referendalne wyniosła 5 379;
 - 5) liczba otrzymanych kopert zwrotnych wyniosła 3 872;
 - 6) liczba kart wyjętych z urny wyniosła 2 384 961
w tym liczba kart wyjętych z kopert na kartę do głosowania wyniosła 3 734;
 - 7) liczba kart nieważnych wyniosła 181;
 - 8) liczba kart ważnych wyniosła 2 384 780;

- 9) frekwencja wyniosła 7,80%.
2. Państwowa Komisja Wyborcza ustaliła, że w sprawach będących przedmiotem referendum ogólnokrajowego odpowiednio:
- 1) **sprawa nr 1: wprowadzenia jednomandatowych okręgów wyborczych w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej:**
 - a) liczba głosów nieważnych wyniosła 60 850;
 - b) liczba głosów ważnych wyniosła 2 323 930,
w tym:
 - liczba odpowiedzi pozytywnych „TAK” wyniosła 1 829 995,
 - liczba odpowiedzi negatywnych „NIE” wyniosła 493 935.
 - 2) **sprawa nr 2: utrzymania dotychczasowego sposobu finansowania partii politycznych z budżetu państwa:**
 - a) liczba głosów nieważnych wyniosła 56 271;
 - b) liczba głosów ważnych wyniosła 2 328 509,
w tym:
 - liczba odpowiedzi pozytywnych „TAK” wyniosła 404 515,
 - liczba odpowiedzi negatywnych „NIE” wyniosła 1 923 994.
 - 3) **sprawa nr 3: wprowadzenia zasady ogólnej rozstrzygnięcia wątpliwości co do wykładni przepisów prawa podatkowego na korzyść podatnika:**
 - a) liczba głosów nieważnych wyniosła 62 696;
 - b) liczba głosów ważnych wyniosła 2 322 084,
w tym:
 - liczba odpowiedzi pozytywnych „TAK” wyniosła 2 194 689,
 - liczba odpowiedzi negatywnych „NIE” wyniosła 127 395.
3. Państwowa Komisja Wyborcza stwierdza, że większość biorących udział w głosowaniu wynosi 1 192 391 osób i w związku z tym:
- 1) w sprawie nr 1 większość głosujących (78,75%) udzieliła pozytywnej odpowiedzi („TAK”);
 - 2) w sprawie nr 2 większość głosujących (82,63%) udzieliła negatywnej odpowiedzi („NIE”);
 - 3) w sprawie nr 3 większość głosujących (94,51%) udzieliła pozytywnej odpowiedzi („TAK”).

4. Państwowa Komisja Wyborcza stwierdza, że więcej niż połowa uprawnionych do głosowania, o której mowa w art. 66 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o referendum ogólnokrajowym, wynosi 15 282 914 osób. W referendum wzięło udział, czyli oddało karty ważne, 2 384 780 osób, co stanowi mniej niż połowę osób uprawnionych i – stosownie do art. 66 ust. 1 ustawy o referendum – wynik referendum nie jest wiążący.

Rozdział 2

Wyniki głosowania w województwach

Zestawienia wyników głosowania w województwach dla poszczególnych spraw stanowią załączniki nr 1 do 3 do obwieszczenia.

Przewodniczący

Państwowej Komisji Wyborczej

Wojciech Hermeliński

Zastępcy Przewodniczącego

Państwowej Komisji Wyborczej

Wiesław Koziulewicz

Sylwester Marciniak

Członkowie

Państwowej Komisji Wyborczej

Wiesław Błuś

Zbigniew Cieślak

Arkadiusz Despot-Mładanowicz

Wojciech Kręcisz

Krzysztof Strzelczyk

REFERENDUM OGÓLNOKRAJOWE W SPRAWACH: 1) WPROWADZENIA JEDNOMANDATOWYCH OKRĘGÓW WYBORCZYCH W WYBORACH DO SEJMU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ; 2) UTRZYMANIA DOTYCHCZASOWEGO SPOSOBU FINANSOWANIA PARTII POLITYCZNYCH Z BUDŻETU PAŃSTWA; 3) WPROWADZENIA ZASADY OGÓLNEJ ROZSTRZYGANIA WĄTPLIWOŚCI CO DO WYKŁADNI PRZEPISÓW PRAWA PODATKOWEGO NA KORZYŚĆ PODATNIKA, ZARZĄDZONE NA DZIEŃ 6 WRZEŚNIA 2015 R.	
Komisarz Wyborczy	w Zamościu

**PROTOKÓŁ GŁOSOWANIA
NA OBSZARZE WŁAŚCIWOŚCI KOMISARZA WYBORCZEGO**

Wyniki głosowania ustalono w dniu 7 września 2015 r.

Głosowanie przeprowadzono w 455 obwodach głosowania i na podstawie protokołów głosowania otrzymanych ze wszystkich obwodów Komisarz wyborczy ustalił następujące wyniki głosowania na obszarze swojej właściwości:

1	Liczba osób uprawnionych do udziału w referendum w chwili zakończenia głosowania	*	3	9	4	9	2	6
2	Liczba kart do głosowania otrzymanych przez obwodowe komisje do spraw referendum	*	2	7	3	1	2	9
3	Nie wykorzystano kart do głosowania	*	2	4	4	7	9	7
4	Liczba osób uprawnionych do udziału w referendum, którym wydano karty do głosowania	*	*	2	8	2	6	4
5	Liczba osób uprawnionych do udziału w referendum głosujących przez pełnomocnika	*	*	*	*	*	*	7
6	Liczba osób uprawnionych do udziału w referendum głosujących na podstawie zaświadczenia o prawie do głosowania	*	*	*	*	1	1	7
7	Liczba osób uprawnionych do udziału w referendum, którym wysłano pakiety referendalne	*	*	*	*	*	1	1
8	Liczba otrzymanych kopert zwrotnych	*	*	*	*	*	*	7
8a	Liczba kopert zwrotnych, w których nie było oświadczenia o osobistym i tajnym oddaniu głosu	*	*	*	*	*	*	1
8b	Liczba kopert zwrotnych, w których oświadczenie nie było podpisane przez osobę uprawnioną do udziału w referendum	*	*	*	*	*	*	0

8c	Liczba kopert zwrotnych, w których nie było koperty na kartę do głosowania	*	*	*	*	*	*	0
8d	Liczba kopert zwrotnych, w których znajdowała się niezaklejona koperta na kartę do głosowania	*	*	*	*	*	*	0
8e	Liczba kopert na kartę do głosowania wrzuconych do urny	*	*	*	*	*	*	6

9	Liczba kart wyjętych z urny	*	*	2	8	2	7	0
9a	w tym liczba kart wyjętych z kopert na kartę do głosowania	*	*	*	*	*	*	6

10	Liczba kart nieważnych	*	*	*	*	*	*	7
11	Liczba kart ważnych	*	*	2	8	2	6	3

A. SPRAWA 1.

12	Liczba głosów nieważnych	*	*	*	*	7	3	5
13	Liczba głosów ważnych	*	*	2	7	5	2	8

14a	Liczba głosów pozytywnych „Tak”	*	*	2	2	5	6	3
14b	Liczba głosów negatywnych „Nie”	*	*	*	4	9	6	5

B. SPRAWA 2.

15	Liczba głosów nieważnych	*	*	*	*	7	3	7
16	Liczba głosów ważnych	*	*	2	7	5	2	6

17a	Liczba głosów pozytywnych „Tak”	*	*	*	4	4	6	7
17b	Liczba głosów negatywnych „Nie”	*	*	2	3	0	5	9

C. SPRAWA 3.

18	Liczba głosów nieważnych	*	*	*	*	8	6	3
19	Liczba głosów ważnych	*	*	2	7	4	0	0

20a	Liczba głosów pozytywnych „Tak”	*	*	2	5	3	8	8
20b	Liczba głosów negatywnych „Nie”	*	*	*	2	0	1	2

21. *) Adnotacja o wniesieniu przez mężów zaufania uwag z wymienieniem konkretnych zarzutów;
jeżeli nie ma, wpisać „brak zarzutów”: brak zarzutów

.....
.....

Protokół sporządził:

Teresa Renata Bodys
(imię i nazwisko)

Komisarz Wyborczy w Zamościu

(podpis)

*) Jeżeli treść nie mieści się na formularzu, należy dołączyć ją do protokołu, zaznaczając to w miejscu przeznaczonym na wpisanie adnotacji.

Sygn. akt III SW 89/15

UCHWAŁA SĄDU NAJWYŻSZEGO

z dnia 4 listopada 2015 r.

w sprawie ważności referendum ogólnokrajowego przeprowadzonego w dniu 6 września 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie całej Izby Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych:

Przewodniczący: Prezes Sądu Najwyższego Teresa Flemming-Kulesza

Sędziowie Sądu Najwyższego: Jolanta Frańczak, Beata Gudowska, Zbigniew Hajn, Józef Iwulski (sprawozdawca), Halina Kiryło, Zbigniew Korzeniowski, Jerzy Kuźniar, Dawid Miąsik, Zbigniew Myszka, Maciej Pacuda, Romualda Spyt, Krzysztof Staryk, Jolanta Strusińska-Żukowska, Małgorzata Wrębiakowska-Marzec

Protokolant: Dominik Wajda

po rozpoznaniu na posiedzeniu jawnym w dniu 4 listopada 2015 r.,

z udziałem zastępcy Prokuratora Generalnego Roberta Hernanda i członka Państwowej Komisji Wyborczej Krzysztofa Strzelczyka działającego z upoważnienia Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej,

sprawy ważności referendum ogólnokrajowego przeprowadzonego w dniu 6 września 2015 r.,

na podstawie przedstawionych przez Państwową Komisję Wyborczą protokołu o wyniku referendum i sprawozdania z przebiegu referendum ogólnokrajowego w sprawach o szczególnym znaczeniu dla państwa oraz opinii wydanych w wyniku rozpoznania protestów,

po uwzględnieniu obwieszczenia Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 7 września 2015 r. o wynikach głosowania i wyniku referendum przeprowadzonego w dniu 6 września 2015 r. (Dz.U. 2015, poz. 1375) oraz biorąc pod uwagę wnioski Prokuratora Generalnego i Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej,

na podstawie art. 125 ust. 4 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz art. 35 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o referendum ogólnokrajowym (jednolity tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 318) i art. 244 § 1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. - Kodeks wyborczy (Dz.U. Nr 21, poz. 112 ze zm.)

1. unieważnia głosowanie w obwodzie nr 37 w Siemianowicach Śląskich w zakresie dotyczącym pytania nr 3, uznając, że nie ma to wpływu na wynik referendum,

2. stwierdza ważność referendum ogólnokrajowego przeprowadzonego w dniu 6 września 2015 r., którego wyniki zostały podane w obwieszczeniu Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 7 września 2015 r. o wynikach głosowania i wyniku referendum przeprowadzonego w dniu 6 września 2015 r. (Dz.U. 2015, poz. 1375).

Uzasadnienie:

1. Podstawą prawną przeprowadzenia referendum ogólnokrajowego w sprawach o szczególnym znaczeniu dla państwa jest art. 125 ust. 1 i 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, a zasady i tryb jego przeprowadzania określa ustawa z dnia 14 marca 2003 r. o referendum ogólnokrajowym (jednolity tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 318).

2. Zgodnie z art. 35 ustawy o referendum ogólnokrajowym, Sąd Najwyższy w składzie całej Izby Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych rozstrzyga o ważności referendum, podejmując w tej sprawie uchwałę nie później niż w 60 dniu od dnia ogłoszenia wyniku referendum. Uchwałę podejmuje się na podstawie przedstawionych przez Państwową Komisję Wyborczą protokołu o wyniku referendum i sprawozdania z przebiegu referendum ogólnokrajowego oraz opinii wydanych przez Sąd Najwyższy w wyniku rozpoznania protestów (art. 244 § 1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. - Kodeks wyborczy, Dz.U. Nr 21, poz. 112 ze zm. w związku z art. 34 ust. 1 ustawy o referendum ogólnokrajowym).

3. W protokole o wyniku referendum Państwowa Komisja Wyborcza stwierdziła, że w referendum wzięło udział 2.384.780 osób. Uprawnionych do głosowania było 30.565.826 osób, w referendum wzięła więc udział nie więcej niż połowa uprawnionych do głosowania. Frekwencja wyniosła 7,80%. W związku z tym wynik referendum nie jest wiążący.

4. W sprawozdaniu z przebiegu referendum ogólnokrajowego Państwowa Komisja Wyborcza przedstawiła wniosek, że na podstawie posiadanych dokumentów

z głosowania i informacji o jego przebiegu, nie stwierdziła naruszeń prawa, które mogły mieć wpływ na wyniki głosowania i wynik referendum ogólnokrajowego przeprowadzonego w dniu 6 września 2015 r.

5. Do Sądu Najwyższego wpłynęło 13 protestów przeciwko ważności referendum.

5.1. Za zasadne Sąd Najwyższy uznał 2 protesty, wyrażając opinię, że naruszenie przepisów ustawy o referendum ogólnokrajowym nie miało wpływu na wynik referendum.

Za uzasadnione Sąd Najwyższy uznał:

- protest dotyczący naruszenia art. 25 ust. 2 pkt 7 oraz 28 ust. 1 i 2 ustawy o referendum ogólnokrajowym w Komisji Obwodowej nr 37 w Siemianowicach Śląskich, wskutek błędnego wykazania liczby odpowiedzi na pytanie nr 3 dotyczące wprowadzenia zasady ogólnej rozstrzygnięcia wątpliwości co do wykładni przepisów prawa podatkowego na korzyść podatnika; w protokole Komisji Obwodowej stwierdzono, że 5 uczestników referendum na to pytanie odpowiedziało "tak" a 107 osób "nie", podczas gdy faktycznie było odwrotnie; Sąd Najwyższy uznał, że ten błąd nie miał wpływu na wynik referendum, gdyż zdecydowana większość biorących udział w referendum w skali kraju (94,51%) na to pytanie odpowiedziała "tak",

- protest dotyczący naruszenia art. 8 ust. 2 ustawy o referendum ogólnokrajowym przez podwójne wpisanie tych samych czterech osób do więcej niż jednego spisu osób uprawnionych do udziału w referendum (w obwodzie głosowania nr 22 w Legionowie) oraz wpisanie do takiego spisu osoby zmarłej (w obwodzie głosowania nr 5 w Serocku); Sąd Najwyższy uznał, że to naruszenie nie uzasadnia unieważnienia głosowania w tych obwodach, gdyż nie spowodowało dwukrotnego głosowania przez tę samą osobę ani oddania głosu za osobę zmarłą, a tym samym nie spowodowało skutku w zakresie wyników głosowania w tych obwodach oraz nie miało wpływu na wynik referendum.

5.2. Jako częściowo bezzasadny został oceniony 1 protest; dotyczyło to zarzutu zarządzenia jednodniowego głosowania, co jest zgodne z art. 4 ust. 1 ustawy o referendum ogólnokrajowym oraz zarzutu dopuszczenia się przestępstw przeciwko referendum, gdyż protestujący nie wykazał konkretnych okoliczności stanowiących znamiona przestępstw przeciwko referendum w rozumieniu art. 248-251 Kodeksu karnego oraz art. 83 i art. 85-87 ustawy o referendum; w pozostałym zakresie protest ten został pozostawiony bez dalszego biegu.

5.3. Bez dalszego biegu Sąd Najwyższy pozostawił 10 protestów. Co do 7 protestów było to spowodowane sformułowaniem w nich zarzutów nie dotyczących dopuszczenia się przestępstwa przeciwko referendum lub naruszenia przepisów ustawy dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyniku referendum (art. 33 ust. 1 ustawy o referendum ogólnokrajowym), co do 2 protestów wniesieniem ich przedwcześnie, czyli przed ogłoszeniem wyniku referendum przez Państwową Komisję Wyborczą w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej (art. 34 ust. 2 ustawy o referendum ogólnokrajowym), a 1 protest został złożony po terminie.

6. Prokurator Generalny wniósł o podjęcie uchwały stwierdzającej, że referendum ogólnokrajowe w sprawach o szczególnym znaczeniu dla państwa, w którym głosowanie przeprowadzono w dniu 6 września 2015 r. – jest ważne.

7. Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej wniósł o uznanie referendum za ważne.

8. Sąd Najwyższy uznał, że naruszenie przepisów ustawy o referendum ogólnokrajowym w obwodzie głosowania nr 37 w Siemianowicach Śląskich uzasadnia unieważnienie głosowania w tym obwodzie w zakresie dotyczącym pytania nr 3, o czym orzeczono na podstawie art. 36 ust. 1 ustawy o referendum ogólnokrajowym (punkt 1 sentencji). Ze względu na skutek tego naruszenia w odniesieniu do liczby głosów oddanych w referendum w skali kraju, unieważnienie głosowania w tym obwodzie nie wpływa na wynik referendum (zgodnie art. 36 ust. 1 ustawy o referendum ogólnokrajowym Państwowa Komisja Wyborcza skoryguje wyniki głosowania).

9. Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 125 ust. 4 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz art. 35 ustawy o referendum ogólnokrajowym i art. 244 § 1 Kodeksu wyborczego, orzeczono jak w punkcie 2 sentencji.

Na oryginale właściwe podpisy

Za zgodność

Kierownik Sekretariatu Izby

(Ełzbieta Lewar(dowska))

OBWIESZCZENIE
PAŃSTWOWEJ KOMISJI WYBORCZEJ
z dnia 23 listopada 2015 r.

o skorygowanych wynikach głosowania i wyniku referendum ogólnokrajowego przeprowadzonego w dniu 6 września 2015 r.

Na podstawie art. 36 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o referendum ogólnokrajowym (Dz. U. z 2015 r. poz. 318) Państwowa Komisja Wyborcza ogłasza skorygowane wyniki głosowania i wynik referendum ogólnokrajowego przeprowadzonego w dniu 6 września 2015 r.

I.

Skorygowanie wyników głosowania i wyniku referendum ogólnokrajowego nastąpiło w wykonaniu uchwały Sądu Najwyższego z dnia 4 listopada 2015 r. w sprawie ważności referendum ogólnokrajowego przeprowadzonego w dniu 6 września 2015 r. sygn. akt III SW 89/15 (Dz. U. poz. 1920). Skorygowanie polegało na nieuwzględnieniu wyników głosowania w obwodzie głosowania nr 37 w Siemianowicach Śląskich w zakresie pytania nr 3 (sprawa nr 3: wprowadzenia zasady ogólnej rozstrzygnięcia wątpliwości co do wykładni przepisów prawa podatkowego na korzyść podatnika), które to głosowanie zostało unieważnione powołaną uchwałą Sądu Najwyższego.

II.

Po skorygowaniu wyników głosowania, ogłoszonych w obwieszczeniu Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 7 września 2015 r. o wynikach głosowania i wyniku referendum przeprowadzonego w dniu 6 września 2015 r. (Dz. U. poz. 1375), Państwowa Komisja Wyborcza ustaliła następujące wyniki głosowania i wynik referendum w odniesieniu do pytania nr 3 (w sprawie nr 3):

- 1) głosowanie przeprowadzono w 27 787 obwodach głosowania;
- 2) liczba osób uprawnionych do udziału w referendum wyniosła 30 564 499;
- 3) liczba osób uprawnionych do udziału w referendum, którym wydano karty do głosowania wyniosła 2 382 927,
w tym:
 - a) liczba osób uprawnionych do udziału w referendum głosujących przez pełnomocnika wyniosła 406,
 - b) liczba osób uprawnionych do udziału w referendum głosujących na podstawie zaświadczenia o prawie do głosowania wyniosła 13 340;
- 4) liczba osób uprawnionych do udziału w referendum, którym wysłano pakiety referendalne wyniosła 5 379;
- 5) liczba otrzymanych kopert zwrotnych wyniosła 3 872;
- 6) liczba kart wyjętych z urny wyniosła 2 384 847
w tym liczba kart wyjętych z kopert na kartę do głosowania wyniosła 3 734;
- 7) liczba kart nieważnych wyniosła 181;
- 8) liczba kart ważnych wyniosła 2 384 666;
- 9) frekwencja wyniosła 7,80%;
- 10) liczba głosów nieważnych wyniosła 62 694;
- 11) liczba głosów ważnych wyniosła 2 321 972,
w tym:
 - liczba odpowiedzi pozytywnych „TAK” wyniosła 2 194 684,
 - liczba odpowiedzi negatywnych „NIE” wyniosła 127 288.

Państwowa Komisja Wyborcza stwierdza, że na pytanie nr 3 (w sprawie nr 3) większość głosujących (94,52%) udzieliła pozytywnej odpowiedzi („TAK”).

Państwowa Komisja Wyborcza stwierdza, że w odniesieniu do pytania nr 3 (w sprawie nr 3) więcej niż połowa uprawnionych do głosowania, o której mowa w art. 66 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o referendum ogólnokrajowym, wynosi 15 282 250 osób. W referendum w tej sprawie wzięło udział, czyli oddało karty ważne, 2 384 666 osób, co stanowi mniej niż połowę osób uprawnionych i – stosownie do art. 66 ust. 1 ustawy o referendum – wynik referendum nie jest wiążący.

III.

Skorygowane zestawienie wyników głosowania w województwach z zakresie pytania nr 3 (sprawy nr 3) stanowi załącznik do obwieszczenia.

Zastępcy Przewodniczącego

Państwowej Komisji Wyborczej

Wiesław Kozielowicz

Sylwester Marciniak

Członkowie

Państwowej Komisji Wyborczej

Wiesław Błuś

Zbigniew Cieślak

Arkadiusz Despot-Mładanowicz

Wojciech Kręcisz

Janusz Niemcewicz

Krzysztof Strzelczyk

Wybory do Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej na kadencję 2015 - 2019

Teresa Renata Bodys
Komisarz Wyborczy w Zamościu

Wybory parlamentarne na kolejną czteroletnią kadencję Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej zarządził Postanowieniem z 17 lipca 2015 r. wyznaczając termin ich przeprowadzenia na dzień 25 października 2015 r.¹ Szczegółowy kalendarz wyborczy stanowi załącznik do Postanowienia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 3 sierpnia 2015 r. i określa terminy, w jakich winny być wykonane poszczególne czynności wyborcze.²

Wybory organu ustawodawczego w Polsce - utworzonego Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej³ - Ustawą zasadniczą z dnia 2 kwietnia 1997 r. podlegają regulacji prawnej określonej ustawą z dnia 5 stycznia 2011 r. Kodeks wyborczy.⁴ W art. 89 Konstytucji czytamy, że Sejm i Senat wybierany jest na czteroletnią kadencję. W październi-

kowych wyborach 2015 roku wybieraliśmy w Polsce 460 posłów spośród obywateli naszego kraju, którzy najpóźniej w dniu wyborów ukończyli 21 lat, oraz 100 senatorów spośród obywateli, którzy w dniu wyborów ukończyli lat 30 i zgłoszeni zostali we właściwym trybie przez partie polityczne bądź przez wyborców.

W celu przeprowadzenia wyborów do Sejmu Polska podzielona została na 41 wielomandatowych okręgów wyborczych, w których wyborcy wybierali od 7 do 20 posłów. Nazwy i numery okręgów wyborczych jak też ich obszar i granice określa Załącznik Nr 1 do ustawy Kodeks wyborczy z dnia 11 listopada 2011 r.⁵ Nasz Okręg wyborczy w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej oznaczony został Numerem 7. Okręg Wyborczy Nr 7 stanowi część województwa lubelskiego obejmującego obszary powiatów: bialskiego, biłgorajskiego, chełmskiego, hrubieszowskiego, krasnostawskiego, parczewskiego, radzyńskiego, tomaszowskiego, włodawskiego, zamojskiego oraz miast na prawach powiatów: Białej Podlaski, Chełma i Zamościa.

1.Dz. U. z 2015 r. poz.1017.

2.Dz. U. z 2015 r. poz.1131.

3.Dz. U. z 1997 r., Nr 78, poz. 483 z późn.zm.

4.Dz. U. z 2011 r., Nr 21, poz. 112 z późn.zm.

5.Tamże.

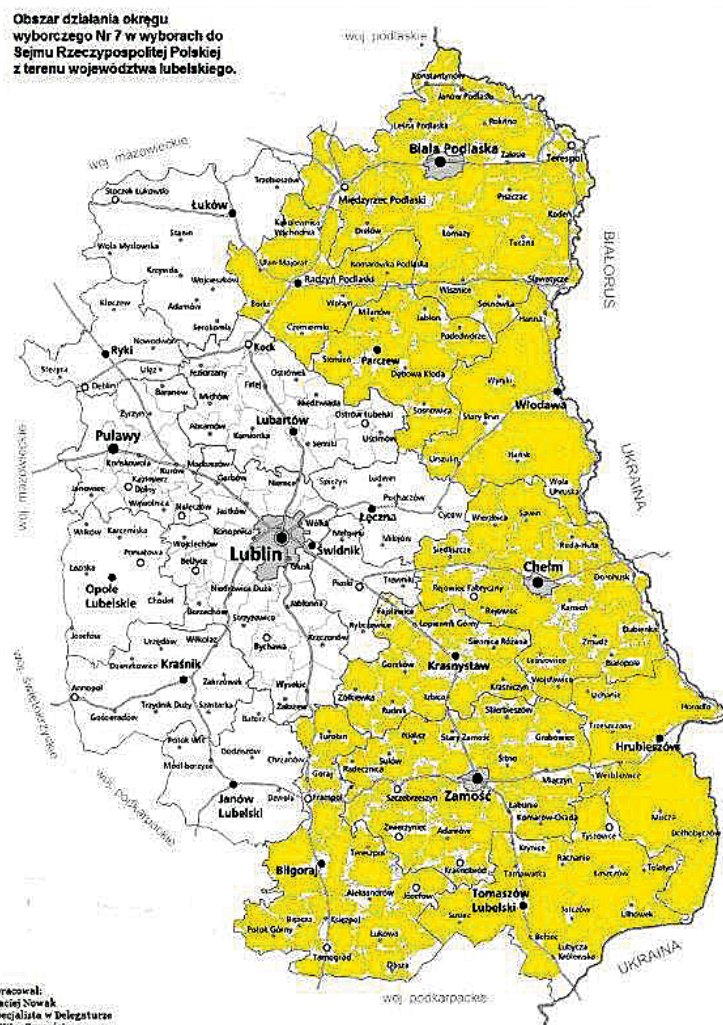
W kraju wybieraliśmy 460 posłów spośród 7858 kandydatów zgłoszonych na 387 listach przez 17 komitetów wyborczych. Wyborcy z naszego Okręgu Wyborczego wybierali 12 posłów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej spośród 194 kandydatów zgłoszonych przez 9 komitetów wyborczych.

Liczba wyborców uprawnionych do głosowania w Polsce w wyborach parlamentarnych wyniosła 30 629 150. W wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej mających charakter tajny, równy, bezpośredni i proporcjonalny w dniu 25 października 2015 roku udział wzięło 15 597 073 wyborców co daje frekwencję w kraju 50,92%. W wyborach do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej mających charakter tajny, powszechny, i bezpośredni oparty na zasadzie większościowej udział wzięło 155 562 749 wyborców co stanowi o frekwencji 50,91%.

Z obszaru obejmującego Okręg Wyborczy Nr 7 na 771 648 wyborców uprawnionych do głosowania w głosowaniu w wyborach do Sejmu RP na najbliższą kadencję udział wzięło 349 542 wyborców co stanowi o frekwencji wynoszącej 45,30%.

W powiatach naszego Okręgu należących do nadzoru wyborczego Komisarza Wyborczego w Zamościu udział wyborców w głosowaniu wyniósł:

1. w powiecie biłgorajskim frekwencja wyniosła 47,99% - bowiem na 83 310 wyborców uprawnionych do głosowania w wyborach wzięło udział 39 983 wyborców,
2. w powiecie hrubieszowskim frekwencja wyborcza wyniosła 47,99%. Na 83 310 wyborców uprawnionych do głosowania w głosowaniu udział wzięło 39 983 wyborców.
3. w powiecie tomaszowskim frekwencja wyniosła 43,41%. Na 70 859 wyborców uprawnionych do głosowania udział w głosowaniu wzięło 30 762 wyborców,
4. w powiecie zamojskim frekwencja wyniosła 44,37%. Na 89 370 wyborców

uprawnionych do głosowania w głosowaniu udział wzięło 39 650 wyborców. 5.w mieście Zamość (mieście na prawach powiatu), frekwencja wyborcza wyniosła 49,66%. Na liczbę uprawnionych do głosowania 52 588 wyborców w głosowaniu udział wzięło 26 117 wyborców.

Porównanie danych liczbowych dotyczących całego kraju z danymi liczbowymi naszego rejonu wskazuje, że zainteresowanie wyborami poprzez aktywny udział w głosowaniu w powiatach biłgorajskim, hrubieszowskim, tomaszowskim i zamojskim jak też w mieście Zamość było niższe o 6,16% od średniej frekwencji krajowej.

Każdy wyborca - pełnoletni obywatel Polski (kończący w dniu głosowania 18 lat), posiadający pełną zdolność do czynności prawnych i nie pozbawiony praw wyborczych ani też publicznych orzeczeniem właściwego sądu lub Trybunału Stanu - miał prawo uczestniczyć w głosowaniu z prawem jednego głosu na listę kandydatów na posłów RP oraz z prawem jednego głosu na kandydata na senatora RP. Głosowanie przeprowadzone zostało w kraju w stałych obwodach głosowania oraz w obwodach odrębnych utworzonych w szpitalach, zakładach karnych, domach pomocy społecznej a także poza granicami Polski w lokalach wyborczych utworzonych głównie w konsulatach i polskich placówkach dyplomatycznych a nadto na polskich statkach morskich. Wybory przeprowadziło 27 859 obwodowych komisji wyborczych w kraju i za granicą.

Łącznie w pracach komisji wyborczych najniższego szczebla pracowało 229 653 wyborców. Odnosząc powyższe dane do obszaru nadzorowanego przez Komisarza Wyborczego w Zamościu (z wyłączeniem powiatu janowskiego, który w wyborach do sejmu RP włączony jest w skład Okręgu Wyborczego Nr 6 oraz do Okręgu Wyborczego Nr 15 w wyborach do Senatu - podległego bezpośrednio

nadzorowi Komisarza Wyborczego w Lublinie⁶ - liczby przedstawiają się następująco:

Na naszym terenie wybory do Sejmu i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 25 października 2015 roku przeprowadziło 417 obwodowych komisji wyborczych w tym w powiecie biłgorajskim 98, w powiecie hrubieszowskim 69, w powiecie tomaszowskim 98, w powiecie zamojskim 118 i w mieście Zamość 34 Komisje liczyły łącznie 3 689 osób pracujących przy przeprowadzeniu wyborów parlamentarnych i ustaleniu wyników wyborów.

Organami wyborczymi nadrzędnymi nad obwodowymi komisjami wyborczymi w wyborach parlamentarnych - po myśli art. 152 § 2 Kodeksu wyborczego w związku z art. 172 § 1 pkt. 1-6 i 262 § 2 Kodeksu - to okręgowe komisje wyborcze powołane przez Państwową Komisję Wyborczą w liczbie 41. Okręgowe komisje wyborcze przeprowadzały i nadzorowały wybory na terenie obejmującym obszar okręgów wyborczych utworzonych dla potrzeb wyboru posłów i senatorów Rzeczypospolitej Polskiej. Uchwałą z dnia 3 września 2015 r. Państwowa Komisja Wyborcza powołała w skład 41 okręgowych komisji wyborczych 373 sędziów w tym 2 sędziów Sądu Najwyższego, 2 sędziów NSA i 3 sędziów wojewódzkich sądów administracyjnych a także 19 sędziów sądów apelacyjnych, 170 sędziów sądów okręgowych i 177 sędziów sądów rejonowych. Skład Okręgowej Komisji Wyborczej w Chełmie określony został Załącznikiem Nr 7 cytowanej uchwały. Do jej składu PKW powołała 9 sędziów sądów powszechnych z terenu województwa lubelskiego.⁷

Do prac wyborczych w tej Komisji PKW powołała następujących sędziów:

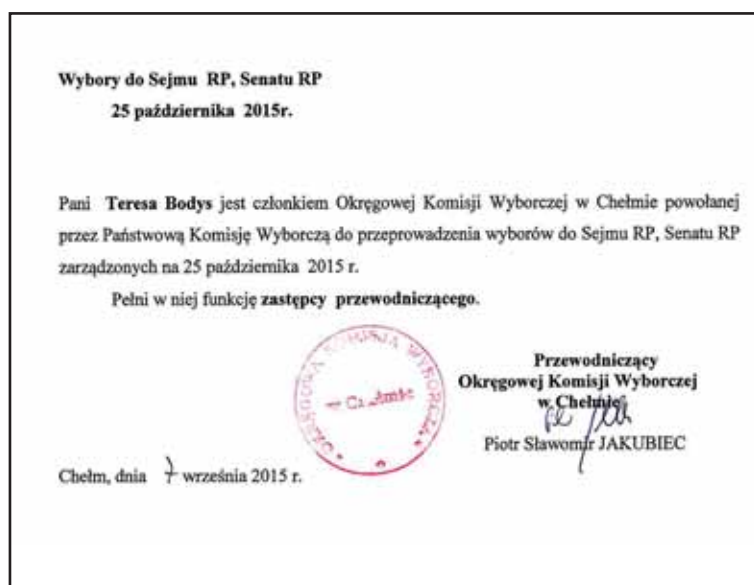
1. Piotra Sławomira Jakubca - sędziego Sądu Okręgowego w Lublinie,
2. Teresę Renatę Bodys - sędziego Sądu Okręgowego w Zamościu,
3. Waldemara Bańkę - sędziego Sądu Rejonowego w Białej Podlaskiej,
4. Annę Górną - sędziego Sądu Rejonowego w Chełmie,
5. Ewelinę Izabelę Lewczuk - Zembrzycką - sędziego Sądu Rejonowego w Chełmie,
6. Mirosława Dominika Janiuka - sędziego Sądu Rejonowego w Chełmie,
7. Leszka Ignacego Bresia - sędziego Sądu Rejonowego w Chełmie,
8. Ewę Lisowiec - sędziego Sadu Rejonowego w Chełmie,

6. Załącznik Nr 1 do ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. Kodeks Wyborczy zawierający wykaz okręgów wyborczych do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i Załącznik Nr 2 zawierający wykaz okręgów wyborczych do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej Dz. U. Nr 21, poz 112 z 2011 r. z późn. zm.

7. M.P. z 2015 r., poz. 911 z późn. zm.

9. Ewę Szafraniuk - sędziego Sądu Okręgowego w Zamościu.

W skład Okręgowej Komisji Wyborczej w Chełmie weszło więc trzech sędziów pełniących funkcje komisarzy wyborczych. Sędzia Piotr Jakubiec pełni funkcję Komisarza Wyborczego w Chełmie, sędzia Waldemar Bańka Komisarza Wyborczego w Białej Podlaskiej, sędzia Teresa Renata Bodys Komisarza Wyborczego w Zamościu.

Wyborca w wyborach parlamentarnych mógł głosować osobiście lub przez pełnomocnika ustanowionego w trybie zastrzeżonym przepisami Kodeksu wyborczego. Na obszarze obejmującym teren Okręgu Wyborczego Nr 7 na ogólną liczbę wyborców biorących w głosowaniu wynoszącą 349 542 z formy głosowania przez pełnomocnika skorzystało 352 wyborców

Obok podstawowej formy osobistego głosowania w lokalu wyborczym dopuszczalną formą głosowania jest także głosowanie korespondencyjne wciąż nie mające dużego zainteresowania wśród obywateli naszego kraju. Tą drogą swój głos oddało w naszym okręgu 110 wyborców (wysłano pakiety wyborcze do 117 wyborców). W oparciu o zaświadczenia w głosowaniu wzięło udział 2414 wyborców. Osobiście do urn wyborczych w naszym okręgu wyborczym karty wyborcze w wyborach do Sejmu RP wrzuciło 349 486 wyborców.

Dla wyborcy niepełnosprawnego, niewidzącego ustawodawca stworzył możliwość głosowania przy użyciu nakładek na karty do głosowania sporządzonych w alfabecie Braille'a. Z nakładek na karty do głosowania w naszym Okręgu Wyborczym nie skorzystał żaden z wyborców. Przyczyna niewykorzystywania przez wyborców niewidzących tej formy głosowania tkwi zapewne w nieznanomości alfabetu Braille'a dodać należy, że koszt druku nakładek na karty do głosowania to istotny wydatek w kosztach przygotowania materiałów wyborczych.

Każdy wyborca uprawniony do głosowania otrzymywał dwie karty do głosowania:

- w wyborach do Senatu RP wyborca otrzymał jedną kartę do głosowania formatu A 4, koloru żółtego z nagłówkiem o treści „Karta do głosowania w wyborach do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 25 października 2015 r.” Pod treścią nagłówka zamieszczone zostały w kolejności alfabetycznej nazwiska i imiona kandydatów na senatorów. Z lewej strony przy nazwisku każdego kandydata na senatora umieszczona została kratka służąca do oddania głosu. W dolnej części karty do głosowania zawarta została informacja o sposobie głosowania i ważności głosu oraz pieczęć właściwej komisji wyborczej,

- w wyborach do Sejmu RP wyborca otrzymał także jedną kartę do głosowania, była to karta zbroszurowana formatu A 4, koloru białego składająca się z 11 połączonych ze sobą trwale pojedynczych kartek zadrukowanych tylko z jednej strony. Karta do głosowania w wyborach do Sejmu RP - podobnie jak karta w wyborach do Senatu RP - zawierała pouczenie o sposobie głosowania i ważności głosu oraz pieczęć właściwej komisji wyborczej.

W wyborach sejmowych w roku 2015 wyborcy posługiwali się kartą wyborczą sporządzoną według nowego wzoru dającego większą czytelność i przejrzystość karty zapewniającej wyborcom w pełni świadome oddanie głosu. Przypomnieć należy, że w poprzednich wyborach parlamentarnych jak i w wyborach samorządowych z roku 2014 jednym z głównych zarzutów zgłaszanych w protestach wyborczych stanowiła nieczytelność karty do głosowania. By wyeliminować sygnalizowane niedoskonałości w treści karty do głosowania Uchwałą z dnia 3 września 2015 roku Państwowa Komisja Wyborcza wprowadziła nowy wzór karty do głosowania w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej

Polskiej.⁸ Zgodnie z treścią przywołanego aktu prawnego karta do głosowania w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej to karta zbroszurowana, w której pierwsza kartka to kartka tytułowa z nagłówkiem o treści: „Karta do głosowania w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 25 października 2015 roku”. W dolnej części tej kartki zawarta została informacja o sposobie głosowania i warunkach ważności głosu. Druga kartka zbroszurowanej karty do głosowania to spis treści obejmujący wykaz wszystkich list kandydatów na posłów biorących udział w głosowaniu zawierający oznaczenie numeru listy - według kolejności wzrastającej. Obok numeru listy kandydatów na posłów, zawarta została również nazwa komitetu wyborczego zgłoszonej listy oraz numer kartki w karcie do głosowania, na której umieszczona została dana lista. Kolejne kartki do głosowania poczynając od kartki trzeciej zawierały listy imienne wszystkich kandydatów na posłów poszczególnych komitetów wyborczych. Dla zachowania pełnej czytelności na jednej kartce do głosowania umieszczona została tylko jedna lista kandydatów na posłów.

Państwowa Komisja Wyborcza zarejestrowała 15 komitetów wyborczych zgłaszających listy swoich kandydatów na posłów Rzeczypospolitej Polskiej na kadencję 2015 - 2019, które zarejestrowały swoje listy w więcej niż jednym okręgu wyborczym i w wyniku publicznego losowania przeprowadzonego w dniu 25 września 2015 r. nadała im jednolite numery. Numery list poszczególnych komitetów wyborczych na posłów RP Państwowa Komisja Wyborcza określiła w Komunikacie z dnia 25 września 2015 r.

W wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej w Okręgu Wyborczym Nr 7 o 12 mandatów poselskich ubiegało się 194 kandydatów na posłów zgłoszonych przez 9 komitetów wyborczych. Komitety Wyborcze, które zgłosiły listy

swoich kandydatów i brały udział w wyborach to: Komitet Wyborczy Prawo i Sprawiedliwość, Komitet Wyborczy Platforma Obywatelska RP, Komitet Wyborczy Razem, Komitet Wyborczy KORWiN, Komitet Wyborczy Polskie Stronnictwo Ludowe, Koalicyjny Komitet Wyborczy Zjednoczona Lewica SLD+TR+PPS+UP+Zieloni, Komitet Wyborczy Wyborców „Kukiz '15”, Komitet Wyborczy Nowoczesna Ryszarda Petru i Komitet Wyborczy Samoobrona.

Komitet Wyborczy Samoobrona zgłosił 12 kandydatów na posłów a Komitet Wyborczy Partia Razem 14 kandydatów na posłów do sejmiku na obecną kadencję zaś pozostałe wyżej wymienione Komitety Wyborcze zgłosiły maksymalną liczbę kandydatów a więc po 24 kandydatów na poszczególnych listach. Na liczbę 194 kandydatów na posłów 114 kandydatów to mężczyźni a 80 to kobiety. Średni wiek kandydatów na posła to 42 lata. Średni wiek kobiet ubiegających się o mandat poselski wyniósł 39 lat, średni wiek mężczyzn kandydujących w wyborach do sejmiku to 44 lata. Największą liczbę kobiet, jako kandydatów do sejmiku, zgłosił KW Nowoczesna Ryszarda Petru. Na liście tego Komitetu Wyborczego umieszczono 11 kobiet. Trzy komitety wyborcze: KW Platforma Obywatelska RP, KW KORWiN oraz KW Zjednoczona Lewica+SLD+TR+PPS+UP+Zieloni na swoich listach zgłosiło spośród wszystkich kandydatów po 10 kobiet. O mandat posła z KW Prawo i Sprawiedliwość oraz KW „Kukiz '15” ubiegało się po 9 kandydatek. KW Partia Razem zgłosił 7 kobiet na swojej liście kandydatów.

W podziale mandatów w skali całego kraju uczestniczyły listy jedynie tych komitetów wyborczych, które przekroczyły pięcioprocentowy próg wyborczy. Z ustaleń Państwowej Komisji Wyborczej wynika, że w podziale mandatów uczestniczyły w kraju listy następujących komitetów: lista Nr 1 zgłoszona przez Komitet Wyborczy Prawo i Sprawiedliwość i uzyskała 235 mandatów, lista Nr 2 zgłoszona przez Komitet Wyborczy Platforma Obywatelska RP i uzyskała 138 mandatów, lista Nr 5 zgłoszona przez Komitet Wyborczy Polskie Stronnictwo Obywatelskie, która uzyskała 16 mandatów, lista Nr 7 zgłoszona przez Komitet Wyborczy „Kukiz '15”, która uzyskała 42 mandaty, lista Nr 8 zgłoszona przez Komitet Wyborczy Nowoczesna Ryszarda Petru i uzyskała 28 mandatów, lista Nr 12 zgłoszona przez Komitet Wyborczy Wyborców Zjednoczeni dla Śląska i lista Nr 16 zarejestrowana w Okręgu Wyborczym Nr 21 zgłoszona przez Komitet Wyborczy Wyborców Mniejszość Niemiecka. Obie listy uzyskały po jednym mandacie w swoich okręgach wyborczych.

W Okręgu Wyborczym Nr 7 w podziale mandatów uczestniczyły listy 5 Komitetów Wyborczych: Prawo i Sprawiedliwość, Platforma Obywatelska RP, Polskie Stronnictwo Ludowe, „Kukiz '15” i Nowoczesna Ryszarda Petru. Mandaty poselskie przypadły 8 kandydatom z listy KW Prawo

8.M.P. z 2015 r., poz. 846.

i Sprawiedliwość, 2 kandydatom z listy KW Platforma Obywatelska RP, oraz po jednym kandydacie z listy KW Polskie Stronnictwo Ludowe i KW „Kukiz ‘15”.

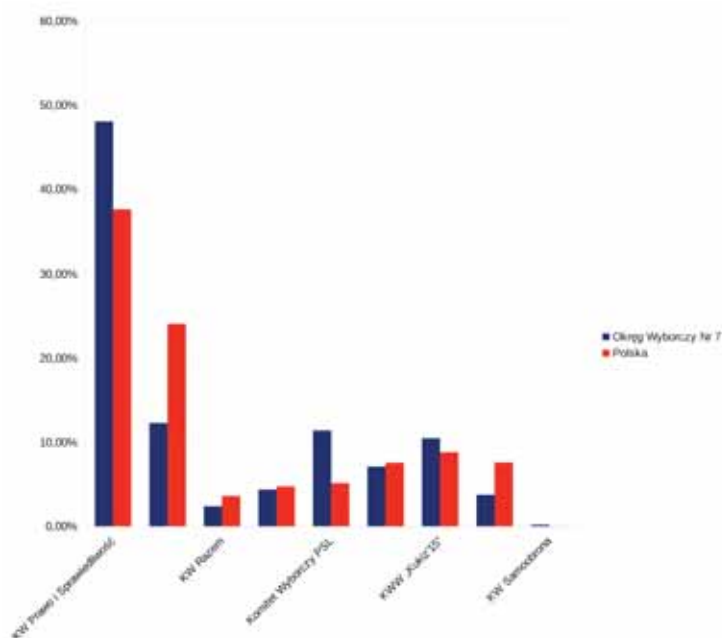
Ustalenia Okręgowej Komisji Wyborczej w Chełmie zawarte w Protokole wyboru Posłów w Okręgu Wyborczym Nr 7 z dnia 26 października 2015 r. wskazują, którzy spośród kandydatów ubiegających się o mandat poselski mandat ten otrzymali. Wyborcy z naszego rejonu z Okręgu Wyborczego Nr 7 wybrali na najbliższą kadencję następujących posłów: z Komitetu Wyborczego Prawo i Sprawiedliwość: Beatę Mazur, Sławomira Zawisłaka, Marcina Duszka, Adama Abramowicza, Agatę Borowiec, Piotra Olszówkę, Jana Szewczaka i Teresę Hałas. Z Komitetu Wyborczego Platforma Obywatelska mandat posła otrzymali: Grzegorz Raniewicz i Stanisław Żmijan, z Komitetu Wyborczego Polskie Stronnictwo Ludowe mandat posła otrzymała Genowefa Tokarska a z Komitetu Wyborczego „Kukiz ‘15” Jarosław Sachajko.

Jak głosowali wyborcy w naszym okręgu wyborczym w wyborach do Sejmu RP w dniu 25 października 2015 r. obrazuje Protokół Okręgowej Komisji Wyborczej w Chełmie z 26 października 2015 r.

Procentowe poparcie Komitetów Wyborczych w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 25 października 2015 r.

Lp.	Nazwa Komitetu Wyborczego	Okręg Wyborczy Nr 7	Polska
1	KW Prawo i Sprawiedliwość	48,02%	37,56%
2	KW Platforma Obywatelska RP	12,31%	24,09%
3	KW Razem	2,39%	3,02%
4	KW KODWiN	4,37%	4,76%
5	Komitet Wyborczy PSL	11,39%	5,12%
6	KKW Zjednoczona Lewica SLD+TR+PPS+UP+Zieloni	7,11%	7,55%
7	KKW „Kukiz ‘15”	10,47%	8,81%
8	KW Nowoczesna Ryszarda Petru	3,70%	7,60%
9	KW Samoobrona	0,18%	0,03%

Porównanie wyników głosowania w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 25 października 2015 r. w skali całego kraju i w Okręgu Wyborczym Nr 7

Opracował: Stanisław Hulak

Postępowanie wyborcze w wyborach do niższej izby polskiego parlamentu zakończyło się uroczystym wręczeniem przez Państwową Komisję Wyborczą zaświadczeń o wyborze posłów do Sejmu RP w dniu 4 listopada 2015 r. zaś wręczenie zaświadczeń o wyborze senatorów RP miało miejsce w dniu 12 listopada 2015 r. stosownie do treści art.239 i art 277 Kodeksu wyborczego. Przed Sądem Najwyższym toczy się jeszcze postępowanie w przedmiocie stwierdzenia ważności wyborów do sejmu w dniu 25 października 2015 r. w oparciu o regulację z art 244 Kodeksu wyborczego.

Do Sądu Najwyższego wpłynęło 77 protestów podważających ważność wyborów i większość z nich została już przez Sąd Najwyższy rozpoznana, lecz końcową Uchwałę Sąd będzie władny wydać dopiero po rozpoznaniu wszystkich protestów. Należy wspomnieć, że Sąd Najwyższy podejmując uchwałę o ważności wyborów oraz o ważności wyboru posła orzeka w składzie całej Izby Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych na podstawie sprawozdania z wyborów przedstawionego Sądowi przez Państwową Komisję Wyborczą oraz na podstawie opinii Sądu Najwyższego wydanych w następstwie rozpoznania każdego z protestów wyborczych a w postępowaniu przed Sądem Najwyższym z urzędu bierze udział Prokurator Generalny oraz Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej. Ustawodawca określił Sądowi Najwyższemu 90 dniowy termin do orzeczenia o ważności wyborów liczony od dnia następnego po dniu wyborów. Tak określony termin wskazuje, że rozpoznanie wszystkich protestów i podjęcie uchwały w przedmiocie wyborów zapadnie do dnia 26 stycznia 2017 r.

O mandat senatorski w Polsce w jesiennych wyborach 2015 r. ubiegali się 423 kandydatów. W liczbie tej 365 mężczyzn i 58 kobiet a średni wiek kandydatów to 53 lat. Okręg Wyborczy do Senatu RP, w którym wyborcy z nasze-

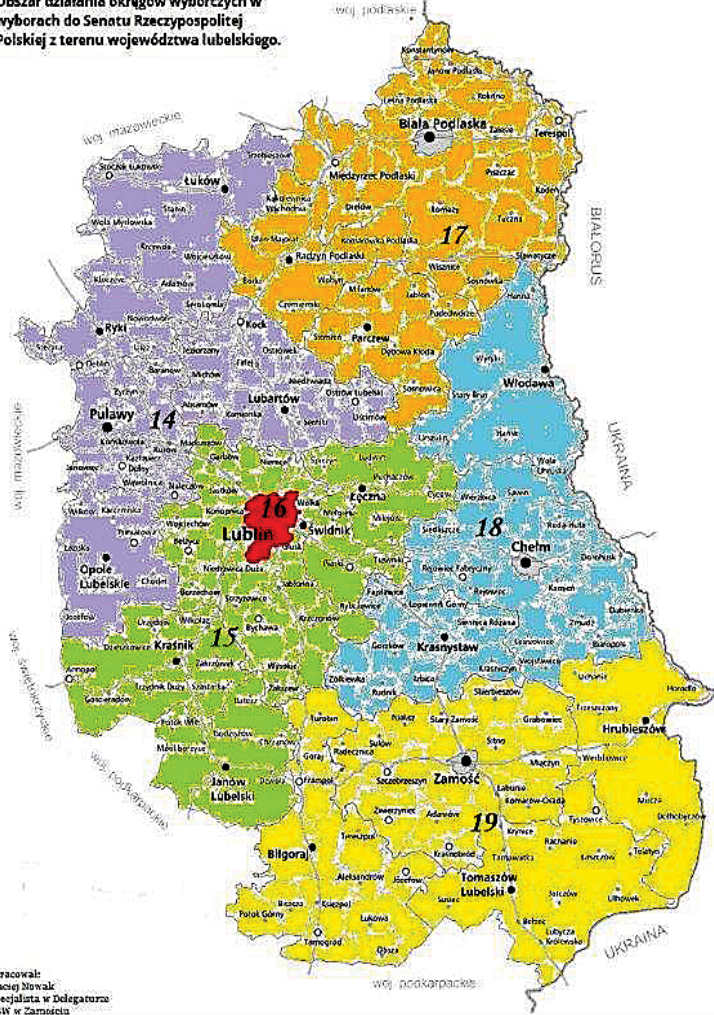
go terenu wybierali senatora to Okręg Wyborczy Nr 19. Wybieraliśmy jednego senatora spośród pięciu kandydatów. O ten zaszczytny urząd w naszym okręgu ubiegali się: Stanisław Bąk - zgłoszony przez Komitet Wyborczy Kongres Nowej Prawicy, Jerzy Mieczysław Chróścikowski- zgłoszony przez Komitet Wyborczy Prawo i Sprawiedliwość, Mariusz Cichocki - zgłoszony przez Komitet Wyborczy Platforma Obywatelska RP, Kazimierz Mielnicki - zgłoszony przez Komitet Wyborczy Polskie Stronnictwo Ludowe i Maria Sędecka - zgłoszona przez OKWW Polskie Rodziny Razem

Przypomnieć należy, że nasz Okręg Wyborczy w wyborach do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej to Okręg Wyborczy Nr 19, który stosowanie do Załącznika nr 2 do ustawy Kodeks wyborczy⁹ obejmuje obszar powiatów: biłgorajskiego, hrubieszowskiego, tomaszowskiego, zamojskiego oraz Zamościa będącego miastem na prawach powiatu.

9.Dz. U. z 2011 r., Nr 21 poz. 112 z późn. zm.

Obszar działania okręgów wyborczych w wyborach do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej z terenu województwa lubelskiego.

Ustalenia wyników głosowania i wyboru senatora dokonywała w każdym okręgu wyborczym na terenie Polski właściwa okręgowa komisja wyborcza stosownie do art. 272 § 1 w związku z art. 172 § 1 pkt. 4 i art. 262 § 1 pkt. 2 ustawy Kodeks wyborczy. Z terenu naszego okręgu - Okręgu Wyborczego nr 19 ustaleń powyższych dokonała Okręgowa Komisja Wyborcza w Chełmie, w oparciu o dane zawarte w protokołach ustalających wyniki głosowania przez właściwe obwodowe komisje wyborcze wszystkich obwodów głosowania należących do właściwości terytorialnej Okręgowej Komisji Wyborczej w Chełmie.

W wyborach do Senatu na 351 454 wyborców uprawnionych w naszym okręgu do głosowania w wyborach udział wzięło 158 299 wyborców. W liczbie tej osobiście głosowało 158 286 wyborców, przez pełnomocnika 182 wyborców a w oparciu i zaświadczenia o prawie do głosowania 1069 wyborców. Z głosowania korespondencyjnego skorzystało 38 wyborców przy czym zamiar głosowania w tej formie zgłosiło 46 wyborców.

Wyborcy, w tych wyborach, oddali 5 398 głosów nieważnych. Na liczbę głosów nieważnych składa się 1 022

z powodu postawienia znaku x obok nazwisk dwóch lub większej liczby kandydatów i 4 169 z powodu niepostawienia znaku „x” obok nazwiska żadnego kandydata. Wyborcy z naszego okręgu do senatu oddali 152 892 głosów ważnych i senatorem na kadencję 2015 - 2019 z Okręgu Wyborczego Nr 19 wybrali Jerzego Chróścikowskiego członka partii politycznej Prawo i Sprawiedliwość.

Na ogólną liczbę 100 senatorów w Polsce wyborcy wybrali; 61 senatorów z Komitetu Wyborczego Prawo i Sprawiedliwość, 34 senatorów z Komitetu Wyborczego Platforma Obywatelska RP 1 senatora z Komitetu Wyborczego PSL oraz jednego senatora z Komitetu Wyborczego Wyborców Obremski - niezależny Senator z Wrocławia i 1 senatora z Komitetu Wyborczego Wyborców Grzegorza Biereckiego.

W wyborach do Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej minionej kadencji z lat 2011 - 2015 przeprowadzonych w dniu 9 października 2011 roku frekwencja w kraju wyniosła 48,92%. Na terenie obejmującym właściwość Okręgu Wyborczego Nr 7 frekwencja w wyborach do Sejmu RP wyniosła - 42,89% zaś w wyborach do Senatu RP w Okręgu Wyborczym Nr 19 odnotowaliśmy frekwencję wynoszącą 41,83%. W obu przypadkach była to frekwencja niższa od średniej frekwencji w kraju.

Ogólnopolska frekwencja wyborcza w wyborach do Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej przeprowadzonych w dniu 25 października 2015 roku wyniosła 50,92% (Sejm) i 50,91% (Senat). Obserwujemy więc niewielki, niespełna 2% wzrost frekwencji wyborczej w skali kraju w porównaniu do wyniku wyborczego z 2011 roku. Na terenie Okręgu Wyborczego Nr 7 w wyborach do Sejmu RP frekwencja naszych wyborców wyniosła 45,30% zaś w wyborach do Senatu RP w Okręgu Wyborczym Nr 19 frekwencja wyniosła 50,91%. W powiecie tomaszowskim frekwencja wyborcza w wyborach do se-

natu wyniosła 43,41%, w biłgorajskim 48,00%, w hrubieszowskim 39,39%, w zamojskim 44,36% a w mieście Zamość 49,65%.

Państwowa Komisja Wyborcza Uchwałą z dnia 20 lipca 2015 r w sprawie wzorów protokołów głosowania i protokołów z wyborów stosowanych w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej¹⁰ przywróciła w protokołach informacji i dane o przyczynach nieważności głosów. Analiza danych z protokołów głosowania dowodzi, że ilość głosów nieważnych oddanych przez wyborców w głosowaniu w wyborach przeprowadzonych w dniu 25 października 2015 roku wyniosła: w wyborach do Sejmu RP w skali kraju wyborcy oddali 394 664 nieważnych głosów co stanowi 2,53% w tym: z powodu postawienia przez wyborcę znaku „x” obok nazwisk dwóch lub większej liczby kandydatów z różnych list 274 337, z powodu niepostawienia znaku „x” obok nazwiska żadnego kandydata z którejkolwiek z list wyborcy oddali łącznie 106 944 głosów nieważnych. Trzecia przyczyna nieważności głosu to oddanie głosu przez wyborcę na kandydata z listy, której rejestracja została unieważniona. Z tej przyczyny wyborcy oddali 1 652 nieważne głosy. Pozostałe głosy ważnie oddane stanowią 97,47% ogólnej liczby głosów oddanych przez wyborców. W Okręgu Wyborczym Nr 7 liczba głosów nieważnych wyniosła 9 834 co stanowi 2,81%. W liczbie tej z powodu postawienia przez wyborcę znaku „x” obok nazwiska dwóch lub większej liczby kandydatów z różnych list 7 105 głosów nieważnych i 2 515 z powodu niepostawienia znaku „x” obok nazwiska żadnego kandydata z którejkolwiek z list. Procentowa ilość głosów nieważnych w skali kraju w wyborach do Senatu wyniosła 3 88% a w Okręgu Wyborczym Nr 19 - 3,41%.

Szczegółowe dane o wynikach głosowania i wynikach wyborów senatora

10.M. P. z 2015 r., poz. 278.

w Okręgu Wyborczym Nr 19 obrazuje Protokół Okręgowej Komisji Wyborczej W Chełmie z dnia 26 października 2015 roku. Pełne dane o wynikach głosowania i wyborów do Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej z terenu całej Polski zawierają Obwieszczenia Państwowej Komisji Wyborczej: Obwieszczenie PKW z dnia 27 października 2015 r. o wynikach wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej przeprowadzonych w dniu 25 października 2015 r.¹¹ i Obwieszczenie PKW z dnia 27 października 2015 r. o wynikach wyborów do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej przeprowadzonych w dniu 25 października 2015 r.¹²

POSTANOWIENIE
PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia 17 lipca 2015 r.

**w sprawie zarządzenia wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej**

Na podstawie art. 98 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. oraz art. 194 § 1 w związku z art. 257 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (Dz. U. Nr 21, poz. 112, z późn. zm.¹⁾) stanowi się, co następuje:

§ 1

Zarządzam wybory do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej.

§ 2

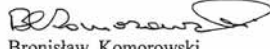
Dzień wyborów wyznaczam na niedzielę 25 października 2015 r.

§ 3

Dni, w których upływają terminy wykonania czynności wyborczych, określa kalendarz wyborczy stanowiący załącznik do postanowienia.

§ 4

Postanowienie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Bronisław Komorowski

¹⁾Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2011 r. Nr 26, poz. 134¹⁾, Nr 94, poz. 550, Nr 102, poz. 588, Nr 147, poz. 881, Nr 149, poz. 889, Nr 171, poz. 1016, Nr 217, poz. 1281, z 2012 r. poz. 849, 951, 1529, z 2014 r. poz. 179, 180 i 1072.
²⁾Ustawa z dnia 3 lutego 2011 r. o zmianie ustawy – Kodeks wyborczy ogłoszona w Dz. U. Nr 26, poz. 134 utraciła moc obowiązującą z dniem 21 lipca 2011 r. na mocy wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 lipca 2011 r. sygn. akt 9/11 (Dz. U. Nr 149, poz. 889).

11.Dz. U. z 28 października 2015 r. poz.1731.

12.Dz. U. z 28 października 2015 r. poz.1732.

**KALENDARZ WYBORCZY DLA WYBORÓW DO SEJMU RZECZYPOSPOLITEJ
POLSKIEJ I DO SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
W DNIU 25 PAŹDZIERNIKA 2015 R.**

Data wykonania czynności wyborczych ¹⁾	Treść czynności wyborczych
1	2
do dnia 5 września 2015 r.	- zawiadomienie Państwowej Komisji Wyborczej: - przez organ partii politycznej o utworzeniu komitetu wyborczego, - przez pełnomocnika wyborczego o utworzeniu koalicyjnego komitetu wyborczego lub o utworzeniu komitetu wyborczego wyborców
do dnia 7 września 2015 r.	- powołanie okręgowych komisji wyborczych
do dnia 15 września 2015 r. do godz. 24 ⁰⁰	- zgłaszanie list kandydatów na posłów oraz kandydatów na senatorów w celu zarejestrowania
do dnia 20 września 2015 r.	- utworzenie obwodów głosowania w szpitalach, zakładach pomocy społecznej, zakładach karnych i aresztach śledczych, domach studenckich i zespołach tych domów oraz ustalenie ich granic, siedzib i numerów
do dnia 25 września 2015 r.	- podanie do wiadomości publicznej informacji o numerach i granicach obwodów głosowania oraz siedzibach obwodowych komisji wyborczych, w tym o lokalach obwodowych komisji wyborczych dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych, a także o możliwości głosowania korespondencyjnego i przez pełnomocnika; - zgłaszanie przez armatorów wniosków o utworzenie obwodów głosowania na polskich statkach morskich
do dnia 2 października 2015 r.	- zgłaszanie kandydatów do obwodowych komisji wyborczych przez pełnomocników komitetów wyborczych

2

do dnia 4 października 2015 r.	- powołanie przez wójtów (burmistrzów, prezydentów miast) obwodowych komisji wyborczych; - podanie do wiadomości publicznej informacji o numerach i granicach obwodów głosowania utworzonych za granicą oraz siedzibach obwodowych komisji wyborczych, w tym o siedzibach obwodowych komisji wyborczych właściwych dla głosowania korespondencyjnego; - sporządzenie spisów wyborców przez gminy
od dnia 4 października 2015 r. do dnia 11 października 2015 r.	- składanie przez żołnierzy pełniących zasadniczą lub okresową służbę wojskową oraz pełniących służbę w charakterze kandydatów na żołnierzy zawodowych lub odbywających ćwiczenia i przeszkolenie wojskowe, a także ratowników odbywających zasadniczą służbę wojskową w obronie cywilnej poza miejscem stałego zamieszkania oraz policjantów z jednostek skoszarowanych, funkcjonariuszy Biura Ochrony Rządu, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej oraz Służby Więziennej pełniących służbę w systemie skoszarowanym, wniosków o dopisanie do wybranego przez nich spisu wyborców sporządzanego dla miejscowości, w której odbywają służbę
do dnia 10 października 2015 r.	- zgłaszanie konsulowi zamiaru głosowania korespondencyjnego za granicą - zgłaszanie wójtowi (burmistrzowi, prezydentowi miasta) zamiaru głosowania korespondencyjnego w kraju, w tym przy pomocy nakładek na karty do głosowania sporządzonych w alfabecie Braille'a;
od dnia 10 października 2015 r. do dnia 23 października 2015 r. do godz. 24 ⁰⁰	- nieodpłatne rozpowszechnianie audycji wyborczych w programach publicznych nadawców radiowych i telewizyjnych przygotowanych przez komitety wyborcze
do dnia 15 października 2015 r.	- podanie przez okręgowe komisje wyborcze, w formie obwieszczenia, informacji o zarejestrowanych listach kandydatów na posłów oraz zarejestrowanych kandydatach na senatorów

do dnia 16 października 2015 r.	- składanie wniosków o sporządzenie aktu pełnomocnictwa do głosowania
do dnia 20 października 2015 r.	- składanie wniosków o dopisanie do spisu wyborców w wybranym przez siebie obwodzie głosowania; - składanie przez komitety wyborcze wyborców zrzeszonych w zarejestrowanych organizacjach mniejszości narodowych oświadczeń do Państwowej Komisji Wyborczej o korzystaniu ich list kandydatów na posłów ze zwolnienia z warunku określonego w art. 196 § 1 Kodeksu wyborczego, tj. obowiązku przekroczenia progu wyborczego
do dnia 22 października 2015 r.	- zgłaszanie przez wyborców przebywających za granicą wniosków o wpisanie do spisu wyborców w obwodach głosowania utworzonych za granicą; - zgłaszanie przez wyborców przebywających na polskich statkach morskich wniosków o wpisanie do spisów wyborców w obwodach głosowania utworzonych na tych statkach
w dniu 23 października 2015 r. o godz. 24 ⁰⁰	- zakończenie kampanii wyborczej
w dniu 25 października 2015 r. godz. 7 ⁰⁰ -21 ⁰⁰	- głosowanie

⁹⁾ Zgodnie z art. 9 § 2 i 3 Kodeksu wyborczego jeżeli koniec terminu wykonania czynności określonej w Kodeksie przypada na sobotę albo na dzień ustawowo wolny od pracy, termin upływa pierwszego roboczego dnia po tym dniu. Jeżeli Kodeks nie stanowi inaczej, czynności wyborcze są dokonywane w godzinach urzędowania sądów, organów wyborczych, urzędów gmin oraz konsulatów.

DZIENNIK USTAW RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Warszawa, dnia 11 sierpnia 2015 r.

Poz. 1131

POSTANOWIENIE PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia 3 sierpnia 2015 r.

zmieniające postanowienie w sprawie zarządzenia wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 98 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. oraz art. 194 § 1 w związku z art. 257 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (Dz. U. Nr 21, poz. 112, z późn. zm.⁹⁾) stanowi się, co następuje:

§ 1. W postanowieniu Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 17 lipca 2015 r. w sprawie zarządzenia wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. poz. 1017) załącznik otrzymuje brzmienie określone w załączniku do niniejszego postanowienia.

§ 2. Postanowienie wchodzi w życie z dniem 12 sierpnia 2015 r.

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej: *R. Komorowski*

⁹⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2011 r. Nr 26, poz. 134^{*)}, Nr 94, poz. 550, Nr 102, poz. 588, Nr 134, poz. 777, Nr 147, poz. 881, Nr 149, poz. 889, Nr 171, poz. 1016 i Nr 217, poz. 1281, z 2012 r. poz. 849, 953 i 1529, z 2014 r. poz. 179, 180 i 1072 oraz z 2015 r. poz. 1043, 1044 i 1045.

^{*)} Ustawa z dnia 3 lutego 2011 r. o zmianie ustawy – Kodeks wyborczy ogłoszona w Dz. U. Nr 26, poz. 134 utraciła moc obowiązującą z dniem 21 lipca 2011 r. na mocy wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 lipca 2011 r., sygn. akt 9/11 (Dz. U. Nr 149, poz. 889).

Załącznik do postanowienia Prezydenta Rzeczypospolitej
Polskiej z dnia 3 sierpnia 2015 r. (poz. 1131)

**KALENDARZ WYBORCZY DLA WYBORÓW DO SEJMU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
I DO SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
W DNIU 25 PAŹDZIERNIKA 2015 R.**

Data wykonania czynności wyborczych ⁴¹	Treść czynności wyborczych
1	2
do dnia 5 września 2015 r.	- zawiadomienie Państwowej Komisji Wyborczej: - przez organ partii politycznej o utworzeniu komitetu wyborczego, - przez pełnomocnika wyborczego o utworzeniu koalicyjnego komitetu wyborczego lub o utworzeniu komitetu wyborczego wyborców
do dnia 7 września 2015 r.	- powołanie okręgowych komisji wyborczych
do dnia 15 września 2015 r. do godz. 24 ⁰⁰	- zgłaszanie list kandydatów na posłów oraz kandydatów na senatorów w celu zarejestrowania
do dnia 20 września 2015 r.	- utworzenie obwodów głosowania w szpitalach, zakładach pomocy społecznej, zakładach karnych i aresztach śledczych, domach studenckich i zespołach tych domów oraz ustalenie ich granic, siedzib i numerów
do dnia 25 września 2015 r.	- podanie do wiadomości publicznej informacji o numerach i granicach obwodów głosowania oraz siedzibach obwodowych komisji wyborczych, w tym o lokalach obwodowych komisji wyborczych dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych, a także o możliwości głosowania korespondencyjnego i przez pełnomocnika; - zgłaszanie przez armatorów wniosków o utworzenie obwodów głosowania na polskich statkach morskich
do dnia 2 października 2015 r.	- zgłaszanie kandydatów do obwodowych komisji wyborczych przez pełnomocników komitetów wyborczych
do dnia 4 października 2015 r.	- powołanie przez wójtów (burmistrzów, prezydentów miast) obwodowych komisji wyborczych; - podanie do wiadomości publicznej informacji o numerach i granicach obwodów głosowania utworzonych za granicą oraz siedzibach obwodowych komisji wyborczych, w tym o siedzibach obwodowych komisji wyborczych właściwych dla głosowania korespondencyjnego; - sporządzenie spisów wyborców przez gminy
od dnia 4 października 2015 r. do dnia 11 października 2015 r.	- składanie przez żołnierzy pełniących zasadniczą lub okresową służbę wojskową oraz pełniących służbę w charakterze kandydatów na żołnierzy zawodowych lub odbywających ćwiczenia i przeszkolenie wojskowe, a także ratowników odbywających zasadniczą służbę wojskową w obronie cywilnej poza miejscem stałego zamieszkania oraz policjantów z jednostek skoszarowanych, funkcjonariuszy Biura Ochrony Rządu, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej oraz Służby Więziennej pełniących służbę w systemie skoszarowanym, wniosków o dopisanie do wybranego przez nich spisu wyborców sporządzonego dla miejscowości, w której odbywają służbę
do dnia 7 października 2015 r.	- zgłaszanie konsulowi zamiaru głosowania korespondencyjnego za granicą
do dnia 10 października 2015 r.	- zgłaszanie wójtowi (burmistrzowi, prezydentowi miasta) zamiaru głosowania korespondencyjnego w kraju, w tym przy pomocy nakładek na karty do głosowania sporządzonych w alfabecie Braille'a
od dnia 10 października 2015 r. do dnia 23 października 2015 r. do godz. 24 ⁰⁰	- nieodpłatne rozpowszechnianie audycji wyborczych w programach publicznych nadawców radiowych i telewizyjnych przygotowanych przez komitety wyborcze

1	2
do dnia 15 października 2015 r.	- podanie przez okręgowe komisje wyborcze, w formie obwieszczenia, informacji o zarejestrowanych listach kandydatów na posłów oraz zarejestrowanych kandydatach na senatorów
do dnia 16 października 2015 r.	- składanie wniosków o sporządzenie aktu pełnomocnictwa do głosowania
do dnia 20 października 2015 r.	- składanie wniosków o dopisanie do spisu wyborców w wybranych przez siebie obwodzie głosowania; - składanie przez komitety wyborcze wyborców przeznaczonych w zarejestrowanych organizacjach mniejszości narodowych oświadczeń do Państwowej Komisji Wyborczej o korzystaniu ich list kandydatów na posłów ze zwolnienia z warunków określonego w art. 196 § 1 Kodeksu wyborczego, tj. obowiązku przekroczenia progu wyborczego
do dnia 22 października 2015 r.	- zgłaszanie przez wyborców przebywających za granicą wniosków o wpisanie do spisu wyborców w obwodach głosowania utworzonych za granicą; - zgłaszanie przez wyborców przebywających na polskich statkach morskich wniosków o wpisanie do spisów wyborców w obwodach głosowania utworzonych na tych statkach
w dniu 23 października 2015 r. o godz. 24 ⁰⁰	- zakończenie kampanii wyborczej
w dniu 25 października 2015 r. godz. 7 ⁰⁰ -21 ⁰⁰	- głosowanie

⁴¹ Zgodnie z art. 9 § 2 i 3 Kodeksu wyborczego, jeżeli koniec terminu wykonania czynności określonej w Kodeksie przypada na sobotę albo na dzień ustawowo wolny od pracy, termin upływa pierwszego roboczego dnia po tym dniu. Jeżeli Kodeks nie stanowi inaczej, czynności wyborcze są dokonywane w godzinach szeregowania sądów, organów wyborczych, szeregów gmin oraz konsulatów.

KARTA DO GŁOSOWANIA
w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
w dniu 25 października 2015 r.

INFORMACJA

Niniejsza karta jest wielokartkową kartą do głosowania zawierającą listy kandydatów na posłów. Na karcie tej głosować można tylko na jedną listę, stawiając znak „x” w kratce z lewej strony obok nazwiska jednego z kandydatów z tej listy, przez co wskazuje się jego pierwszeństwo do otrzymania mandatu. Postawienie znaku „x” w kratce obok nazwisk kandydatów z różnych list (na więcej niż jednej kartce karty do głosowania) lub niepostawienie znaku „x” w żadnej kratce powoduje nieważność głosu.

Przez znak „x” należy rozumieć dwie przecinające się linie w obrębie kratki.

Spis treści

Listy kandydatów na posłów	Kartka
KW Prawo i Sprawiedliwość	3
KW Platforma Obywatelska RP	4
KW Razem	5
KW KORWiN	6
Komitet Wyborczy Polskie Stronnictwo Ludowe	7
KKW Zjednoczona Lewica SLD+TR+PPS+UP+Zieloni	8
KWW „Kukiz'15”	9
KW Nowoczesna Ryszarda Petru	10
Komitet Wyborczy Samoobrona	11

Lista nr 1
KW Prawo i Sprawiedliwość

KANDYDACI NA POSŁÓW

01. ☐ MAZUREK Beata	21. ☐ SZWED Zdzisław
02. ☐ ZAWIŚLAK Sławomir	22. ☐ KAWA Franciszek Wiesław
03. ☐ SZEWCZAK Jan Włodzimierz	23. ☐ SUSZCZYŃSKA Małgorzata Sylwia
04. ☐ DUSZEK Marcin Kamil	24. ☐ ABRAMOWICZ Adam Krzysztof
05. ☐ HAŁAS Teresa	
06. ☐ HOLACZUK Wiesław Roman	
07. ☐ GMYZ Maria	
08. ☐ OLSZÓWKA Piotr	
09. ☐ BOROWIEC Agata	
10. ☐ CICHOSZ Lucjan	
11. ☐ ZIELIŃSKI Tomasz Andrzej	
12. ☐ SZOPIŃSKI Lech Stanisław	
13. ☐ SZWAJ Jerzy Ryszard	
14. ☐ BANASZEK Jakub Michał	
15. ☐ BARSZCZEWSKA Barbara Aldona	
16. ☐ MAZUREK Robert	
17. ☐ CZARNECKA Halina	
18. ☐ KWIATKOWSKI Jerzy	
19. ☐ SUBOCZ-CHACHUŁA Anna Maria	
20. ☐ SKUBIS-RAFALSKA Agnieszka	

Lista nr 2
KW Platforma Obywatelska RP

KANDYDACI NA POSŁÓW

01. ☐	RANIEWICZ Grzegorz Artur	21. ☐	STANISLAWEK Lidia Janina
02. ☐	ŻMIJAN Stanisław	22. ☐	ADAMCZYK Dorota Teresa
03. ☐	GRAD Mariusz	23. ☐	SOKALUK-ROMANÓW Katarzyna Maria
04. ☐	FYK Marta Ewa	24. ☐	BERGIER Józef
05. ☐	PĘDZIŃSKA Małgorzata		
06. ☐	SOSNOWSKI Wojciech Grzegorz		
07. ☐	POZNAŃSKI Marek		
08. ☐	LIPIEC Marek		
09. ☐	CHMIELARZ Zdzisław		
10. ☐	WRZESIĘŃ Jerzy		
11. ☐	KRYJAK Urszula		
12. ☐	STAŁĘGA Magdalena		
13. ☐	MALUHA Jarosław Bartłomiej		
14. ☐	DOŁĘGA Karol Piotr		
15. ☐	CZYŻEWSKI Tomasz Dominik		
16. ☐	TYWONIUK-MALYSZ Aneta Izabela		
17. ☐	KOWALCZYK Anna Małgorzata		
18. ☐	ANTONIUK Tomasz Wojciech		
19. ☐	KOWALCZYK Krzysztof Mirosław		
20. ☐	ĆWIKŁA Joanna Barbara		

Lista nr 3
KW Razem

KANDYDACI NA POSŁÓW

01. ZELENT Magdalena
02. IWAN Jarosław Paweł
03. MAZURKIEWICZ Katarzyna
04. KACZYŃSKI Marcin Łukasz
05. MANASTERSKA Sara Janina
06. KARLIK Leszek Michał
07. WICHA Joanna Beata
08. WARZOCHA Jan
09. KACZYŃSKA Ewa Stefania
10. CHMIELEWSKI Jakub Józef
11. JACKL Klara Helena
12. ROCZON Mateusz Maciej
13. DYMEK Milena Izabela
14. DOBIASZEWSKI Marcin Norbert

Lista nr 4
KW KORWIN

KANDYDACI NA POSŁÓW

01. ☐	BUKOWSKI Rafał Tomasz	21. ☐	CIESIELCZUK Rafał
02. ☐	DZIKIEWICZ Igor	22. ☐	MAJDAŃSKA Anita
03. ☐	STAFIJOWSKI Sławomir	23. ☐	SIEROCKA-PIOTROWSKA Kinga Katarzyna
04. ☐	CZARNECKI Tomasz	24. ☐	PAWELEC Włodzimierz
05. ☐	LIS Marcin		
06. ☐	MARCINIUK Agnieszka Monika		
07. ☐	STROJEK Arkadiusz Roman		
08. ☐	SENKO Mariusz		
09. ☐	BUCZEK Grzegorz		
10. ☐	NIEWIADOSKI Kamil Krzysztof		
11. ☐	KOTWICKI Paweł Jan		
12. ☐	JOŃSKA Małgorzata		
13. ☐	NYZAK Lechosław		
14. ☐	SZYMAŃSKA Marta		
15. ☐	DRYGIEL Paweł Piotr		
16. ☐	KASPRZAK Wioletta Maria		
17. ☐	WAWRYNIUK Katarzyna Maria		
18. ☐	CZARNECKA-SOBCZAK Barbara		
19. ☐	BIAŁOBRZEWSKA Inez Monika		
20. ☐	WEBERMAN Katarzyna		

Lista nr 5
Komitet Wyborczy Polskie Stronnictwo Ludowe

KANDYDACI NA POSŁÓW

01. ☐ TOKARSKA Genowefa	21. ☐ LITWINIUK Przemysław
02. ☐ STEFANIUK Franciszek Jerzy	22. ☐ SKWARYŁO-BEDNARZ Barbara
03. ☐ BRATKOWSKI Arkadiusz Tomasz	23. ☐ MITERKA Elżbieta Katarzyna
04. ☐ SŁAWECKI Tadeusz	24. ☐ MISZTAL Stanisław
05. ☐ SZPAK Janusz Krzysztof	
06. ☐ KUROPATWA Józef Jan	
07. ☐ DENISZCZUK Zdzisława Bożena	
08. ☐ FORNALSKA Dorota Łucja	
09. ☐ WYSOCKI Piotr	
10. ☐ HORDEJUK Janusz	
11. ☐ RÓŻYŃSKI Wiesław Marian	
12. ☐ PANASIUK Adam	
13. ☐ WÓJCICKI Jarosław	
14. ☐ CZAPSKI Andrzej Antoni	
15. ☐ KOWALCZYK Jan Franciszek	
16. ☐ BOLEWSKA Grażyna Bożena	
17. ☐ SĘCZYK Agnieszka	
18. ☐ DERKACZ Jerzy	
19. ☐ FIDECKA Edyta Barbara	
20. ☐ SKOWRON Katarzyna	

Lista nr 6
KKW Zjednoczona Lewica SLD+TR+PPS+UP+Zieloni

KANDYDACI NA POSŁÓW

01. ☐ HAIDAR Riad	21. ☐ PIECZONKA Sylwia
02. ☐ KABACIŃSKI Michał	22. ☐ PIŁASIEWICZ Andrzej
03. ☐ MIAROWSKA Gertruda Gabriela	23. ☐ DOMINIK Tomasz
04. ☐ LIPCZUK Marian Jan	24. ☐ PAWELEC Grzegorz
05. ☐ ŁABA Józef Ryszard	
06. ☐ PAMULSKA Łucja Jadwiga	
07. ☐ TYLUS Tomasz	
08. ☐ BLACHA Mirosław Krzysztof	
09. ☐ PODLEWSKI Maciej Karol	
10. ☐ GRYŻLAK Aleksandra	
11. ☐ BEDNARZ Tomasz	
12. ☐ STASZCZAK Iwona Anna	
13. ☐ FRĘCHOWICZ Wojciech	
14. ☐ DZIUBA Marta Katarzyna	
15. ☐ GWIZDAŁA Piotr	
16. ☐ MAZUR Iwona Janina	
17. ☐ SOKOŁOWSKA-ŻELAZOWSKA Renata	
18. ☐ KAMIŃSKA-BISKUP Małgorzata Katarzyna	
19. ☐ FURMAN Paweł	
20. ☐ KOCZURA Izabela Renata	

Lista nr 7
KWW „Kukiz'15”

KANDYDACI NA POSŁÓW

01. ☐ SACHAJKO Jarosław	21. ☐ CHODUN Janusz
02. ☐ DOBROWOLSKI Artur Robert	22. ☐ LEONIAK Marek Zenon
03. ☐ MAZUREK Zbigniew Witold	23. ☐ BIAŁAS Paweł
04. ☐ KORNIJCZUK Szymon	24. ☐ SUSZCZYŃSKI Sławomir Jan
05. ☐ ŚWIDERCZUK Marek Teodor	
06. ☐ KUDLICKI Andrzej Józef	
07. ☐ DROZD Magdalena	
08. ☐ SZYSZKOWSKI Jarosław Bohdan	
09. ☐ BISZKONT Katarzyna	
10. ☐ PIWKO Karolina	
11. ☐ SUCHAŃ Paulina Ewa	
12. ☐ KOMAJDA Anna	
13. ☐ BOROWIK Klaudia	
14. ☐ ZAWIŚLAK Mateusz Wojciech	
15. ☐ HOJDA Katarzyna Małgorzata	
16. ☐ NIEŚCIOR Waldemar Tadeusz	
17. ☐ KWIATKOWSKA Joanna Ewa	
18. ☐ KRZACZKOWSKI Karol Jakub	
19. ☐ MARGOL Mateusz Jacek	
20. ☐ TERLECKA-STANKIEWICZ Kinga Jolanta	

Lista nr 8
KW Nowoczesna Ryszarda Petru

KANDYDACI NA POSŁÓW

01. ☐ PRUCNAL Mateusz	21. ☐ ŻBIKOWSKA Urszula Anna
02. ☐ ĆWIK Sławomir	22. ☐ MARCZUK Dorota Katarzyna
03. ☐ OSYPIŃSKA Hanna Barbara	23. ☐ KOLANOS Barbara Grażyna
04. ☐ CZAPLA Robert Andrzej	24. ☐ CHILIMONIUK Grzegorz
05. ☐ ZAKRZEWSKI Leszek	
06. ☐ KUCZMA Stanisław	
07. ☐ STRZAŁEK Janina	
08. ☐ BITKOWSKA Elżbieta	
09. ☐ KONDRASZUK Ryszard	
10. ☐ KUSZ Michał Maciej	
11. ☐ RÓŻAŃSKI Michał	
12. ☐ ORZYŁOWSKA Anna Teresa	
13. ☐ DUDA Tadeusz Władysław	
14. ☐ SUTRYK Grażyna	
15. ☐ ZIAREK Katarzyna	
16. ☐ ARTECKI Artur Paweł	
17. ☐ DYCHA-DI CESARE Milena	
18. ☐ HACIA Aneta Katarzyna	
19. ☐ WĄSIURA Lucjan	
20. ☐ PAWEŁCZUK Mateusz	

Lista nr 13
Komitet Wyborczy Samoobrona

KANDYDACI NA POSŁÓW

01. MALYSZ Henryk Stanisław
02. GRZĄDKOWSKI Wojciech
03. WOŹNICA Tadeusz
04. KANCERZ Aleksander
05. SZPRINGER Urszula
06. PIELA Franciszek Stanisław
07. POGÓDZ Barbara Janina
08. CHORAĞIEWICZ Mirosław
09. BATORSKA Olga Dominika
10. GOLUCH Wiesława Grażyna
11. KULAK Anna Katarzyna
12. CHMIEL Mariusz

**Okręg wyborczy nr 19
Chełm**

**KARTA DO GŁOSOWANIA
w wyborach do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej
w dniu 25 października 2015 r.**

KANDYDACI NA SENATORA

01. **BAK Stanisław**
zgłoszony przez Komitet Wyborczy Kongres Nowej Prawicy
02. **CHRÓŚCIKOWSKI Jerzy Mieczysław**
zgłoszony przez KW Prawo i Sprawiedliwość
03. **CICHOCKI Mariusz**
zgłoszony przez KW Platforma Obywatelska RP
04. **MIELNICKI Kazimierz**
zgłoszony przez Komitet Wyborczy Polskie Stronnictwo Ludowe
05. **SENDECKA Maria**
zgłoszona przez OKWW Polskie Rodziny Razem

INFORMACJA

Głosować można na jednego kandydata, stawiając znak „x” w kratce z lewej strony obok nazwiska kandydata, na którego wyborca głosuje. Postawienie znaku „x” w więcej niż 1 kratce lub niepostawienie znaku „x” w żadnej kratce powoduje nieważność głosu. Przez znak „x” należy rozumieć dwie przecinające się linie w obrębie kratki.

INFORMACJA

O SPOSOBIE GŁOSOWANIA W WYBORACH:

DO SEJMU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Głosy ważne

Głosować można tylko na jedną listę kandydatów, stawiając na karcie do głosowania znak „x” (dwie linie przecinające się w obrębie kratki) w kratce z lewej strony obok nazwiska jednego z kandydatów z tej listy, przez co wskazuje się jego pierwszeństwo do otrzymania mandatu.

Głosy nieważne

Przyczyną nieważności głosu jest:

- oddanie głosu na więcej niż jedną listę, czyli postawienie znaku „x” w kratkach z lewej strony obok nazwisk kandydatów umieszczonych na więcej niż jednej liście,
- nieoddanie głosu na którąkolwiek z list, czyli niepostawienie znaku „x” w żadnej kratce,
- postawienie w kratce przeznaczonej na oddanie głosu innego znaku niż znak „x”.

DO SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

(w okręgach wyborczych, w których zarejestrowano więcej niż jednego kandydata)

Głosy ważne

Głosować można tylko na jednego kandydata, stawiając na karcie do głosowania znak „x” (dwie linie przecinające się w obrębie kratki) z lewej strony obok nazwiska tego kandydata, na którego wyborca głosuje.

Głosy nieważne

Przyczyną nieważności głosu jest:

- oddanie głosu na więcej niż jednego kandydata, czyli postawienie znaku „x” w kratkach z lewej strony obok nazwiska więcej niż jednego kandydata,
- nieoddanie głosu na żadnego kandydata, czyli niepostawienie znaku „x” w żadnej kratce,
- postawienie w kratce przeznaczonej na oddanie głosu innego znaku niż znak „x”.

**KOMUNIKAT
PAŃSTWOWEJ KOMISJI WYBORCZEJ
z dnia 25 września 2015 r.**

**o wylosowanych jednolitych numerach dla list kandydatów na posłów
zarejestrowanych więcej niż w jednym okręgu wyborczym w wyborach do Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 25 października 2015 r.**

Zgodnie z art. 219 § 1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. — Kodeks wyborczy (Dz. U. Nr 21, poz. 112, z późn. zm.) Państwowa Komisja Wyborcza dokonała w dniu 25 września 2015 r. publicznego losowania jednolitych numerów dla list kandydatów na posłów zarejestrowanych więcej niż w jednym okręgu wyborczym w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 25 października 2015 r.

W wyniku losowania listy kandydatów na posłów 15 komitetów wyborczych, które spełniły ustawowy warunek zarejestrowania list więcej niż w jednym okręgu wyborczym, otrzymały następujące numery:

- Numer 1 – Komitet Wyborczy Prawo i Sprawiedliwość
- Numer 2 – Komitet Wyborczy Platforma Obywatelska RP
- Numer 3 – Komitet Wyborczy Partia Razem
- Numer 4 – Komitet Wyborczy KORWiN
- Numer 5 – Komitet Wyborczy Polskie Stronnictwo Ludowe
- Numer 6 – Koalicyjny Komitet Wyborczy Zjednoczona Lewica
SLD+TR+PPS+UP+Zieloni
- Numer 7 – Komitet Wyborczy Wyborców „Kukiz’15”
- Numer 8 – Komitet Wyborczy Nowoczesna Ryszarda Petru
- Numer 9 – Komitet Wyborczy Wyborców JOW Bezpartyjni
- Numer 10 – Komitet Wyborczy Wyborców Zbigniewa Stonogi
- Numer 11 – Komitet Wyborczy Wyborców Ruch Społeczny Rzeczypospolitej Polskiej
- Numer 12 – Komitet Wyborczy Wyborców Zjednoczeni dla Śląska
- Numer 13 – Komitet Wyborczy Samoobrona
- Numer 14 – Komitet Wyborczy Wyborców Grzegorza Brauna „Szczęść Boże!”
- Numer 15 – Komitet Wyborczy Kongres Nowej Prawicy

Zastępca Przewodniczącego
Państwowej Komisji Wyborczej

Sylwester Marciniak
Sylwester Marciniak

**WYBORY DO SEJMU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
ZARZĄDZONE NA DZIEŃ 25 PAŹDZIERNIKA 2015 R.**

Okręg wyborczy nr

*

7

Okręgowa Komisja Wyborcza w

Chelmie

PROTOKÓŁ WYBORÓW POSŁÓW W OKRĘGU WYBORCZYM

sporządzony w dniu 26 października 2015 r

I. W okręgu wyborczym wybierano 12 posłów z 9 zarejestrowanych list kandydatów na posłów:

lista nr 1	KW Prawo i Sprawiedliwość
lista nr 2	KW Platforma Obywatelska RP
lista nr 3	KW Razem
lista nr 4	KW KORWiN
lista nr 5	Komitet Wyborczy Polskie Stronnictwo Ludowe
lista nr 6	KKW Zjednoczona Lewica SLD+TR+PPS+UP+Zieloni
lista nr 7	KWW „Kukiz'15”
lista nr 8	KW Nowoczesna Ryszarda Petru
lista nr 13	Komitet Wyborczy Samoobrona

II. Na podstawie zawiadomienia otrzymanego od Państwowej Komisji Wyborczej o listach kandydatów poszczególnych komitetów wyborczych, które spełniają warunki uprawniające do uczestniczenia w podziale mandatów w okręgach wyborczych, Okręgowa Komisja Wyborcza stwierdza, że w okręgu wyborczym następujące listy spełniają warunki uczestniczenia w podziale mandatów:

lista nr 1	KW Prawo i Sprawiedliwość
lista nr 2	KW Platforma Obywatelska RP
lista nr 5	Komitet Wyborczy Polskie Stronnictwo Ludowe
lista nr 7	KWW „Kukiz'15”
lista nr 8	KW Nowoczesna Ryszarda Petru

III. Z zawiadomienia, o którym mowa w pkt II, wynika, że następujące listy kandydatów nie spełniają warunków uczestniczenia w podziale mandatów:

lista nr 3	KW Razem
lista nr 4	KW KORWiN
lista nr 6	KKW Zjednoczona Lewica SLD+TR+PPS+UP+Zieloni
lista nr 13	Komitet Wyborczy Samoobrona

IV. Na podstawie protokołu wyników głosowania w okręgu:

A. Komisja ustaliła, co następuje:

1	Liczba wyborców uprawnionych do głosowania w chwili zakończenia głosowania	*	7	7	1	6	4	8
2	Liczba otrzymanych przez obwodowe komisje wyborcze kart do głosowania	*	5	9	5	1	0	9
3	Nie wykorzystano kart do głosowania	*	2	4	5	6	2	0
4	Liczba wyborców, którym wydano karty do głosowania	*	3	4	9	4	8	6
5	Liczba wyborców głosujących przez pełnomocnika	*	*	*	*	3	5	2
6	Liczba wyborców głosujących na podstawie zaświadczenia o prawie do głosowania	*	*	*	2	4	1	4
7	Liczba wyborców, którym wysłano pakiety wyborcze	*	*	*	*	1	1	7
8	Liczba otrzymanych kopert zwrotnych	*	*	*	*	1	1	0
8a	Liczba kopert zwrotnych, w których nie było oświadczenia o osobistym i tajnym oddaniu głosu	*	*	*	*	*	*	5
8b	Liczba kopert zwrotnych, w których oświadczenie nie było podpisane przez wyborcę	*	*	*	*	*	*	0
8c	Liczba kopert zwrotnych, w których nie było koperty na karty do głosowania	*	*	*	*	*	*	0
8d	Liczba kopert zwrotnych, w których znajdowała się niezaklejona koperta na karty do głosowania	*	*	*	*	*	*	0
8e	Liczba kopert na karty do głosowania wrzuconych do urny	*	*	*	*	1	0	5
9	Liczba kart wyjętych z urny	*	3	4	9	5	4	2
9a	w tym liczba kart wyjętych z kopert na karty do głosowania	*	*	*	*	1	0	5
10	Liczba kart nieważnych	*	*	*	*	*	2	2
11	Liczba kart ważnych	*	3	4	9	5	2	0
12	Liczba głosów nieważnych	*	*	*	9	8	3	4
12a	w tym z powodu postawienia znaku „X” obok nazwiska dwóch lub większej liczby kandydatów z różnych list	*	*	*	7	1	0	5
12b	w tym z powodu niepostawienia znaku „X” obok nazwiska żadnego kandydata z którejkolwiek z list	*	*	*	2	5	1	5

12c	w tym z powodu postawienia znaku „X” wyłącznie obok nazwiska kandydata z listy, której rejestracja została unieważniona	*	*	*	*	*	*	0
13	Liczba głosów ważnych oddanych łącznie na wszystkie listy kandydatów	*	3	3	9	6	8	6

B. Na poszczególne listy kandydatów oddano następujące liczby głosów ważnych:

na listę nr 1 KW Prawo i Sprawiedliwość oddano 163122 głosów
na listę nr 2 KW Platforma Obywatelska RP oddano 41823 głosów
na listę nr 3 KW Razem oddano 8116 głosów
na listę nr 4 KW KORWiN oddano 14835 głosów
na listę nr 5 Komitet Wyborczy Polskie Stronnictwo Ludowe oddano 38689 głosów
na listę nr 6 KKW Zjednoczona Lewica SLD+TR+PPS+UP+Zieloni oddano 24161 głosów
na listę nr 7 KWW „Kukiz'15” oddano 35567 głosów
na listę nr 8 KW Nowoczesna Ryszarda Petru oddano 12745 głosów
na listę nr 13 Komitet Wyborczy Samoobrona oddano 628 głosów

C. Komisja stwierdza, że mandaty przypadają następującym listom kandydatów:

8 mandat(y/ów) liście nr 1 KW Prawo i Sprawiedliwość
2 mandat(y/ów) liście nr 2 KW Platforma Obywatelska RP
1 mandat(y/ów) liście nr 5 Komitet Wyborczy Polskie Stronnictwo Ludowe
1 mandat(y/ów) liście nr 7 KWW „Kukiz'15”

Spośród list kandydatów uprawnionych do uczestniczenia w podziale mandatów w okręgu wyborczym mandatów nie uzyskały następujące listy:

lista nr 8 KW Nowoczesna Ryszarda Petru

D. Na listach kandydatów, którym przypadają mandaty, kandydaci otrzymali następujące liczby głosów ważnych

Lista nr 1 KW Prawo i Sprawiedliwość

1	MAZUREK Beata	*	*	3	0	3	6	5
2	ZAWIŚLAK Sławomir	*	*	2	5	2	3	6
3	SZEWCZAK Jan Włodzimierz	*	*	*	7	8	6	3
4	DUSZEK Marcin Kamil	*	*	1	2	7	8	3
5	HALAS Teresa	*	*	*	6	4	5	1
6	HOLACZUK Wiesław Roman	*	*	*	4	4	6	6

7	GMYZ Maria	*	*	*	5	0	7	0
8	OLSZÓWKA Piotr	*	*	*	8	1	7	4
9	BOROWIEC Agata	*	*	1	7	1	8	3
10	CICHOSZ Lucjan	*	*	*	4	8	2	8
11	ZIELIŃSKI Tomasz Andrzej	*	*	*	5	3	4	4
12	SZOPIŃSKI Lech Stanisław	*	*	*	2	5	0	1
13	SZWAJ Jerzy Ryszard	*	*	*	4	0	8	6
14	BANASZEK Jakub Michał	*	*	*	3	6	3	0
15	BARSZCZEWSKA Barbara Aldona	*	*	*	2	2	3	5
16	MAZUREK Robert	*	*	*	4	5	9	3
17	CZARNECKA Halina	*	*	*	*	8	2	6
18	KWIATKOWSKI Jerzy	*	*	*	*	6	7	9
19	SUBOCZ-CHACHULA Anna Maria	*	*	*	*	7	6	9
20	SKUBIS-RAFALSKA Agnieszka	*	*	*	1	6	2	8
21	SZWED Zdzisław	*	*	*	1	0	4	5
22	KAWA Franciszek Wiesław	*	*	*	1	5	3	4
23	SUSZCZYŃSKA Małgorzata Sylwia	*	*	*	1	3	3	3
24	ABRAMOWICZ Adam Krzysztof	*	*	1	0	5	0	0

a) W związku z tym, że kandydatów otrzymało równą liczbę głosów uprawniającą do uzyskania mandatu, poszczególni zaś kandydaci uzyskali więcej głosów od współkandydata/współkandydatów w następującej liczbie obwodów głosowania:

.....
(nazwisko i imię - imiona) (liczba obwodów)

Komisja stwierdza, że pierwszeństwo do uzyskania mandatu ma:

.....
(nazwisko i imię - imiona)

b) W związku z tym, że kandydatów otrzymało w okręgu wyborczym równą liczbę głosów, uprawniającą do uzyskania mandatu, a ponadto liczba obwodów głosowania, w których kandydaci ci uzyskali więcej głosów, jest równa i wynosi przeprowadzono losowanie, w wyniku którego Komisja stwierdza, że pierwszeństwo do uzyskania mandatu ma:

.....
(nazwisko i imię - imiona)

Lista nr 2 KW Platforma Obywatelska RP

1	RANIEWICZ Grzegorz Artur	*	*	1	0	4	8	5
2	ŻMIJAN Stanisław	*	*	*	7	1	3	5
3	GRAD Mariusz	*	*	*	6	0	4	8
4	FYK Marta Ewa	*	*	*	1	0	0	4
5	PĘDZIŃSKA Małgorzata	*	*	*	*	6	4	5
6	SOSNOWSKI Wojciech Grzegorz	*	*	*	2	7	8	6
7	POZNAŃSKI Marek	*	*	*	2	8	8	7
8	LIPIEC Marek	*	*	*	1	0	8	7
9	CHMIELARZ Zdzisław	*	*	*	*	5	5	9
10	WRZESIEŃ Jerzy	*	*	*	*	7	1	9
11	KRYJAK Urszula	*	*	*	*	2	4	1
12	STAŁĘGA Magdalena	*	*	*	*	2	0	3
13	MALUHA Jarosław Bartłomiej	*	*	*	*	7	5	1
14	DOŁĘGA Karol Piotr	*	*	*	*	1	5	6
15	CZYŻEWSKI Tomasz Dominik	*	*	*	*	2	7	4
16	TYWONIUK-MALYSZ Aneta Izabela	*	*	*	*	3	0	9
17	KOWALCZYK Anna Małgorzata	*	*	*	*	4	3	1
18	ANTONIUK Tomasz Wojciech	*	*	*	*	3	3	5
19	KOWALCZYK Krzysztof Mirosław	*	*	*	*	2	9	9
20	ĆWIKŁA Joanna Barbara	*	*	*	*	3	8	2
21	STANISŁAWEK Lidia Janina	*	*	*	*	5	0	4
22	ADAMCZYK Dorota Teresa	*	*	*	*	5	3	6
23	SOKALUK-ROMANÓW Katarzyna Maria	*	*	*	*	1	2	6
24	BERGIER Józef	*	*	*	3	9	2	1

[Handwritten signatures and initials in blue ink, including 'R', 'A', 'B', 'M', '3', 'P', 'D', 'h', 'A']

a) W związku z tym, że kandydatów otrzymało równą liczbę głosów uprawniającą do uzyskania mandatu, poszczególni zaś kandydaci uzyskali więcej głosów od współkandydata/współkandydatów w następującej liczbie obwodów głosowania:

.....
(nazwisko i imię - imię)	(liczba obwodów)

Komisja stwierdza, że pierwszeństwo do uzyskania mandatu ma:

.....
(nazwisko i imię - imię)

b) W związku z tym, że kandydatów otrzymało w okręgu wyborczym równą liczbę głosów, uprawniającą do uzyskania mandatu, a ponadto liczba obwodów głosowania, w których kandydaci ci uzyskali więcej głosów, jest równa i wynosi przeprowadzono losowanie, w wyniku którego Komisja stwierdza, że pierwszeństwo do uzyskania mandatu ma:

.....
(nazwisko i imię - imię)

Lista nr 5 Komitet Wyborczy Polskie Stronnictwo Ludowe

1	TOKARSKA Genowefa	*	*	*	4	6	0	6
2	STEFANIUK Franciszek Jerzy	*	*	*	3	0	5	1
3	BRATKOWSKI Arkadiusz Tomasz	*	*	*	3	5	9	6
4	ŚLAWECKI Tadeusz	*	*	*	4	5	5	3
5	SZPAK Janusz Krzysztof	*	*	*	3	1	6	9
6	KUROPATWA Józef Jan	*	*	*	2	2	9	3
7	DENISZCZUK Zdzisława Bożena	*	*	*	2	1	2	5
8	FORNALSKA Dorota Lucja	*	*	*	*	2	5	7
9	WYSOCKI Piotr	*	*	*	*	5	1	1
10	HORDEJUK Janusz	*	*	*	*	6	4	2
11	RÓŻYŃSKI Wiesław Marian	*	*	*	3	0	0	8
12	PANASIUK Adam	*	*	*	1	2	4	1
13	WÓJCICKI Jarosław	*	*	*	*	5	9	9
14	CZAPSKI Andrzej Antoni	*	*	*	*	7	6	7
15	KOWALCZYK Jan Franciszek	*	*	*	2	4	5	1
16	BOLEWSKA Grażyna Bożena	*	*	*	*	*	8	3
17	SĘCZYK Agnieszka	*	*	*	*	5	7	3

M. G. A. B. W. 37 P. K. H. K.

18	DERKACZ Jerzy	*	*	*	*	5	9	7
19	FIDECKA Edyta Barbara	*	*	*	*	1	9	6
20	SKOWRON Katarzyna	*	*	*	*	2	3	7
21	LITWINIUK Przemysław	*	*	*	2	4	8	9
22	SKWARYŁO-BEDNARZ Barbara	*	*	*	*	2	2	9
23	MITERKA Elżbieta Katarzyna	*	*	*	*	1	8	9
24	MISZTAL Stanisław	*	*	*	1	2	2	7

a) W związku z tym, że kandydatów otrzymało równą liczbę głosów uprawniającą do uzyskania mandatu, poszczególni zaś kandydaci uzyskali więcej głosów od współkandydata/współkandydatów w następującej liczbie obwodów głosowania:

.....
(nazwisko i imię — strona) (liczba obwodów)

Komisja stwierdza, że pierwszeństwo do uzyskania mandatu ma:

.....
(nazwisko i imię — strona)

b) W związku z tym, że kandydatów otrzymało w okręgu wyborczym równą liczbę głosów, uprawniającą do uzyskania mandatu, a ponadto liczba obwodów głosowania, w których kandydaci ci uzyskali więcej głosów, jest równa i wynosi przeprowadzono losowanie, w wyniku którego Komisja stwierdza, że pierwszeństwo do uzyskania mandatu ma:

.....
(nazwisko i imię — strona)

Lista nr 7 KWW „Kukiz'15”

1	SACHAJKO Jarosław	*	*	1	0	7	2	2
2	DOBROWOLSKI Artur Robert	*	*	*	3	0	2	3
3	MAZUREK Zbigniew Witold	*	*	*	2	4	0	1
4	KORNIJCZUK Szymon	*	*	*	*	7	0	6
5	ŚWIDERCZUK Marek Teodor	*	*	*	*	6	3	9
6	KUDLICKI Andrzej Józef	*	*	*	1	7	3	1
7	DROZD Magdalena	*	*	*	1	6	8	2
8	SZYSZKOWSKI Jarosław Bohdan	*	*	*	*	5	4	4
9	BISZKONT Katarzyna	*	*	*	*	4	4	7

(Handwritten signatures and initials)

10	PIWKO Karolina	*	*	*	2	5	1	6
11	SUCHAŃ Paulina Ewa	*	*	*	*	6	3	2
12	KOMAJDA Anna	*	*	*	*	4	0	0
13	BOROWIK Klaudia	*	*	*	*	7	6	6
14	ZAWIŚLAK Mateusz Wojciech	*	*	*	*	9	3	6
15	HOJDA Katarzyna Małgorzata	*	*	*	*	3	1	1
16	NIEŚCIOR Waldemar Tadeusz	*	*	*	*	7	2	8
17	KWIATKOWSKA Joanna Ewa	*	*	*	*	7	7	9
18	KRZACZKOWSKI Karol Jakub	*	*	*	*	2	2	5
19	MARGOL Mateusz Jacek	*	*	*	*	5	4	4
20	TERLECKA-STANKIEWICZ Kinga Jolanta	*	*	*	*	3	5	4
21	CHODUN Janusz	*	*	*	*	5	7	7
22	LEONIAK Marek Zenon	*	*	*	*	1	3	9
23	BIALAS Paweł	*	*	*	2	0	9	2
24	SUSZCZYŃSKI Sławomir Jan	*	*	*	2	6	7	3

a) W związku z tym, że kandydatów otrzymało równą liczbę głosów uprawniającą do uzyskania mandatu, poszczególni zaś kandydaci uzyskali więcej głosów od współkandydata/współkandydatów w następującej liczbie obwodów głosowania:

.....
(nazwisko i imię – imiona) (liczba obwodów)

Komisja stwierdza, że pierwszeństwo do uzyskania mandatu ma:

.....
(nazwisko i imię – imiona)

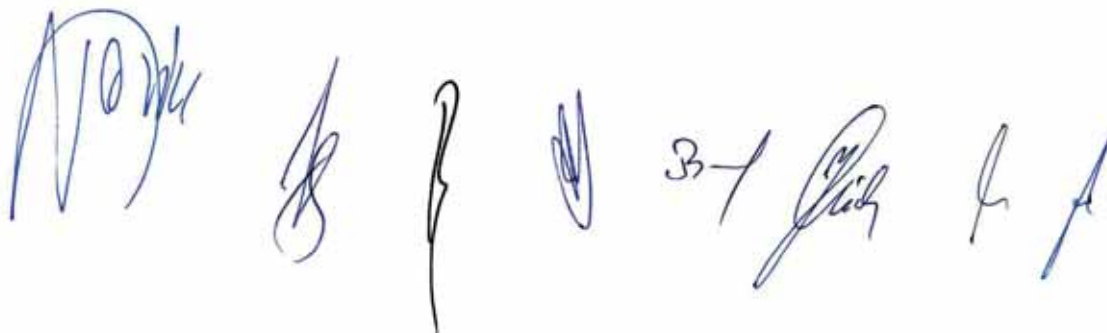
b) W związku z tym, że kandydatów otrzymało w okręgu wyborczym równą liczbę głosów, uprawniającą do uzyskania mandatu, a ponadto liczba obwodów głosowania, w których kandydaci ci uzyskali więcej głosów, jest równa i wynosi przeprowadzono losowanie, w wyniku którego Komisja stwierdza, że pierwszeństwo do uzyskania mandatu ma:

.....
(nazwisko i imię – imiona)

E. Komisja stwierdza, że w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 25 października 2015r. w okręgu wyborczym nr 7 wybrani na posłów zostali:

- 1) MAZUREK Beata
z listy nr 1 KW Prawo i Sprawiedliwość
- 2) ZAWIŚLAK Sławomir
z listy nr 1 KW Prawo i Sprawiedliwość
- 3) SZEWCZAK Jan Włodzimierz
z listy nr 1 KW Prawo i Sprawiedliwość
- 4) DUSZEK Marcin Kamil
z listy nr 1 KW Prawo i Sprawiedliwość
- 5) HAŁAS Teresa
z listy nr 1 KW Prawo i Sprawiedliwość
- 6) OLSZÓWKA Piotr
z listy nr 1 KW Prawo i Sprawiedliwość
- 7) BOROWIEC Agata
z listy nr 1 KW Prawo i Sprawiedliwość
- 8) ABRAMOWICZ Adam Krzysztof
z listy nr 1 KW Prawo i Sprawiedliwość
- 9) RANIEWICZ Grzegorz Artur
z listy nr 2 KW Platforma Obywatelska RP
- 10) ŻMIJAN Stanisław
z listy nr 2 KW Platforma Obywatelska RP
- 11) TOKARSKA Genowefa
z listy nr 5 Komitet Wyborczy Polskie Stronnictwo Ludowe
- 12) SACHAJKO Jarosław
z listy nr 7 KWW „Kukiz'15”

V. Adnotacja o wniesieniu przez osoby zgłaszające listy uwag z wymienieniem konkretnych zarzutów; jeżeli nie ma, wpisać „brak zarzutów”: brak zarzutów

VI. Opis przebiegu losowania, o którym mowa w pkt D:

Przy sporządzeniu protokołu obecni byli członkowie Komisji:

- 1) Jakubiec Piotr Sławomir, Przewodniczący
- 2) Bodys Teresa Renata, Zastępca Przewodniczącego
- 3) Górna Anna, Zastępca Przewodniczącego
- 4) Breś Leszek Ignacy, Członek
- 5) Janiuk Mirosław Dominik, Członek
- 6) Lewczuk-Zembrzycka Ewelina Izabela, Członek
- 7) Lisowiec Ewa, Członek
- 8) Szafraniuk Ewa, Członek

.....

.....
 Anna Górna.....
 Leszek Breś.....

.....
 Lewczuk-Zembrzycka Ewelina Izabela.....

.....

.....

*) Listy należy wpisać w kolejności ich numerów.

**) Nazwiska i imiona kandydatów należy wpisać w kolejności umieszczenia ich na liście.

***) Niepotrzebne skreślić.

KOMUNIKAT
PAŃSTWOWEJ KOMISJI WYBORCZEJ

z dnia 26 października 2015 r.

o zbiorczych wynikach głosowania na listy kandydatów na posłów w skali kraju

Zgodnie z art. 231 § 1 i 2 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (Dz. U. Nr 21, poz. 112, z późn. zm.¹⁾) Państwowa Komisja Wyborcza stwierdza, co następuje.

I.

W wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej, zarządzonych na dzień 25 października 2015 r., na wszystkie listy kandydatów na posłów oddano w skali kraju **15 200 671** głosów ważnych.

II.

Na poszczególne listy kandydatów na posłów oddano w skali kraju głosów ważnych:

- 1) **lista nr 1** zgłoszona przez Komitet Wyborczy Prawo i Sprawiedliwość oddano **5 711 687** głosów, to jest **37,58%**;
- 2) **lista nr 2** zgłoszona przez Komitet Wyborczy Platforma Obywatelska RP oddano **3 661 474** głosów, to jest **24,09%**;
- 3) **lista nr 3** zgłoszona przez Komitet Wyborczy Partia Razem oddano **550 349** głosów, to jest **3,62%**;
- 4) **listy nr 4** zgłoszona przez Komitet Wyborczy KORWiN oddano **722 999** głosów, to jest **4,76%**;
- 5) **lista nr 5** zgłoszona przez Komitet Wyborczy Polskie Stronnictwo Ludowe oddano **779 875** głosów, to jest **5,13%**;
- 6) **lista nr 6** zgłoszona przez Koalicyjny Komitet Wyborczy Zjednoczona Lewica SLD+TR+PPS+UP+Zieloni oddano **1 147 102** głosów, to jest **7,55%**;
- 7) **lista nr 7** zgłoszona przez Komitet Wyborczy Wyborców „Kukiz'15” oddano **1 339 094** głosów, to jest **8,81%**;
- 8) **lista nr 8** zgłoszona przez Komitet Wyborczy Nowoczesna Ryszarda Petru oddano **1 155 370** głosów, to jest **7,60%**;
- 9) **lista nr 9** zgłoszona przez Komitet Wyborczy Wyborców JOW Bezpartyjni oddano **15 656** głosów, to jest **0,10%**;
- 10) **lista nr 10** zgłoszona przez Komitet Wyborczy Wyborców Zbigniewa Stonogi oddano **42 731** głosów, to jest **0,28%**;
- 11) **lista nr 11** zgłoszona przez Komitet Wyborczy Wyborców Ruch Społeczny Rzeczypospolitej Polskiej oddano **3 941** głosów, to jest **0,03%**;
- 12) **lista nr 12** zgłoszona przez Komitet Wyborczy Wyborców Zjednoczeni dla Śląska oddano **18 668** głosów, to jest **0,12%**;
- 13) **lista nr 13** zgłoszona przez Komitet Wyborczy Samoobrona oddano **4 266** głosów, to jest **0,03%**;

¹⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2011 r. Nr 26, poz. 134, Nr 94, poz. 550, Nr 102, poz. 588, Nr 134, poz. 777, Nr 147, poz. 881, Nr 149, poz. 889, Nr 171, poz. 1016 i Nr 217, poz. 1281, z 2012 r. poz. 849, 951 i 1529, z 2014 r. poz. 179, 180 i 1072 oraz z 2015 r. poz. 1043, 1044 i 1045.

- 14) **lista nr 14** zgłoszona przez Komitet Wyborczy Wyborców Grzegorza Brauna „Szczęść Boże!” oddano **13 113 głosów**, to jest **0,09%**;
- 15) **lista nr 15** zgłoszona przez Komitet Wyborczy Kongres Nowej Prawicy oddano **4 852 głosów**, to jest **0,03%**;
- 16) **lista nr 16** zgłoszoną przez Komitet Wyborczy Wyborców Mniejszość Niemiecka w okręgu wyborczym nr 21 oddano **27 530 głosów**, to jest **0,18%**;
- 17) **lista nr 16** zgłoszoną przez Komitet Wyborczy Wyborców Obywatele do Parlamentu w okręgu wyborczym nr 19 oddano **1 964 głosów**, to jest **0,01%**.

III.

Następujące listy kandydatów na posłów spełniają warunki do uczestniczenia w podziale mandatów w okręgach wyborczych:

- 1) listy zgłoszone przez komitety wyborcze partii politycznych oraz komitety wyborcze wyborców, które otrzymały co najmniej 5% ważnie oddanych głosów w skali kraju (art. 196 § 1 Kodeksu wyborczego):
 - lista nr 1 zgłoszona przez Komitet Wyborczy Prawo i Sprawiedliwość,
 - lista nr 2 zgłoszona przez Komitet Wyborczy Platforma Obywatelska RP,
 - lista nr 5 zgłoszona przez Komitet Wyborczy Polskie Stronnictwo Ludowe,
 - lista nr 7 zgłoszona przez Komitet Wyborczy Wyborców „Kukiz'15”,
 - lista nr 8 zgłoszona przez Komitet Wyborczy Nowoczesna Ryszarda Petru;
- 2) lista nr 12 zgłoszona przez Komitet Wyborczy Wyborców Zjednoczeni dla Śląska, utworzony przez wyborców zrzeszonych w zarejestrowanej organizacji mniejszości narodowej (art. 197 § 1 Kodeksu wyborczego);
- 3) lista nr 16 zarejestrowana w okręgu wyborczym nr 21 zgłoszona przez Komitet Wyborczy Wyborców Mniejszość Niemiecka, utworzony przez wyborców zrzeszonych w zarejestrowanej organizacji mniejszości narodowej (art. 197 § 1 Kodeksu wyborczego).

Przewodniczący
Państwowej Komisji Wyborczej

Wojciech Hermeliński

Załącznik do protokołu wyborów
posłów w okręgu wyborczym

**Okręg wyborczy nr 7
do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
w Chełmie
obejmujący 12 mandatów**

**Zestawienie
wyników głosowania i podziału mandatów
pomiędzy listy kandydatów na posłów**

Sporządzono dnia 26 października 2015r. przez Okręgową Komisję Wyborczą
w Chełmie

1. Na podstawie zawiadomienia Państwowej Komisji Wyborczej, które listy kandydatów na posłów spełniają warunek uprawniający do uczestniczenia w podziale mandatów, Okręgowa Komisja Wyborcza stwierdza, że do uczestniczenia w podziale mandatów w okręgu uprawnione są następujące listy kandydatów na posłów:

Lista nr 1 zgłoszona przez KW Prawo i Sprawiedliwość

Lista nr 2 zgłoszona przez KW Platforma Obywatelska RP

Lista nr 5 zgłoszona przez Komitet Wyborczy Polskie Stronnictwo Ludowe

Lista nr 7 zgłoszona przez KWW „Kukiz'15”

Lista nr 8 zgłoszona przez KW Nowoczesna Ryszarda Petru

2. Wyliczenie ilorazów wyborczych (art. 232 §1 pkt 1 Kodeksu wyborczego) oraz przypadających mandatów dla uprawnionych list kandydatów na posłów jest następujące:*)

Lista nr 1 Liczba głosów ważnych oddanych na tę listę $x = 163122$
Wyliczony iloraz: $x : 1 = 163122,0$ $x : 2 = 81561,0$ $x : 3 = 54374,0$ $x : 4 = 40780,5$ $x : 5 = 32624,4$ $x : 6 = 27187,0$ $x : 7 = 23303,143$ $x : 8 = 20390,25$ $x : 9 = 18124,667$

x : 10 = 16312,2
x : 11 = 14829,273
x : 12 = 13593,5
x : 13 = 12547,846
x : 14 = 11651,571
x : 15 = 10874,8
x : 16 = 10195,125

Lista nr 2
Liczba głosów ważnych oddanych
na tę listę
x = 41823

Wyliczony iloraz:
x : 1 = 41823,0
x : 2 = 20911,5
x : 3 = 13941,0
x : 4 = 10455,75
x : 5 = 8364,6
x : 6 = 6970,5
x : 7 = 5974,714
x : 8 = 5227,875
x : 9 = 4647,0
x : 10 = 4182,3
x : 11 = 3802,091
x : 12 = 3485,25
x : 13 = 3217,154
x : 14 = 2987,357
x : 15 = 2788,2
x : 16 = 2613,938

Lista nr 5
Liczba głosów ważnych oddanych
na tę listę
x = 38689

Wyliczony iloraz:
x : 1 = 38689,0
x : 2 = 19344,5
x : 3 = 12896,333
x : 4 = 9672,25
x : 5 = 7737,8
x : 6 = 6448,167
x : 7 = 5527,0
x : 8 = 4836,125
x : 9 = 4298,778
x : 10 = 3868,9
x : 11 = 3517,182
x : 12 = 3224,083
x : 13 = 2976,077
x : 14 = 2763,5
x : 15 = 2579,267
x : 16 = 2418,063

3. Szereg kolejno największych liczb (ilorazów wyborczych) jest następujący:*)

- 1) 163122,0 odpowiada liście nr 1
- 2) 81561,0 odpowiada liście nr 1
- 3) 54374,0 odpowiada liście nr 1
- 4) 41823,0 odpowiada liście nr 2
- 5) 40780,5 odpowiada liście nr 1
- 6) 38689,0 odpowiada liście nr 5
- 7) 35567,0 odpowiada liście nr 7
- 8) 32624,4 odpowiada liście nr 1
- 9) 27187,0 odpowiada liście nr 1
- 10) 23303,143 odpowiada liście nr 1
- 11) 20911,5 odpowiada liście nr 2
- 12) 20390,25 odpowiada liście nr 1

4. Komisja stwierdza, że w okręgu wyborczym mandaty przypadają następującym listom, które uzyskały największe ilorazy wyborcze:

- 8 mandat(y/ów) dla listy nr 1
- 2 mandat(y/ów) dla listy nr 2
- 1 mandat(y/ów) dla listy nr 5
- 1 mandat(y/ów) dla listy nr 7

5. ~~Wobec uzyskania równych ilorazów wyborczych (art. 232 § 2 Kodeksu wyborczego) przez listę nr, listę nr, listę nr~~:

~~1) mandat(y/ów) przyznano liście nr, liście nr, liście nr, na którą(-re) oddano najwięcej głosów ważnych;***)~~

~~2) mandat(y/ów) przyznano liście nr, liście nr, liście nr, na którą(-re) oddano taką samą liczbę głosów ważnych, lecz która(-re) uzyskała(-ly) najwięcej głosów ważnych w większej liczbie obwodów głosowania.***)~~

Przy sporządzaniu zestawienia obecni byli:

- 1) Jakubiec Piotr Sławomir, Przewodniczący
- 2) Bodys Teresa Renata, Zastępca Przewodniczącego
- 3) Górna Anna, Zastępca Przewodniczącego
- 4) Breś Leszek Ignacy, Członek
- 5) Janiuk Mirosław Dominik, Członek
- 6) Lewczuk-Zembrzycka Ewelina Izabela, Członek
- 7) Lisowiec Ewa, Członek
- 8) Szafraniuk Ewa, Członek

u /ll
.....
Bodys
.....
Anna Górna
.....
Leszek Breś
.....
Janiuk
.....
Lewczuk-Zembrzycka
.....
Ewa Lisowiec
.....
Ewa Szafraniuk
.....

-
- *) Wyliczenia ilorazów wyborczych dokonuje się w liczbie równej liczbie mandatów w okręgu wyborczym, powiększonej o 4 ilorazy.
 - ***) Listy wpisuje się według kolejności ich numerów.
 - ****) Niepotrzebne skreślić.

WYBORY DO SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ							
Okręg wyborczy nr	*	1	9	Okręgowa Komisja Wyborcza w	Chelmie		

PROTOKÓŁ WYNIKÓW GŁOSOWANIA I WYNIKÓW WYBORÓW SENATORA W OKRĘGU WYBORCZYM

Wyniki głosowania i wyniki wyborów senatora w okręgu wyborczym ustalono w dniu 26 października 2015 r.

I.

Głosowanie przeprowadzono w 417 obwodach głosowania i na podstawie protokołów głosowania otrzymanych od wszystkich obwodowych komisji wyborczych na obszarze należącym do jej właściwości Okręgowa Komisja Wyborcza ustaliła następujące wyniki głosowania w okręgu:

1	Liczba wyborców uprawnionych do głosowania w chwili zakończenia głosowania	*	3	5	1	4	5	4
2	Liczba otrzymanych przez obwodowe komisje wyborcze kart do głosowania	*	2	7	1	2	7	9
3	Nie wykorzystano kart do głosowania	*	1	1	2	9	9	1
4	Liczba wyborców, którym wydano karty do głosowania	*	1	5	8	2	8	6
5	Liczba wyborców głosujących przez pełnomocnika	*	*	*	*	1	8	2
6	Liczba wyborców głosujących na podstawie zaświadczenia o prawie do głosowania	*	*	*	1	0	6	9
7	Liczba wyborców, którym wysłano pakiety wyborcze	*	*	*	*	*	4	6
8	Liczba otrzymanych kopert zwrotnych	*	*	*	*	*	4	1
8a	Liczba kopert zwrotnych, w których nie było oświadczenia o osobistym i tajnym oddaniu głosu	*	*	*	*	*	*	3
8b	Liczba kopert zwrotnych, w których oświadczenie nie było podpisane przez wyborcę	*	*	*	*	*	*	0
8c	Liczba kopert zwrotnych, w których nie było koperty na karty do głosowania	*	*	*	*	*	*	0
8d	Liczba kopert zwrotnych, w których znajdowała się niezaklejona koperta na karty do głosowania	*	*	*	*	*	*	0
8e	Liczba kopert na karty do głosowania wrzuconych do urny	*	*	*	*	*	3	8

9	Liczba kart wyjętych z urny	*	1	5	8	2	9	9
9a	w tym liczba kart wyjętych z kopert na karty do głosowania	*	*	*	*	*	3	8

10	Liczba kart nieważnych	*	*	*	*	*	*	9
11	Liczba kart ważnych	*	1	5	8	2	9	0

12	Liczba głosów nieważnych	*	*	*	5	3	9	8
12a	w tym z powodu postawienia znaku „X” obok nazwiska dwóch lub większej liczby kandydatów	*	*	*	1	0	2	2
12b	w tym z powodu niepostawienia znaku „X” obok nazwiska żadnego kandydata	*	*	*	4	1	6	9
12c	w tym z powodu postawienia znaku „X” wyłącznie obok skreślonego nazwiska kandydata	*	*	*	*	*	*	0

13	Liczba głosów ważnych oddanych łącznie na wszystkich kandydatów	*	1	5	2	8	9	2
----	---	---	---	---	---	---	---	---

14. Poszczególni kandydaci otrzymali następujące liczby głosów ważnych:

1	BAK Stanisław zgłoszony przez Komitet Wyborczy Kongres Nowej Prawicy	*	*	1	2	8	3	0
2	CHRÓSIKOWSKI Jerzy Mieczysław zgłoszony przez KW Prawo i Sprawiedliwość	*	*	8	1	2	3	5
3	CICHOCKI Mariusz zgłoszony przez KW Platforma Obywatelska RP	*	*	2	3	7	1	0
4	MIELNICKI Kazimierz zgłoszony przez Komitet Wyborczy Polskie Stronnictwo Ludowe	*	*	1	8	1	0	0
5	SENDECKA Maria zgłoszona przez OKWW Polskie Rodziny Razem	*	*	1	7	0	1	7
	Razem	*	1	5	2	8	9	2

Handwritten signatures of the candidates: Stanisław BAK, Jerzy Mieczysław CHRÓSIKOWSKI, Mariusz CICHOCKI, Kazimierz MIELNICKI, and Maria SENDECKA. There are also some illegible initials and marks.

II.

15.***) Komisja stwierdza, że:

- a) następujący kandydat otrzymał w okręgu wyborczym najwięcej oddanych głosów ważnych, wobec czego został wybrany na senatora:

CHRÓŚCIKOWSKI Jerzy Mieczysław 81235
zgłoszony przez KW Prawo i Sprawiedliwość

- b) w związku z tym, że kandydatów otrzymało w okręgu wyborczym równą
(liczba)
liczbę głosów uprawniającą do uzyskania mandatu, poszczególni zaś kandydaci uzyskali więcej głosów od współkandydata/współkandydatów w następującej liczbie obwodów głosowania:

1)
(nazwisko i imię - imiona) (liczba obwodów)

zgłoszony przez
(nazwa lub skrót nazwy komitetu wyborczego)

2)

zgłoszony przez

na senatora został wybrany:

.....
(nazwisko i imię - imiona)

zgłoszony przez
(nazwa lub skrót nazwy komitetu wyborczego)

- c) w związku z tym, że kandydatów otrzymało w okręgu wyborczym równą
(liczba)
liczbę głosów, uprawniającą do uzyskania mandatu, a ponadto liczba obwodów głosowania, w których kandydaci ci uzyskali więcej głosów, jest równa i wynosi przeprowadzono
(liczba)
głosowanie, w wyniku którego senatorem został:

.....
(nazwisko i imię - imiona)

zgłoszony przez
(nazwa lub skrót nazwy komitetu wyborczego)

III.

- 16.***) Komisja stwierdza, że nie otrzymała w ciągu 24 godzin od zakończenia głosowania wyników głosowania z następujących obwodów głosowania utworzonych za granicą/na polskich statkach morskich⁴⁾:
Obwód nr z siedzibą
Obwód nr z siedzibą
tj. łącznie z obwodów głosowania. Przyczyną nieuzyskania wyników głosowania było:

Zgodnie z art. 272 § 2 Kodeksu wyborczego głosowanie w tych obwodach uznaje się za niebyłe i w związku z tym obwody te nie zostały wykazane w liczbie obwodów, w których przeprowadzono głosowanie.

IV.

- 17.***) Adnotacja o wniesieniu przez osoby zgłaszające kandydatów uwag z wymienieniem konkretnych zarzutów; jeżeli nie ma, wpisać „brak zarzutów”: brak zarzutów.

.....

V.

18.***) Opis przebiegu losowania, o którym mowa w pkt 15:

Przy sporządzeniu protokołu obecni byli członkowie Komisji:

- 1) Jakubiec Piotr Sławomir, Przewodniczący
- 2) Bodys Teresa Renata, Zastępca Przewodniczącego
- 3) Górna Anna, Zastępca Przewodniczącego
- 4) Bańka Waldemar, Członek
- 5) Breś Leszek Ignacy, Członek
- 6) Janiuk Mirosław Dominik, Członek
- 7) Lewczuk-Zembrzycka Ewelina Izabela, Członek
- 8) Lisowiec Ewa, Członek
- 9) Szafraniuk Ewa, Członek

Piotr Jakubiec
.....
Teresa Bodys
.....
Anna Górna
.....
Waldemar Bańka
.....
Leszek Breś
.....
Mirosław Janiuk
.....
Ewelina Lewczuk-Zembrzycka
.....
Ewa Lisowiec
.....
Ewa Szafraniuk
.....

**) Niepotrzebne skreślić.

***) Jeżeli treść nie mieści się na formularzu, należy dołączyć ją do protokołu, zaznaczając to w miejscu przeznaczonym na wpisanie adnotacji.

Wybory samorządowe z 2014 roku w świetle wstępnych badań Fundacji im. Stefana Batorego działającej na rzecz rozwoju demokracji i społeczeństwa obywatelskiego

Teresa Renata Bodys
Komisarz Wyborczy w Zamościu

Fundacja Stefana Batorego w porozumieniu z Państwową Komisją Wyborczą oraz Naczelną Dyrekcją Archiwów Państwowych w 2015 roku zrealizowała w części projekt badawczy, dotyczący ustalenia przyczyn tak dużej liczby nieważnych głosów w wyborach samorządowych przeprowadzonych w Polsce w 2014r. We wstępnej analizie Fundacja dokonała porównań wyników głosowania i ilości nieważnie oddanych głosów w wyborach samorządowych z roku 2014 z wynikami poprzednich wyborach samorządowych roku 2010. W pierwszym numerze „Zamojskiego Półrocznika Wyborczego” sygnalizowaliśmy, z których obwodów wyborczych z terenu działania Komisarza Wyborczego w Zamościu materiały wyborcze objęte zostały kontrolą i badaniem Fundacji pod względem prawidłowości przeprowadzonych wyborów i głosowan¹

1. Archiwizacja materiałów wyborczych, [w:] „Zamojski Półrocznik Wyborczy”, Nr 1/2015 styczeń-czerwiec 2015 r. s.73.

Podsumowanie oraz pierwsze wnioski i rekomendacje znalazły się w opracowaniu dr. Adama Gędźwiłły - pracownika naukowego Uniwersytetu Warszawskiego członka eksperta Fundacji.

Badaniem objętych zostało 100 obwodów do głosowania z terenu całego kraju (w tym 300 obwodów z województwa mazowieckiego i 700 obwodów z pozostałych województw naszego kraju) a zainteresowaniem fundacji były jedynie karty do głosowania w wyborach do sejmików województw. Na 52000 kart do głosowania oddanych w analizowanych obwodach komisje obwodowe uznały, że wyborcy oddali 8 900 głosów nieważnych. Fundacja stwierdza, że przyczyną głosów nieważnych było głównie oddanie przez wyborcę głosu na kandydatów z kilka bądź ze wszystkich list kandydatów na radnych - głosów nazwanych jako „wielokrzyżykowe”, postawienie przez wyborcę innego znaku niż znak x oraz wrzucenie do urny karty bez oddanego głosu tj. karty pustej. W granicach nie przekraczających 1% Fundacja zakwalifikowała głos wyborcy odmiennie od kwalifikacji dokonanej przez właściwą obwodową komisję wyborczą stwierdzając jednocześnie, że ilość wyborców wrzucających do urny kartę do głosowania bez oddanego głosu w wyborach samorządowych z roku 2014 była porównywalna do liczby tak oddanych głosów w wyborach samorządowych z roku 2010.

Pierwsze wnioski Fundacji zawarte w przedstawionym opracowaniu nie wskazują by wynik wyborczy z wyborów samorządowych z 2014 r. został nieprawidłowo ustalony przez właściwe obwodowe komisje bądź by były podstawy postawienia zarzutu któremukolwiek z organów wyborczych dopuszczenia się przestępstw wyborczych bądź błędnych ustaleń mających wpływ na ostateczny wynik wyborów.

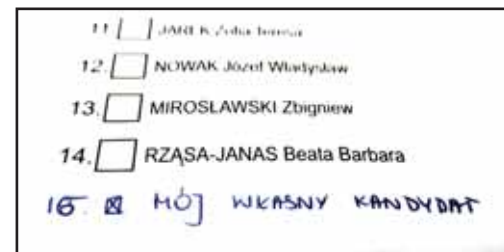
Autor opracowania wyników prac badawczych zasygnalizował, że końcowy raport z badań kart do głosowania w wyborach samorządowych 2014 roku opublikowany zostanie w pierwszym półroczu 2016 roku.

W badaniach brał udział Zespół Ekspertów Fundacji Batorego w składzie:

1. dr hab. Mikołaj Cześnik - Wydział Nauk Humanistycznych i Społecznych Wyższej Szkoły Psychologii w Warszawie,
2. dr Jarosław Flis - Wydział Zarządzania i Komunikacji Społecznej Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie,
3. dr Adam Gędzwiłł - Zakład Rozwoju i Polityki Lokalnej, Wydział Geografii i Studiów Regionalnych Uniwersytetu Warszawskiego,
4. prof. Mirosława Grabowska - Zakład Metodologii Badań Socjalnych, Instytut Socjologii Uniwersytetu Warszawskiego,
5. dr hab. Jacek Haman - Zakład Statystyki, Demografii i Socjologii Matematycznej, Instytut Socjologii Uniwersytetu Warszawskiego,
6. dr Anna Materska-Sosnowska - Instytut Nauk Politycznych, Wydział Dziennikarstwa i Nauk Politycznych Uniwersytetu Warszawskiego,
7. dr hab. Bartłomiej Michalak - Wydział Politologii i Studiów Międzynarodowych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu,
8. dr hab. Bartłomiej Nowotarski - Katedra Filozofii i Historii Gospodarczej Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu,
9. prof. Jacek Raciborski - Zakład Socjologii Polityki Instytutu Socjologii Uniwersytetu Warszawskiego,
10. prof. Andrzej Rychard - Instytut Filozofii i Socjologii Polskiej Akademii Nauk,
11. dr Dawid Sześciło - Zakład Nauki Administracji Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego,
12. dr Jarosław Zbieranek - Centrum Studiów Wyborczych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu,
13. dr Tomasz Żukowski - Instytut Polityki Społecznej Uniwersytetu Warszawskiego.

O wynikach pełnej oceny badań Zespołu Ekspertskiego Fundacji im. Stefana Batorego poinformujemy w następnym numerze Zamojskiego Półrocznika Wyborczego. Korzystając

z wyników wstępnych badań Fundacji i analizy kart do głosowania przedstawiamy Państwu kilka przykładów kart wyborczych z wyborów samorządowych z 16 listopada 2014 r. obrazujących jak głosowali wyborcy i jakie czynili na kartach do głosowania dopiski zawartych w opracowaniu Fundacji im. Stefana Batorego pod kierunkiem dr Adama Gędzwiłły pt. „Badanie Kart do głosowania w wyborach do sejmików województw z 2014 r. Podsumowanie. Pierwsze wnioski i rekomendacje”. Dla zainteresowanych publikacja dostępna w Delegaturze Krajowego Biura Wyborczego w Zamościu.

KRAJOWE BIURO WYBORCZE
DELEGATURA w ZAMOŚCIU
ul. Partyzantów 3, 22-400 Zamość
tel./fax 638-47-03 fax 639-16-15

Zamość, dnia 21 lipca 2015 r.

DZM-0123-10/15

ARCHIWUM PAŃSTWOWE w Zamościu
W PŁYNEŁO
dnia 2015 -07- 21
Nasz znak
Referent

Pan
Andrzej Kędziora

Dyrektor
Archiwum Państwowego
w Zamościu

W związku z działaniami prowadzonymi pomiędzy Krajowym Biurem Wyborczym, Fundacją im. Stefana Batorego i Naczelnym Dyrektorem Archiwów Państwowych, dotyczącymi możliwości udostępnienia kart do głosowania z wyborów samorządowych z dnia 16 listopada 2014 r. Delegatura Krajowego Biura Wyborczego w Zamościu przekazuje następujące dokumenty z wyborów:

- wykorzystane karty do głosowania
- kserokopie protokołów głosowania w obwodzie

z wyborów samorządowych przeprowadzonych w 2014 r. według załącznika.

DYREKTOR
mgr Anna Chrzan

Załączniki:

1. Spis zdawczo-odbiorczy akt Nr 5/2015

Spis zdawczo-odbiorczy akt nr 5/2015

materiałów archiwalnych Krajowego Biura Wyborczego Delegatury w Zamościu
 przekazywanych do Archiwum Państwowego w Zamościu
Wybory Samorządowe 2014 (badanie Fundacji Batorego)

Lp.	Znak teczki	Tytuł teczki, tomu, segregatora	Daty skrajne od-do	Uwagi
1.	2.	3.	4.	5.
1	DZM-76/14	Wybory Samorządowe 2014 r. – wykorzystane karty do głosowania. Gmina Biłgoraj – obwód głosowania nr 2 (11 paczek).	2014	
2	DZM-76/14	Wybory Samorządowe 2014 r. – wykorzystane karty do głosowania. Gmina Józefów – obwód głosowania nr 5 (1 paczka).	2014	
3	DZM-76/14	Wybory Samorządowe 2014 r. – wykorzystane karty do głosowania. Gmina Łukowa – obwód głosowania nr 2 (15 paczek).	2014	
4	DZM-76/14	Wybory Samorządowe 2014 r. – wykorzystane karty do głosowania. Gmina Tarnogród – obwód głosowania nr 6 (16 paczek).	2014	
5	DZM-76/14	Wybory Samorządowe 2014 r. – wykorzystane karty do głosowania. Gmina Turobin – obwód głosowania nr 10 (6 paczek).	2014	
6	DZM-76/14	Wybory Samorządowe 2014 r. – wykorzystane karty do głosowania. Miasto Hrubieszów – obwód głosowania nr 11 (8 paczek).	2014	
7	DZM-76/14	Wybory Samorządowe 2014 r. – wykorzystane karty do głosowania. Gmina Werbkowice – obwód głosowania nr 9 (1 worek).	2014	
8	DZM-76/14	Wybory Samorządowe 2014 r. – wykorzystane karty do głosowania. Miasto Tomaszów Lubelski – obwody głosowania nr 2 i 3 (12 paczek).	2014	
9	DZM-76/14	Wybory Samorządowe 2014 r. – wykorzystane karty do głosowania. Gmina Susiec – obwód głosowania nr 7 (8 paczek).	2014	
10	DZM-76/14	Wybory Samorządowe 2014 r. – wykorzystane karty do głosowania. Gmina Zamość – obwody głosowania nr 8, 13 i 15 (3 worki).	2014	

ARCHIWUM PAŃSTWOWE
 w ZAMOŚCIU

ul. Hrubieszowska 69 A, 22-400 Zamość
 tel. 84 638 93 82, 542 10 37
 tel./fax 84 639 23 35

(podpis przyjmującego)

przyjęto dnia 21.07.2015r.

Bożena Pysiewicz
 Druk Pu-A-35

DYREKTOR

mgr. Anna Chrusz

(podpis przekazującego)

Kalendarium

czynności Komisarza Wyborczego w Zamościu w okresie lipiec - grudzień 2015 roku

6 lipca 2015 r.

- Postanowienie Nr 5/15 Komisarza Wyborczego w Zamościu w sprawie stwierdzenia wygaśnięcia mandatu radnego Rady Gminy Potok Wielki Piotra Todysa w okręgu wyborczym nr 3, z listy nr 20 - KWW Samorząd, w związku z pisemnym zrzeczeniem się mandatu.

8 lipca 2015 r.

- Postanowienie Nr 6/15 w sprawie przyjęcia bez zastrzeżeń sprawozdania finansowego Komitetu Wyborczego Wyborców Tomasza Pańczyka o przychodach, wydatkach i zobowiązaniach finansowych komitetu wyborczego w wyborach uzupełniających do Rady Gminy w Sułowie, przeprowadzonych w dniu 1 marca 2015 r.

- Postanowienie Nr 7/15 w sprawie przyjęcia bez zastrzeżeń sprawozdania finansowego Komitetu Wyborczego Wyborców Dla dobra Michalowa o przychodach, wydatkach i zobowiązaniach finansowych komitetu wyborczego w wyborach uzupełniających do Rady Gminy w Sułowie, przeprowadzonych w dniu 1 marca 2015 r.

- Postanowienie Nr 8/15 w sprawie przyjęcia bez zastrzeżeń sprawozdania finansowego Komitetu Wyborczego Wyborców Beaty Kobielarz o przychodach, wydatkach i zobowiązaniach finansowych komitetu wyborczego w wyborach uzupełniających do Rady Gminy w Tomaszowie Lubelskim, przeprowadzonych w dniu 1 marca 2015 r.

22 lipca 2015 r.

-Postanowienie Nr 12/15 Komisarza Wyborczego w Zamościu w sprawie przyjęcia zawiadomienia dokonanego przez pełnomocnika wyborczego o utworzeniu komitetu wyborczego pod nazwą Komitet Wyborczy Wyborców Samorząd w celu zgłoszenia kandydata na radnego w wyborach uzupełniających do Rady Gminy Potok Wielki zarządzonych na dzień 4 października 2015 r.

10 sierpnia 2015 r.

- Postanowienie nr 13/15 w sprawie powołania Gminnej Komisji Wyborczej w Potoku Wielkim w wyborach uzupełniających do Rady Gminy zarządzonych na dzień 4 października 2015 r.

1 września 2015 r.

- Postanowienie Nr 14/15 Komisarza Wyborczego w Zamościu w sprawie wygaśnięcia mandatu radnego Rady Miejskiej w Józefowie Jana Łepika, w okręgu wyborczym nr 14, z listy nr 21 - KWW Józefowska Inicjatywa Samorządowa, w związku z tratą prawa wybieralności.

3 września 2015 r.

- Postanowienie Nr 15/15 Komisarza Wyborczego w Zamościu w sprawie wygaśnięcia mandatu radnego Rady Miejskiej we Frampolu Stanisława Bednarza, w okręgu wyborczym nr 7, z listy nr 18 - KWW Zgda i Przyszłość, w związku ze śmiercią radnego.

18 września 2015 r.

- Postanowienie Nr 16/15 Komisarza Wyborczego w Zamościu w sprawie przyjęcia zawiadomienia dokonanego przez pełnomocnika wyborczego o utworzeniu komitetu wyborczego pod nazwą Komitet Wyborczy Wyborców Z Korytkowem idziemy w przyszłość w celu zgłoszenia kandydata na radnego w wyborach uzupełniających do Rady Miejskiej we Frampolu zarządzonych na dzień 29 listopada 2015 r.

- Postanowienie Nr 17/15 Komisarza Wyborczego w Zamościu w sprawie przyjęcia zawiadomienia dokonanego przez pełnomocnika wyborczego o utworzeniu komitetu wyborczego pod nazwą Komitet Wyborczy Wyborców Jerzego Marcza w celu zgłoszenia kandydata na radnego w wyborach uzupełniających do Rady Miejskiej we Frampolu zarządzonych na dzień 29 listopada 2015 r.

- Postanowienie Nr 18/15 Komisarza Wyborczego w Zamościu w sprawie przyjęcia zawiadomienia dokonanego przez pełnomocnika wyborczego o utworzeniu komitetu wyborczego pod nazwą Komitet Wyborczy Wyborców Józefowska Inicjatywa Samorządowa w celu zgłoszenia kandydata na radnego w wyborach uzupełniających do Rady Miejskiej w Józefowie zarządzonych na dzień 29 listopada 2015 r.

- Postanowienie Nr 19/15 Komisarza Wyborczego w Zamościu w sprawie przyjęcia zawiadomienia dokonanego przez pełnomocnika wyborczego o utworzeniu komitetu wyborczego pod nazwą Komitet Wyborczy Wyborców Długiego Kąta w celu zgłoszenia kandydata na radnego w wyborach uzupełniających do Rady Miejskiej w Józefowie zarządzonych na dzień 29 listopada 2015 r.

22 września 2015 r.

- Postanowienie Nr 20/15 w sprawie przyjęcia bez zastrzeżeń sprawozdania finansowego Komitetu Wyborczego Wyborców Pawła Babiara o przychodach, wydatkach i zobowiązaniach finansowych komitetu wyborczego w wyborach uzupełniających do Rady Gminy w Tomaszowie Lubelskim, przeprowadzonych w dniu 1 marca 2015 r.

23 września 2015 r.

- Postanowienie Nr 21/15 Komisarza Wyborczego w Zamościu w sprawie wygaśnięcia mandatu radnej Rady Gminy w Dołhobyczowie Haliny Czesławy Pasiaki w okręgu wyborczym nr 1, z listy nr 15 - KWW Rozwojowa Gmina, w związku ze śmiercią radnej.

5 października 2015 r.

- Obwieszczenie Komisarza Wyborczego w Zamościu o wynikach wyborów uzupełniających do Rady Gminy Potok Wielki przeprowadzonych w dniu 4 października 2015 r. w okręgu wyborczym nr 3. Głosowanie w wyborach uzupełniających nie przeprowadzono - art. 380 k.w. Radną została Skrok Maria z listy nr 1 KWW Samorząd.

- Postanowienie nr 22/15 w sprawie powołania Miejskiej Komisji Wyborczej w Józefowie w wyborach uzupełniających do Rady Miejskiej zarządzonych na dzień 29 listopada 2015 r.

- Postanowienie nr 23/15 w sprawie powołania Miejskiej Komisji Wyborczej we Frampolu w wyborach uzupełniających do Rady Miejskiej zarządzonych na dzień 29 listopada 2015 r.

- Postanowienie Nr 24/15 Komisarza Wyborczego w Zamościu w sprawie przyjęcia zawiadomienia dokonanego przez pełnomocnika wyborczego o utworzeniu komitetu wyborczego pod nazwą Komitet Wyborczy Wyborców Elżbiety Drozda w celu zgłoszenia kandydata na radnego w wyborach uzupełniających do Rady Gminy w Dołhobyczowie zarządzonych na dzień 20 grudnia 2015 r.

14 października 2015 r.

- Postanowienie Nr 25/15 Komisarza Wyborczego w Zamościu w sprawie rozwiązania Gminnej Komisji Wyborczej i Obwodowej Komisji Wyborczej na terenie gminy Tomaszów Lubelski powołanych do przeprowadzenia wyborów uzupełniających do Rady Gminy w Tomaszowie Lubelskim zarządzonych na dzień 1 marca 2015 r., w związku z wykonaniem ich ustawowych zadań.

- Postanowienie Nr 26/15 Komisarza Wyborczego w Zamościu w sprawie rozwiązania Gminnej Komisji Wyborczej i Obwodowej Komisji Wyborczej na terenie gminy Sułów powołanych do przeprowadzenia wyborów uzupełniających do Rady Gminy w Sułowie zarządzonych na dzień 1 marca 2015 r., w związku z wykonaniem ich ustawowych zadań.

22 października 2015 r.

- Postanowienie nr 27/15 w sprawie powołania Gminnej Komisji Wyborczej w Dołhobyczowie w wyborach uzupełniających do Rady Gminy zarządzonych na dzień 20 grudnia 2015 r.

3 listopada 2015 r.

- Postanowienie Nr 28/15 Komisarza Wyborczego w Zamościu w sprawie wygaśnięcia mandatu radnego Rady Powiatu w Janowie Lubelskim Jerzego Bieleckiego w okręgu wyborczym nr 3, z listy nr 3 - KW Prawo i Sprawiedliwość, w związku z pisemnym zrzeczeniem się mandatu.

6 listopada 2015 r.

- Postanowienie Nr 29/15 Komisarza Wyborczego w Zamościu w sprawie wygaśnięcia mandatu radnego Rady Powiatu w Biłgoraju Piotra Olszówki w okręgu wyborczym nr 2, z listy nr 3 - KW Prawo i Sprawiedliwość, w związku z pisemnym zrzeczeniem się mandatu.

16 listopada 2015 r.

- Postanowienie Nr 30/15 Komisarza Wyborczego w Zamościu w sprawie obsadzenia mandatu w Radzie Powiatu w Janowie Lubelskim w okręgu wyborczym nr 3.

Na wakujący mandat wstąpił Pan Zenon Sydor z listy nr 3 - KW Prawo i Sprawiedliwość, który w wyborach samorządowych w 2014 r. uzyskał kolejno największą liczbę głosów a nie utracił prawa wybieralności.

30 listopada 2015 r.

- Obwieszczenie Komisarza Wyborczego w Zamościu o wynikach wyborów uzupełniających do Rady Miejskiej we Frampolu przeprowadzonych w dniu 29 listopada 2015 r., w okręgu wyborczym nr 7. Radnym został Kaczor Lech Piotr z listy nr 1 KWW Z Korytkowem idziemy w przyszłość. Frekwencja wyborcza wyniosła 51,23%.

- Obwieszczenie Komisarza Wyborczego w Zamościu o wynikach wyborów uzupełniających do Rady Miejskiej w Józefowie przeprowadzonych w dniu 29 listopada 2015 r., w okręgu wyborczym nr 14. Głosowanie w wyborach uzupełniających nie przeprowadzono - art. 380 k.w. Radną została Skrok Maria z listy nr 1 KWW Długiego Kąta.

1 grudnia 2015 r.

- Postanowienie Nr 31/15 Komisarza Wyborczego w Zamościu w sprawie obsadzenia mandatu w Radzie Powiatu w Biłgoraju w okręgu wyborczym nr 2.

Na wakujący mandat wstąpił Pan Leszek Piotr Przytuła z listy nr 3 - KW Prawo i Sprawiedliwość, który w wyborach samorządowych w 2014 r. uzyskał kolejno największą liczbę głosów a nie utracił prawa wybieralności.

21 grudnia 2015 r.

- Obwieszczenie Komisarza Wyborczego w Zamościu o wynikach wyborów uzupełniających do Rady Gminy w Dołhobyczowie przeprowadzonych w dniu 20 grudnia 2015 r., w okręgu wyborczym nr 1. Głosowanie w wyborach uzupełniających nie przeprowadzono - art. 380 k.w. Radną została Drozda Elżbieta z listy nr 1 KWW Elżbiety Drozda.

Opracowała; *Żaneta Sowa*

KALENDARZ WYDARZEŃ

Edukacja młodzieży szkół ponadgimnazjalnych z obszaru nadzoru wyborczego Komisarza Wyborczego w Zamościu:

- 9 października 2015 r. spotkanie z młodzieżą szkół średnich: Liceum Ogólnokształcącym im. Organizacji Narodów Zjednoczonych w Biłgoraju oraz w Zespole Szkół Zawodowych i Ogólnokształcących im. J. Dechnika w Biłgoraju - Komisarza Wyborcze w Zamościu Teresy Renaty Bodys oraz Dyrektora Delegatury Krajowego Biura Wyborczego w Zamościu Anny Chrzan.

Spotkanie edukacyjne o tematyce: wyborów do Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej ze szczególnym uwzględnieniem zasad i sposobów głosowania, ważności głosu, kompetencji organów wyborczych, roli Krajowego Biura Wyborczego i jego Delegatur, mapy wyborczej Polski i podziału kraju na okręgi wyborcze oraz postępowania z dokumentacją wyborczą po zakończeniu wyborów.

- 20 października 2015 r. szkolenie o tej samej tematyce w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 1 w Zamościu im. Waleriana Łukasińskiego przeprowadzone przez Komisarza Wyborczego w Zamościu i Dyrektora Delegatury KBW w Zamościu. W zajęciach obu szkoleń uczestniczyła młodzież, która w roku 2015 osiągnęła wiek wyborczy oraz wychowawcy, nauczyciele oraz dyrektorzy szkół.

Spotkanie edukacyjne z młodzieżą
w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych nr 1 w Zamościu.

Zmiana na stanowisku Komisarza Wyborczego w Lublinie:

- 1 grudnia 2015 roku upłynęła pięcioletnia kadencja Komisarza Wyborczego w Lublinie Magdaleny Kuczyńskiej - Sędziego Sądu Okręgowego w Lublinie (obecnie Sędziego Sądu Apelacyjnego w Lublinie). Państwowa Komisja Wyborcza Uchwałą z dnia 30 listopada 2015 r. powołała na stanowisko Komisarza Wyborczego w Lublinie na kadencję 2015 - 2020 Jerzego Krzysztofa Rodzika - Sędziego Sądu Okręgowego w Lublinie.

Wizyta Przedstawiciela Państwowej Komisji Wyborczej w Zamościu

- 21 grudnia 2015 r. w Delegaturze Krajowego Biura Wyborczego w Zamościu odbyła się wizytacja Zastępcy Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej Wiesława Kozielowicza w ramach ogólnopolskiej oceny pracy komisarzy wyborczych, warunków pracy i zadań wykonywanych przez komisarzy wyborczych przy współpracy z pracownikami właściwych delegatur Krajowego Biura Wyborczego. Przewodniczący PKW dokonał analizy 251 postanowień Komisarza Wyborczego będących rozliczeniem sprawozdań finansowych komitetów wyborczych z wyborów samorządowych przeprowadzonych w dniu 16 listopada 2014 r., prawidłowości w podejmowaniu decyzji w przedmiocie wygaszania mandatów radnych wybranych w wyborach samorządowych 2014 r. (15 przypadków). W oparciu o przedstawioną dokumentację i ustne wyjaśnienia Przewodniczący ocenił współpracę Komisarza Wyborczego w Zamościu i Dyrektora Delegatury KBW w Zamościu z wójtami, burmistrzami i prezydentem w zakresie wykonywania przez te organy zadań zleconych, a także z urzędnikami wyborczymi w zakresie jakości współpracy we wszystkich sprawach wyborczych.

Zakres wizytacji obejmował również tematykę dotyczącą oceny prawidłowości prowadzenia przez gminy rejestrów wyborczych i ocen z dokonanych przez pracowników Delegatury kontroli (16 ocen pokontrolnych) oraz zakresu i jakości wdrażanych programów informatycznych.

Odbyło się również spotkanie Zastępcy Przewodniczącego PKW Wiesława Kozielowicza i Dyrektora zamojskiej Delegatury KBW Anny Chrzan z Prezydentem miasta Zamość Andrzejem Wnukiem i Dyrektorem Wydziału Organizacyjnego UM w Zamościu Klaudią Malec, podczas

którego omówiono zakres współdziałania obu organów w realizacji prawa wyborczego i oczekiwań w tym zakresie Państwowej Komisji Wyborczej jako naczelnego organu wyborczego.

2 FAKTY, OPINIE, KOMENTARZE Obywatele do urn!

ROZMOWA Z...

...sędzią Teresą Renatą Boday, Komisarzem Wyborczym w Zamościu.

■ W niedzielę, 6 września odbędzie się referendum ogólnokrajowe. Kto może w nim uczestniczyć?

– Prawo do głosowania ma obywatel Polski, który spełnia w dniu referendum kończący 18 lat, nie jest pozbawiony praw publicznych prawomocnym orzeczeniem sądu, ani praw wyborczych prawomocnym orzeczeniem Trybunału Stanu, a ponadto nie został ubezwłasnowolniony prawomocnym orzeczeniem sądu. Taka osoba opiewająca jest z urzędu wzywana do spisu osób uprawnionych w obwodzie głosowania właściwym dla miejsca stałego zamieszkania w Polsce. Generalnie głosujemy w lokalu wyborczym odpowiadającym stałemu miejscu zamieszkania. Natomiast na podstawie uzyskanego wcześniej zaświadczenia o prawie do głosowania zagłosujemy w dowolnym wybranym lokalu.

■ Ile będzie lokali wyborczych i jak długo będą otwarte?

– Lokale wyborcze czynne będą od godziny 6 do godziny 22, a więc dłużej niż w ostatnich wyborach. W naszym Zamościu mamy 34 obwodów do głosowania. Łącznie na terenie dziesiątki Komisarzy Wyborczego funkcjonować będzie 455 lokali wyborczych, z czego 162 jest

■ Jak należy postępować, by oddany przez nas głos był ważny?

– Prawidłowe głosowanie polega na postawieniu znaku „X” w kąciku obok odpowiedzi pozytywnej, „TAK” albo obok odpowiedzi negatywnej „NIE” na dane pytanie referendalne. Pamiętajmy, że znak „X” musi tworzyć dwie linie przecinające się w obrębie kratki. Głos uważa się za nieważny jeżeli na karcie do głosowania postawiono znak „X” w obu kącikach obok odpowiedzi na postawione pytanie lub nie postawiono znaku „X” w żadnej z kretek obok odpowiedzi na pytanie. Dopisanie na karcie do głosowania np. dodatkowych pytań lub wariantów odpowiedzi albo poczynienie innych dopisków poza kratką nie wpływa na ważność głosu. W każdym lokalu wyborczym będzie oczywiście informacja o sposobie głosowania i warunkach ważności głosu.

■ Kiedy referendum będzie wiążące?

– Wynik referendum jest wiążący, jeżeli weźmie w nim udział więcej niż połowa uprawnionych do głosowania obywateli, a jest ich 30 430 093. W takim przypadku, gdy na określone pytanie większość głosujących udzieliła pozytywnej odpowiedzi, właściwy organ powinien podjąć czynności zmierzające do wydania aktu normatywnego realizującego postulat danego pytania referendalnego.

Dotyczy to rozmowy. Rozmawiał Zygmunt Nosal

Jedną z form edukacji wyborczej w lokalnej prasie.

**WYBRANE AKTY PRAWNE REGULUJĄCE PROBLEMATYKĘ
WYBORÓW I REFERENDÓW
obowiązujące na dzień 31 grudnia 2015 r.**

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.
Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.
2. Konwencja Ochrony Praw Człowieka i Podstawowych Wolności z dnia 20 marca 1952 r.
Dz. U. z 1995 r. Nr 36, poz. 175
3. Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych z dnia 13 grudnia 2006 r.
Dz. U. z 2006 r. poz. 1169
4. Kodeks Dobrych Praktyk w Sprawach Wyborczych (Code of Good Practice in Electoral Matters)
CDL-AD (2002) 023
5. Kodeks Dobrych Praktyk w Sprawach Referendum (Code of Good Practice on Referendums)
CDL-AD (2007) 008

USTAWY WYBORCZE I REFERENDALNE

6. Ustawa z dnia 5 stycznia 2011 r. - Kodeks wyborczy.
Dz. U. z 2011 r. Nr 21, poz. 112, z późn. zm.
7. Ustawa z dnia 5 stycznia 2011 r. – Przepisy wprowadzające ustawę Kodeks wyborczy.
Dz. U. z 2011 r. Nr 21, poz. 113, z późn. zm.
8. Ustawa z dnia 14 marca 2003 r. o referendum ogólnokrajowym.
t. j. Dz. U. z 2015 r., poz. 318
9. Ustawa z dnia 15 września 2000 r. o referendum lokalnym.
t. j. Dz. U. z 2013 r., poz. 706, z późn. zm.
10. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym.
t. j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1515
11. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym.
t. j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1445
12. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa.
t. j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1392

13. Ustawa z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych.
t. j. Dz. U. z 2011 r., Nr 155 poz. 924, z późn. zm.

14. Ustawa z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach.
t. j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1446, z późn. zm.

15. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.
t. j. Dz. U. z 2014 r. poz. 1118, z późn. zm.

16. Ustawa z dnia 23 listopada 2012 r. Prawo pocztowe.
Dz. U. z 2012 r., poz. 1529

17. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.
t. j. Dz. U. z 2013 r. poz. 885, z późn. zm.

PRZEPISY WYKONAWCZE

I. REJESTR I SPIS WYBORCÓW

18. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 27 lipca 2011 r. w sprawie rejestru wyborców oraz trybu przekazywania przez Rzeczpospolitą Polską innym państwom członkowskim Unii Europejskiej danych zawartych w tym rejestrze.
Dz. U. z 2011 r., Nr 158, poz. 941, z późn. zm.

19. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 27 lipca 2011 r. w sprawie zapewnienia Państwowej Komisji Wyborczej wykonywania zadań związanych z nadzorem nad prowadzeniem rejestru wyborców i sporządzaniem spisów wyborców.
Dz. U. z 2011 r., Nr 158, poz. 943

20. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 31 sierpnia 2011 r. w sprawie zawiadamiania gmin o osobach pozbawionych prawa wybierania.
Dz. U. z 2011 r., Nr 184, poz. 1091

21. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 29 grudnia 2014 r. w sprawie spisu wyborców.
Dz. U. z 2015 r., poz. 5

22. Rozporządzenie Ministra Spraw Zagranicznych z dnia 13 marca 2015 r. w sprawie spisu wyborców przebywających za granicą.
Dz. U. z 2015 r., poz. 384

23. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 21 kwietnia 2015 r. w sprawie spisu wyborców dla obwodów głosowania utworzonych na polskich statkach morskich.
Dz. U. z 2015 r. poz. 586

24. Rozporządzenie Ministra Administracji i Cyfryzacji z dnia 29 lipca 2015 r. w sprawie spisu osób uprawnionych do udziału w referendum ogólnokrajowym.
Dz. U. z 2015 r., poz. 1086

25. Rozporządzenie Ministra Spraw Zagranicznych z dnia 29 lipca 2015 r. w sprawie spisu osób uprawnionych do udziału w referendum przebywających za granicą.

Dz. U. z 2015 r., poz. 1099

26. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 30 kwietnia 2003 r. w sprawie sposobu sporządzania i aktualizacji spisu osób uprawnionych do udziału w referendum ogólnokrajowym dla obwodów głosowania utworzonych na polskich statkach morskich.

Dz. U. z 2003 r., Nr 74, poz. 669, z późn. zm.

II. OBWODY GŁOSOWANIA I LOKALE WYBORCZE

27. Rozporządzenie Ministra Spraw Zagranicznych z dnia 22 września 2015 r. w sprawie utworzenia obwodów głosowania w wyborach do Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej dla obywateli polskich przebywających za granicą.

Dz. U. z 2015 r., poz. 1459

28. Rozporządzenie Ministra Spraw Zagranicznych z dnia 16 kwietnia 2014 r. w sprawie utworzenia obwodów głosowania w wyborach do Parlamentu Europejskiego w Rzeczypospolitej Polskiej dla obywateli polskich przebywających za granicą.

Dz. U. z 2014 r., poz. 509 z późn. zm.

29. Rozporządzenie Ministra Spraw Zagranicznych z dnia 27 marca 2015 r. w sprawie utworzenia obwodów głosowania w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej dla obywateli polskich przebywających za granicą.

Dz. U. z 2015 r., poz. 471

30. Rozporządzenie Ministra Spraw Zagranicznych z dnia 7 sierpnia 2015 r. w sprawie utworzenia obwodów głosowania w referendum ogólnokrajowym dla obywateli polskich przebywających za granicą.

Dz. U. z 2015 r., poz. 1145

31. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 29 lipca 2011 r. w sprawie lokali obwodowych komisji wyborczych dostosowanych do potrzeb wyborców niepełnosprawnych.

Dz. U. z 2011 r., Nr 158, poz. 938

32. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 15 lipca 2011 r. w sprawie szczegółowych wymagań w zakresie ochrony lokali obwodowych komisji wyborczych w czasie przerwy w głosowaniu.

Dz. U. z 2011 r., Nr 158, poz. 939

33. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 28 sierpnia 2014 r. w sprawie szczegółowych wymagań w zakresie ochrony lokali obwodowych komisji wyborczych w czasie przerwy w głosowaniu spowodowanej nadzwyczajnymi wydarzeniami.

Dz. U. z 2014 r., poz. 1152

34. Rozporządzenie Ministra Spraw Zagranicznych z dnia 23 lutego 2015 r. w sprawie szczegółowych wymagań oraz obowiązków konsula w zakresie ochrony lokalu wyborczego w czasie przerwy w głosowaniu.

Dz. U. z 2015 r., poz. 292

35. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 21 kwietnia 2015 r. w sprawie szczegółowych wymagań oraz obowiązków kapitana polskiego statku morskiego w zakresie ochrony lokalu wybor-

czego w czasie przerwy w głosowaniu spowodowanej nadzwyczajnymi wydarzeniami.
Dz. U. z 2015 r., poz. 576

36. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 30 kwietnia 2003 r. w sprawie ochrony lokali obwodowych komisji do spraw referendum ogólnokrajowego w czasie przerwy w głosowaniu.

Dz. U. z 2003 r., Nr 75, poz. 677

III. KOMISJE WYBORCZE I REFERENDALNE

37. Uchwała Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 11 kwietnia 2011 r. w sprawie powoływania obwodowych komisji wyborczych w obwodach głosowania utworzonych w kraju, w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej oraz do Parlamentu Europejskiego w Rzeczypospolitej Polskiej.

M.P. Z 2011 r., Nr 30, poz. 345, z późn. zm.

38. Uchwała Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 16 maja 2011 r. w sprawie trybu i terminu powoływania obwodowych komisji wyborczych w obwodach głosowania utworzonych za granicą.

M.P. Z 2011 r., Nr 44, poz. 477

39. Uchwała Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 16 września 2015 r. w sprawie trybu i terminu powoływania obwodowych komisji wyborczych w obwodach głosowania utworzonych za granicą.

M.P. Z 2015 r., poz. 927

40. Uchwała Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 16 maja 2011 r. w sprawie trybu i terminu powoływania obwodowych komisji wyborczych w obwodach głosowania utworzonych na polskich statkach morskich.

M.P. Z 2011 r., Nr 44, poz. 476

41. Uchwała Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 16 września 2015 r. w sprawie trybu i terminu powoływania obwodowych komisji wyborczych w obwodach głosowania utworzonych na polskich statkach morskich.

M.P. Z 2015 r., poz. 926

42. Uchwała Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 3 września 2015 r. w sprawie regulaminów okręgowych i obwodowych komisji wyborczych powołanych do przeprowadzenia wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej.

M.P. Z 2015 r., poz. 830

43. Uchwała Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 9 maja 2011 r. w sprawie wzorów pieczęci okręgowych i obwodowych komisji wyborczych powołanych w celu przeprowadzenia wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej.

M.P. Z 2011 r., Nr 35, poz. 416, z późn. zm.

44. Uchwała Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 14 marca 2011 r. w sprawie należności pieniężnych przysługujących członkom komisji wyborczych i osobom powołanym w skład inspekcji w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej i Parlamentu Europejskiego oraz sposobu dokumentowania dni zwolnienia od pracy.

M.P. Z 2011 r., Nr 23, poz. 252

45. Uchwała Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 3 września 2015 r. w sprawie powołania okręgowych komisji wyborczych w celu przeprowadzenia wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, zarządzonych na dzień 25 października 2015 r.

M. P. z 2015 r., poz. 911 z późn. zm.

46. Uchwała Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 3 września 2015 r. w sprawie wytycznych dla okręgowych komisji wyborczych dotyczących przyjmowania zgłoszeń i rejestracji list kandydatów na posłów i kandydatów na senatora w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, zarządzonych na dzień 25 października 2015 r.

M. P. z 2015 r., poz. 918

47. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 30 kwietnia 2003 r. w sprawie sposobu zgłaszania kandydatów do obwodowych komisji do spraw referendum w referendum ogólnokrajowym oraz powoływania komisji.

Dz. U. z 2003 r., Nr 74, poz. 671, z późn. zm.

48. Uchwała Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 6 lipca 2015 r. w sprawie trybu i terminu powoływania obwodowych komisji do spraw referendum w obwodach głosowania utworzonych za granicą w referendum ogólnokrajowym.

M.P. Z 2015 r., poz. 633

49. Uchwała Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 6 lipca 2015 r. w sprawie trybu i terminu powoływania obwodowych komisji do spraw referendum w obwodach głosowania utworzonych na polskich statkach morskich w referendum ogólnokrajowym.

M.P. Z 2015 r., poz. 632

50. Uchwała Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 6 lipca 2015 r. w sprawie regulaminu obwodowych komisji do spraw referendum powołanych do przeprowadzenia referendum ogólnokrajowego.

M. P. z 2015 r., poz. 631

51. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 30 kwietnia 2003 r. w sprawie należności pieniężnych przysługujących członkom obwodowych komisji do spraw referendum w referendum ogólnokrajowym oraz trybu udzielania im dni wolnych od pracy.

Dz. U. z 2003 r., Nr 75, poz. 676 z późn. zm.

52. Uchwała Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 17 kwietnia 2003 r. w sprawie wzorów pieczęci obwodowych komisji do spraw referendum, powołanych do przeprowadzenia referendum ogólnokrajowego.

M.P. Z 2003 r. Nr 20, poz. 304

IV. GŁOSOWANIE KORESPONDENCYJNE I PRZEZ PEŁNOMOCNIKA

53. Rozporządzenie Ministra Administracji i Cyfryzacji z dnia 21 stycznia 2015 r. w sprawie przesyłek w głosowaniu korespondencyjnym w kraju.

Dz. U. z 2015 r., poz. 131

54. Rozporządzenie Ministra Spraw Zagranicznych z dnia 22 września 2015 r. w sprawie przesyłek w głosowaniu korespondencyjnym za granicą.

Dz. U. z 2015 r., poz. 1458

55. Rozporządzenie Ministra Administracji i Cyfryzacji z dnia 20 stycznia 2015 r. w sprawie sposobu prowadzenia oraz aktualizacji wykazu pakietów wyborczych. Dz. U. z 2015 r., poz. 120

56. Rozporządzenie Ministra Spraw Zagranicznych z dnia 23 lutego 2015 r. w sprawie wykazu pakietów wyborczych w głosowaniu korespondencyjnym za granicą.

Dz. U. z 2015 r., poz. 293

57. Rozporządzenie Ministra Administracji i Cyfryzacji z dnia 20 stycznia 2015 r. w sprawie trybu odbierania oraz przechowywania kopert zwrotnych dostarczonych przez wyborcę do urzędu gminy przed dniem głosowania.

Dz. U. z 2015 r., poz. 119

58. Uchwała Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 22 grudnia 2014 r. w sprawie sposobu postępowania z kopertami zwrotnymi i pakietami wyborczymi w głosowaniu korespondencyjnym w kraju.

M. P. z 2015 r., poz. 37

59. Uchwała Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 27 marca 2015 r. w sprawie sposobu postępowania z kopertami zwrotnymi i pakietami wyborczymi w głosowaniu korespondencyjnym za granicą.

M. P. z 2015 r., poz. 328

60. Uchwała Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 9 lutego 2015 r. w sprawie określenia wzoru i rozmiaru koperty na pakiet wyborczy, koperty zwrotnej, koperty na kartę do głosowania, oświadczenia o osobistym i tajnym oddaniu głosu oraz instrukcji głosowania korespondencyjnego.

M. P. z 2015 r., poz. 211, z późn. zm.

61. Uchwała Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 29 czerwca 2015 r. w sprawie określenia wzoru i rozmiaru koperty na pakiet referendalny, koperty zwrotnej, koperty na kartę do głosowania, oświadczenia o osobistym i tajnym oddaniu głosu oraz instrukcji głosowania korespondencyjnego w referendum ogólnokrajowym.

M. P. z 2015 r., poz. 618

62. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 28 lipca 2011 r. w sprawie sporządzenia aktu pełnomocnictwa do głosowania w wyborach: do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, do Parlamentu Europejskiego w Rzeczypospolitej Polskiej, do organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego oraz wójtów, burmistrzów i prezydentów miast.

Dz. U. z 2011 r., Nr 158, poz. 936 z późn. zm.

V. KAMPANIA WYBORCZA

63. Rozporządzenie Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji z dnia 12 lipca 2011 r. w sprawie zasad i sposobu łącznego prowadzenia kampanii wyborczej w programach radiowych i telewizyjnych przez komitety wyborcze uprawnione do rozpowszechniania audycji wyborczych w wyborach do Sejmu i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej.

Dz. U. z 2011 r., Nr 154, poz. 917

64. Rozporządzenie Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji z dnia 12 lipca 2011 r. w sprawie trybu postępowania w sprawach nieodpłatnego przedstawiania w programach publicznych nadawców radiowych i telewizyjnych informacji, wyjaśnień i komunikatów Państwowej Komisji Wyborczej oraz komisarzy wyborczych związanych z zarządzonymi wyborami oraz obowiązującymi w danych wyborach przepisami prawnymi.

Dz. U. z 2011 r., Nr 154, poz. 916

65. Rozporządzenie Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji z dnia 12 lipca 2011 r. w sprawie czasu oraz ramowego podziału czasu przeznaczanego na rozpowszechnianie nieodpłatnie audycji wyborczych, trybu postępowania dotyczącego podziału czasu, zakresu rejestracji oraz sposobu przygotowania i emisji audycji wyborczych w programach publicznej radiofonii i telewizji.

Dz. U. z 2011 r., Nr 154, poz. 915 z późn. zm.

66. Rozporządzenie Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji z dnia 6 lipca 2011 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu przeprowadzania debat przez Telewizję Polską Spółkę Akcyjną.

Dz. U. z 2011 r., Nr 146 poz. 878

67. Rozporządzenie Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji z dnia 21 lipca 2015 r. w sprawie czasu przeznaczanego na rozpowszechnianie audycji referendalnych oraz ramowego podziału czasu w programach ogólnokrajowych i regionalnych w związku z ogólnokrajowym referendum zarządzonym na dzień 6 września 2015 r.

Dz. U. z 2015 r., poz. 1035

68. Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 12 września 2011 r. w sprawie rejestru zaciągniętych kredytów oraz rejestru wpłat, prowadzonych przez komitety wyborcze.

Dz. U. z 2011 r. Nr 193, poz. 1144

69. Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 19 września 2011 r. w sprawie sprawozdania finansowego komitetu wyborczego.

Dz. U. z 2011 r., Nr 198, poz. 1173

70. Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2014 r. w sprawie łącznego sprawozdania finansowego komitetu wyborczego, który zarejestrował kandydata na wójta, burmistrza albo prezydenta miasta.

Dz. U. z 2014 r., poz. 280

VI. KARTY DO GŁOSOWANIA

71. Uchwała Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 9 czerwca 2015 r. w sprawie wzorów kart do głosowania oraz nakładek na karty do głosowania sporządzonych w alfabecie Braille'a, w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej dla obwodów głosowania utworzonych w kraju.

M. P. z 2015 r., poz. 538

72. Uchwała Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 3 września 2015 r. w sprawie wzorów kart do głosowania w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej dla obwodów głosowania utworzonych za granicą i na polskich statkach morskich.

M. P. z 2015 r., poz. 846

73. Uchwała Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 9 czerwca 2015 r. w sprawie sposobu drukowania kart do głosowania oraz trybu ich przekazania wraz z nakładkami na karty do głosowania sporządzonymi w alfabecie Braille'a obwodowym komisjom wyborczym w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej w 2015 roku.

M. P. z 2015 r., poz. 537, z późn. zm.

74. Uchwała Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 16 września 2015 r. w sprawie sposobu sporządzania i przekazania kart do głosowania dla obwodów głosowania utworzonych na polskich statkach morskich

w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, zarządzonych na dzień 25 października 2015 r.

M. P. z 2015 r., poz. 914

75. Uchwała Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 16 września 2015 r. w sprawie sposobu sporządzania i przekazania kart do głosowania dla obwodów głosowania utworzonych za granicą w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, zarządzonych na dzień 25 października 2015 r.

M. P. z 2015 r., poz. 899

76. Uchwała Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 22 czerwca 2015 r. w sprawie wzorów karty do głosowania oraz nakładki na kartę do głosowania sporządzonej w alfabecie Braille'a w referendum ogólnokrajowym zarządzonym na dzień 6 września 2015 r.

M. P. z 2015 r., poz. 572

77. Uchwała Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 22 czerwca 2015 r. w sprawie wytycznych dotyczących druku kart do głosowania oraz wytycznych dla komisarzy wyborczych dotyczących dostarczenia kart do głosowania wraz z nakładkami na karty do głosowania sporządzonymi w alfabecie Braille'a obwodowym komisjom do spraw referendum utworzonym w kraju w referendum ogólnokrajowym zarządzonym na dzień 6 września 2015 r.

M. P. z 2015 r., poz. 573 z późn. zm.

78. Uchwała Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 20 lipca 2015 r. w sprawie zasad drukowania i trybu przekazywania kart do głosowania dla obwodów głosowania utworzonych za granicą w referendum ogólnokrajowym zarządzonym na dzień 6 września 2015 r.

M. P. z 2015 r., poz. 673

79. Uchwała Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 3 sierpnia 2015 r. w sprawie zasad drukowania i przekazania kart do głosowania dla obwodów głosowania utworzonych na polskich statkach morskich w referendum ogólnokrajowym zarządzonym na dzień 6 września 2015 r.

M. P. z 2015 r., poz. 709

VII. WZORY PROTOKOŁÓW, ZAŚWIADCZEŃ I INFORMACJI

80. Uchwała Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 20 lipca 2015 r. w sprawie wzorów protokołów głosowania i protokołów z wyborów stosowanych w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej.

M. P. z 2015 r., poz. 746

81. Uchwała Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 9 marca 2015 r. w sprawie wzoru zaświadczenia dla mężów zaufania do obwodowych komisji wyborczych w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej oraz w wyborach do Parlamentu Europejskiego w Rzeczypospolitej Polskiej.

M. P. z 2015 r., poz. 278

82. Uchwała Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 16 września 2015 r. w sprawie ustalenia wzorów informacji o sposobie głosowania stosowanej w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej.

M. P. z 2015 r., poz. 908

83. Uchwała Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 6 lipca 2015 r. w sprawie wzorów protokołów głosowania i protokołów o wyniku referendum stosowanych w referendum ogólnokrajowym przez obwodowe komisje do spraw referendum, komisarzy wyborczych oraz Państwową Komisję Wyborczą.
M. P. z 2015 r., poz. 643

84. Uchwała Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 20 lipca 2015 r. w sprawie wzorów potwierdzenia zgłoszenia listy kandydatów na posłów i protokołu rejestracji listy kandydatów na posłów oraz potwierdzenia zgłoszenia kandydata na senatora i protokołu rejestracji kandydata na senatora.
M. P. z 2015 r., poz. 698

85. Uchwała Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 6 lipca 2015 r. w sprawie wzoru zaświadczenia dla mężów zaufania w referendum ogólnokrajowym.
M. P. z 2015 r., poz. 616

86. Uchwała Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 6 sierpnia 2015 r. w sprawie ustalenia wzoru informacji o sposobie głosowania i warunkach ważności głosu w referendum ogólnokrajowym zarządzonym na dzień 6 września 2015 r.
M. P. z 2015 r., poz. 730

87. Uchwała Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 23 listopada 2015 r. w sprawie wzorów informacji o terminie wyborów, godzinach głosowania, sposobie głosowania oraz warunkach ważności głosu, a także o możliwości głosowania korespondencyjnego lub przez pełnomocnika (informacji o wyborach).
M. P. z 2015 r., poz. 1275

VIII. GŁOSOWANIE ORAZ USTALANIE WYNIKÓW GŁOSOWANIA I WYBORÓW

88. Uchwała Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 12 października 2015 r. w sprawie wytycznych dla okręgowych komisji wyborczych, dotyczących wykonywania zadań związanych z ustalaniem wyników głosowania i wyników wyborów oraz trybu i zasad powoływania pełnomocników okręgowych komisji wyborczych w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, zarządzonych na dzień 25 października 2015 r.
M. P. z 2015 r., poz. 1031 z późn. zm.

89. Uchwała Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 25 września 2015 r. w sprawie wytycznych dla obwodowych komisji wyborczych dotyczących zadań i trybu przygotowania oraz przeprowadzenia głosowania w obwodach głosowania utworzonych w kraju w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, zarządzonych na dzień 25 października 2015 r.
M. P. z 2015 r., poz. 1008

90. Uchwała Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 5 października 2015 r. w sprawie wytycznych dla obwodowych komisji wyborczych dotyczących zadań i trybu przygotowania oraz przeprowadzenia głosowania w obwodach głosowania utworzonych za granicą i na polskich statkach morskich w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, zarządzonych na dzień 25 października 2015 r.
M. P. z 2015 r., poz. 1020

91. Uchwała Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 16 września 2015 r. w sprawie trybu i sposobu przekazywania przez okręgowe i obwodowe komisje wyborcze Państwowej Komisji Wyborczej, w trakcie głosowania, danych o liczbie osób uprawnionych do głosowania oraz o liczbie wyborców, którym wy-

dano karty do głosowania w stałych obwodach głosowania utworzonych w kraju w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, zarządzonych na dzień 25 października 2015 r.

M. P. z 2015 r., poz. 930

92. Uchwała Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 16 września 2015 r. w sprawie zasad i trybu przekazywania Okręgowej Komisji Wyborczej w Warszawie I, właściwej dla dzielnicy Śródmieście m. st. Warszawy, wyników głosowania i protokołów głosowania z obwodów utworzonych za granicą w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, zarządzonych na dzień 25 października 2015 r.

M. P. z 2015 r., poz. 929

93. Uchwała Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 16 września 2015 r. w sprawie zasad i trybu przekazywania okręgowej komisji wyborczej właściwej dla siedziby armatora wyników głosowania i protokołów głosowania z obwodów utworzonych na polskich statkach morskich w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, zarządzonych na dzień 25 października 2015 r.

M. P. z 2015 r., poz. 928

94. Uchwała Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 25 września 2015 r. w sprawie warunków oraz sposobu wykorzystania techniki elektronicznej w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, zarządzonych na dzień 25 października 2015 r.

M. P. z 2015 r., poz. 975

95. Uchwała Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 27 lipca 2015 r. w sprawie wytycznych dla komisarzy wyborczych dotyczących przygotowania i przeprowadzenia referendum ogólnokrajowego zarządzonego na dzień 6 września 2015 r.

M. P. z 2015 r., poz. 743

96. Uchwała Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 27 lipca 2015 r. w sprawie wytycznych dla obwodowych komisji do spraw referendum, dotyczących zadań i trybu przygotowania oraz przeprowadzenia głosowania w obwodach głosowania utworzonych w kraju w referendum ogólnokrajowym zarządzonym na dzień 6 września 2015 r.

M. P. z 2015 r., poz. 757

97. Uchwała Państwowej Komisji wyborczej z dnia 27 lipca 2015 r. w sprawie wytycznych dla obwodowych komisji do spraw referendum, dotyczących zadań i trybu przygotowania oraz przeprowadzenia głosowania w obwodach głosowania utworzonych za granicą i na polskich statkach morskich w referendum ogólnokrajowym zarządzonym na dzień 6 września 2015 r.

M. P. z 2015 r., poz. 749

98. Uchwała Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 20 lipca 2015 r. w sprawie zasad i trybu przekazywania Komisarzowi Wyborczemu w Warszawie wyników głosowania i protokołów głosowania z obwodów utworzonych za granicą w referendum ogólnokrajowym zarządzonym na dzień 6 września 2015 r.

M. P. z 2015 r., poz. 672

99. Uchwała Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 20 lipca 2015 r. w sprawie zasad i trybu przekazywania komisarzowi wyborczemu właściwemu dla siedziby armatora wyników głosowania i protokołów głosowania z obwodów utworzonych na polskich statkach morskich w referendum ogólnokrajowym zarządzonym na dzień 6 września 2015 r.

M. P. z 2015 r., poz. 664

100.Uchwała Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 20 lipca 2015 r. w sprawie warunków oraz sposobu wykorzystania techniki elektronicznej w referendum ogólnokrajowym zarządzonym na dzień 6 września 2015 r.

M. P. z 2015 r., poz. 663

IX. INNE AKTY PRAWNE

101.Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 22 lipca 2011 r. w sprawie współdziałania terenowych organów administracji rządowej z Krajowym Biurem Wyborczym.

Dz. U. z 2013 r. Nr 158, poz. 940

102.Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 13 listopada 2013 r. w sprawie sposobu przekazywania, przechowywania i udostępniania dokumentów z wyborów.

Dz. U. z 2013 r., poz.1488

103.Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 3 czerwca 2003 r. w sprawie sposobu przekazywania, przechowywania i udostępniania dokumentów z przeprowadzonego referendum ogólnokrajowego.

Dz. U. z 2003 r., Nr 102, poz. 951

104.Zarządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 maja 2011 r. w sprawie obowiązków przełożonych funkcjonariuszy Służby Więziennej związanych z realizacją niektórych uprawnień wyborczych w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej oraz w wyborach do Parlamentu Europejskiego w Rzeczypospolitej Polskiej.

M. P. z 2011 r., Nr 44, poz. 479

105.Zarządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 27 lipca 2011 r. w sprawie obowiązków przełożonych policjantów, funkcjonariuszy Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej, Biura Ochrony Rządu oraz ratowników oddziałów obrony cywilnej w zakresie zapewnienia realizacji uprawnień wyborczych.

M. P. z 2011 r., Nr 68, poz. 672

106.Zarządzenie nr 34/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 30 czerwca 2011 r. w sprawie obowiązków dowódców jednostek wojskowych w zakresie zapewnienia żołnierzom wykonywania uprawnień wyborczych w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej oraz w wyborach do Parlamentu Europejskiego w Rzeczypospolitej Polskiej.

Dz. Urz. MON z 2011 r., Nr 14, poz. 19

Opracował: *Jerzy Karwowski*

SPIS TREŚCI

1. Wstęp	3
2. Kazimierz Wojciech Czaplicki „ACEEEO - Stowarzyszenie Europejskich Urzędników Wyborczych (1991 -2016)”	4
3. dr Kazimierz Chrzanowski „System wyborczy a jego oddziaływanie na system polityczny”	15
4. Anna Chrzan „Referendum ogólnokrajowe 6 września 2015 roku”	18
5. Postanowienie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 17 czerwca 2015 r. o zarządzeniu ogólnokrajowego referendum	20
6. Karta do głosowania w referendum ogólnokrajowym zarządzonym przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na dzień 6 września 2015 r.	23
7. Obwieszczenie Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 7 września 2015 r.	24
8. Protokół głosowania na obszarze właściwości Komisarza Wyborczego	27
9. Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 4 listopada 2015 r. w sprawie ważności referendum ogólnokrajowego przeprowadzonego w dniu 6 września 2015 r.	30
10. Obwieszczenie Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 23 listopada 2015 r. o skorygowaniu wyników głosowania i wyników referendum ogólnokrajowego przeprowadzonego w dniu 6 września 2015 roku	34
11. Teresa Renata Bodys „Wybory do Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej na kadencję 2015 - 2019	37
12. Postanowienie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 17 lipca 2015 r. w sprawie zarządzenia wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej	45
13. Kalendarz wyborczy dla wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 25 października 2015 r.	46
14. Postanowienie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 3 sierpnia 2015 r. zmieniające postanowienie w sprawie zarządzenia wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej	47
15. Zbroszurowana Karta do Głosowania w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 25 października 2015 r. (Okręg wyborczy nr 7, Chełm)	49
16. Karta do Głosowania w wyborach do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 25 października 2015 r. (Okręg wyborczy nr 19, Chełm)	60
17. Informacja o sposobie głosowania w wyborach do Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej	61
18. Komunikat Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 25 września 2015 r. o wylosowaniu jednolitych numerów dla list kandydatów na posłów zarejestrowanych więcej niż w jednym okręgu wyborczym w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 25 października 2015 r.	62
20. Protokół wyborów posłów w Okręgu wyborczym nr 7 sporządzony w dniu 26 października 2015 r.	63
21. Komunikat Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 26 października 2015 r. o zbiorczych wynikach głosowania na listy kandydatów na posłów w skali kraju	73
22. Zestawienie wyników głosowania i podziału mandatów pomiędzy listy kandydatów na posłów (Okręg wyborczy nr 7 do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej w Chełmie obejmujący 12 mandatów)	75
23. Protokół wyników głosowania i wyników wyborów Senatora w Okręgu wyborczym	79
24. Teresa Renata Bodys „Wybory samorządowe 2014 roku w świetle wstępnych badań Fundacji im. Stefana Batorego działającej na rzecz rozwoju demokracji i społeczeństwa obywatelskiego”	83
25. Żaneta Sowa „Kalendarium czynności Komisarza Wyborczego w Zamościu w okresie lipiec - grudzień 2015 r.	87
26. Kalendarz wydarzeń	90
27. Jerzy Karwowski „Wykaz aktów prawnych regulujących problematykę wyborów i referendum”	92

